

02

LLIBRE D'ESTIL PER ALS MITJANS AUDIOVISUALS EN VALENCIÀ

CARMEN CASTILLO VENTURA, FRANCESC FENOLLOSA TEN,
VICENT GARCIA PERALES, JOSEP-ÀNGEL MAS CASTELLS,
SOFIA MOLTÓ LLORCA, TERESA OLMOS CAMARASA

ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA

València, 2011

COL·LECCIÓ MANUALS, 2

© Els autors

© ACADEMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA

Edita: Publicacions de l'ACADEMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA
Avinguda de la Constitució, 284. 46019 València
avl@gva.es - www.avl.gva.es

Disseny i maquetació: Espirelius

ISBN: 978-84-482-5622-7
Depòsit Legal: V-2406-2011

PRESENTACIÓ

En les jornades sobre l'Ús i la Presència del Valencià en l'Àmbit Audiovisual que, per dos anys consecutius (2007 i 2008), van organitzar l'Acadèmia Valenciana de la Llengua i l'Agència d'Informació, Formació i Foment de l'Audiovisual, es va expressar la necessitat de comptar amb un llibre d'estil per als mitjans de comunicació audiovisuals en valencià. I concretament en el marc de la II Jornada, un grup de professionals del sector es va oferir a elaborar un manual en este sentit. No és competència de l'AVL fixar models de llengua, sinó determinar la normativa gramatical i lèxica del valencià. Així i tot, l'AVL, a proposta de la Secció d'Assessorament Lingüístic, va valorar positivament el manual elaborat per Carmen Castillo Ventura, Francesc Fenollosa Ten, Vicent Garcia Perales, Josep-Àngel Mas Castells, Sofia Moltó Llorca i Teresa Olmos Camarasa, amb la convicció que és una proposta útil per al debat sobre el model de llengua per als mitjans de comunicació valencians.

Estem convençuts que, amb la publicació d'esta proposta, actors i actrius, presentadors, dobladors, traductors, adaptadors, lingüistes i redactors podran disposar d'unes orientacions lingüístiques que els permeten dur a terme el seu treball seguint uns criteris generals més homogenis. Potser cada usuari necessitarà fer les adaptacions que considere oportunes, però almenys disposarà d'un marc de referència orientatiu. De fet, s'ha concebut com un manual orientador i alhora flexible, que l'experiència de cada dia podrà anar modulant segons les necessitats comunicatives de cada moment i de cada situació.

L'Acadèmia Valenciana de la Llengua vol expressar el seu agraïment no sols als autors, per la seua dedicació i generositat, sinó també a Radiotelevisió Valenciana, ja que diversos professionals vinculats a este ens públic també han fet molts suggeriments que, oportunament integrats en el manual d'acord amb els autors, han contribuït a enriquir-lo i a adequar-lo a les necessitats expressives dels professionals dels mitjans de comunicació oral.

JOSEP LLUÍS DOMÉNECH ZORNOZA

President de la Secció d'Assessorament Lingüístic de l'AVL

1. EL MARC LINGÜÍSTIC

1.1. INTRODUCCIÓ

Ens trobem, a hores d'ara, en una llacuna pel que fa a les directrius d'usos lingüístics en els mitjans valencians. És precisament per això que necessitem disposar d'una ferramenta com la que hui presentem, el *Llibre d'estil per als mitjans audiovisuals en valencià (LEMAV)*,¹ que ajude a resoldre dubtes i que marque unes directrius i orientacions per a utilitzar el valencià en la comunicació pública, prioritàriament oral, un àmbit que reclama una actuació urgent, atés l'impacte decisiu que té sobre la gran massa de la societat.

Al mateix temps, la comunicació pública en valencià és ara més possible que mai. Durant els últims anys hem assistit a una proliferació de productes audiovisuals en valencià que arriben al gran públic. Des que en 1989 va néixer RTVV, va ser factible que —gràcies a la posada en marxa d'un canal de ràdio i un de televisió amb pocs precedents— la llengua pròpia del poble valencià tinguera un espai, el de la comunicació pública, afegit als espais que el valencià havia començat a recuperar: ensenyança,

1. El projecte es va concebre arran de la I Jornada de Treball sobre l'Ús del Valencià en l'Àmbit Audiovisual, organitzada per la Secció d'Assessorament Lingüístic de l'AVL i duta a terme el 9 de febrer del 2007, en la qual Vicent Garcia Perales demanava la creació d'un llibre d'estil dels mitjans audiovisuals en valencià. En el mateix sentit es va pronunciar Sofia Moltó Llorca durant la II Jornada sobre la Presència del Valencià en l'Àmbit Audiovisual. L'Estàndard Oral Valencià, organitzada també per l'AVL el 17 d'abril del 2008. Garcia Perales i Moltó, membres del grup de treball, insistien en la mateixa qüestió: ara més que mai calia elaborar un llibre d'estil per al valencià mediàtic.

administració, institucions, etc. Ara ja és possible l'aplicació d'un model valencià real, creïble i genuí. Les nostres propostes es basaran fonamentalment en la *Gramàtica normativa valenciana* (GNV) i el *Diccionari ortogràfic i de pronunciació del valencià* (DOPV), especialment l'apartat dedicat a l'estàndard oral valencià, publicats l'any 2006 per l'Acadèmia Valenciana de la Llengua.

Això no obstant, els entrebancs contra els quals hagué de lluitar el valencià en l'àmbit públic no van ser pocs. I tot perquè en el marc de la comunicació de masses la nostra llengua era totalment desconeguda, a pesar que en altres contrades del sistema lingüístic s'havia avançat en este mateix sentit. Però, amb la nova conjuntura, es plantejava un repte nou: calia adaptar la llengua que apreníem en l'escola (des de la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià del 1983, que pot ser considerada una fita històrica a partir de la qual s'ampliaven nous usos i perspectives), la que s'havia començat a usar en les administracions públiques, en les universitats, la llengua que havia passat de pares a fills, la llengua que els escriptors i literats havien conreat..., amb vista a fer una llengua apta —adequada— per a radiar un partit de futbol, retransmetre la caiguda del mur de Berlín, fer parlar a John Wayne en les pel·lícules de l'Oest...

I diem adaptar i no crear, perquè no partíem de zero. Teníem, al cap i a la fi, precedents en la consolidació d'un model de llengua, en l'establiment de la norma i en l'estandardització. Però hi havia un problema afegit: la llengua oral no disposava d'esta fixació. Per tant, durant els primers moments hi van haver aplicacions del model escrit al model oral, amb la qual cosa la llengua de la comunicació podia arribar a ser encotillada, limitada i poc creïble. Ben al contrari, l'àmbit audiovisual necessitava unes varietats lingüístiques molt més riques en expressivitat que no les de la llengua escrita, ja que la diversitat de gèneres en els mitjans així ho exigia. Es tractava, en definitiva, de donar cobertura al gran espectre del teatre de la comunicació a casa nostra.

Efectivament, el valencià dels mitjans audiovisuals —orals, per tant— es caracteritza per un alt grau d'incidència social (arriba a la gran massa), molt més que el dels mitjans escrits (destinats a un públic més minoritari), amb la qual cosa els receptors són molt nombrosos i variats. És la diversitat de receptors el que ens farà pensar en una varietat de llengua adequada a l'àmbit lingüístic que ens hem proposat descriure en este llibre d'estil.

D'altra banda, cal fer vore que la diferència tradicional entre textos escrits i textos orals, ara aplicats als *media*, ofereix un resultat nou: el missatge de la comunicació oral està pensat per a no ser repetit, per a ser entès tan bon punt s'emet.² En la premsa o llengua escrita, el lector té la possibilitat de tornar arrere i rellegir i reflexionar. És per això que els trets de la modalitat lingüística d'un àmbit i de l'altre no poden ser els mateixos. A més, la comunicació audiovisual va acompanyada d'imatge i so, que són elements que perfilen les situacions comunicatives concretes, que provocaran una adaptació de les formes lingüístiques orals.

1.2. L'ADAPTABILITAT AL MITJÀ (VARIACIÓ)

Tradicionalment la llengua s'ha concebut com un conjunt de signes la funció principal dels quals és la comunicació. Però, de quina comunicació parlem? L'ús lingüístic és divers i dinàmic, és a dir, heterogeni —diversitat de situacions— i canviant —les mateixes situacions modulen l'ús de la llengua—, per la qual cosa no podem dir que la llengua siga un fet monolític i inamovible, sinó al contrari, és mal-leable i adaptable als contextos situacionals de cada moment. Per tant, aquella comunicació és canviant, de la mateixa manera que ho és la llengua.

2. Les principals característiques del llenguatge periodístic són la claredat, la senzillesa i l'ús de fórmules directes que no entrebanquen la comunicació. Però això no vol dir, com alguns han arribat a pensar, que s'haja d'empobrir la llengua rebaixant-la i acostant-la al màxim a les formes lingüístiques que coneix la majoria i que sol utilitzar. Cal fugir d'este discurs ideològic, que resulta un perill tal com ja han advertit alguns lingüistes.

Precisament la llengua, tal com s'ensenya en les escoles, tal com apareix descrita en les gramàtiques, no es realitza en cap context de la vida diària. El que sí que hi trobem són variacions de la llengua, de la norma, aplicacions diferents atenent l'àmbit o la situació en què usem la llengua.

No és el moment d'entrar en matisacions per a descriure la teoria de la variació lingüística, però sí que voldríem fer-ne dos pinzellades, perquè ens interessa destacar que, per exemple, un informatiu o una entrevista, una pel·lícula doblada com *Casablanca* o una sèrie de producció pròpia com *L'Alqueria Blanca*, no tenen les mateixes característiques, i per tant la norma lingüística no s'hi pot aplicar de la mateixa manera.

Diem que la llengua no existix si no és a través de la variació lingüística, és a dir, depenent de les situacions en què s'usa. La tipologia que tot seguit descrivim és sobretot metodològica. Hi ha diverses classificacions. Una podria ser la que distingix, d'una banda, la llengua com a sistema o estructura (varietats geogràfiques i històriques), i de l'altra, l'ús que se'n fa (varietats socials o funcionals). Però la més difosa és la que distingix les característiques pròpies de l'usuari, trets personals (varietats geogràfiques, històriques i socials), i del context situacional (varietats estilístiques). En el primer cas es parla de dialectes, i en el segon de registres. Este últim esquema és el que és capaç de fer entendre la llengua en els mitjans de comunicació.

Teòricament, una persona que parla per la televisió empra un dialecte geogràfic determinat (el dialecte de la Marina, el de l'Horta, el de Morella...), en un moment històric contemporani (el cronolèctec segle XXI) i tindrà un estatus social conegut (sociolecte concret). D'altra banda, usarà un registre o un altre depenent de la situació en què es trobe. Els lingüistes distingixen quatre factors que determinen el registre: el tema (general o específic), el canal (oral, escrit, híbrid), el tenor interpersonal (grau de formalitat, de més a menys) i el tenor funcional (la intenció, l'objectiu de la comunicació). Així, no utilitzarà la mateixa classe de varietat un periodista que entreviste el president de la Generalitat que el que entreviste el capità de l'equip guanyador de la Copa de la Lliga.

1.3. MODEL DE LLENGUA (REFERENCIAL, ESTÀNDARD)

Arribats a este punt, caldria preguntar-nos per a què podria servir el llibre d'estil de la comunicació audiovisual en valencià. Però abans considerem pertinent, encara que no és el nostre objectiu teoritzar —això ja ho fan els lingüistes—, dilucidar què entenem per llengua estàndard o model de referència per a la comunicació.³ En este sentit, és ben simptomàtic que el llibre d'estil de la RTVV es titule precisament *Normes d'estil de Canal Nou Ràdio i model(s) lingüístic(s) de la RTVV* (exemplar multicopiat, 1989). O siga, que no tenim un únic referent, sinó diversos.

En el terreny escrit sí que podríem dir que hem assolit un estàndard més o menys acceptat. Això pel que fa a la gramàtica, al vocabulari i a l'ortografia. Però, què fem amb el model de referència oral? On es practica l'estàndard oral? La resposta és que, per excel·lència, l'estàndard oral és propi de l'àmbit de la comunicació audiovisual. Ara bé, sembla que este àmbit no té un estàndard estable, i és això el que este llibre d'estil s'ha proposat des d'un principi, partint de la referència de l'estàndard oral valencià publicat per l'AVL en el *DOPV*, «L'estàndard oral valencià», i en la *GNV*, «La pronunciació estàndard del valencià».

Com que l'estàndard és tan mal·leable i difícil de determinar, hi ha autors que neguen l'existència d'esta varietat, adduint que només es pot parlar de llengua codificada (normativa), que després s'aplicarà més bé o més malament.⁴ Per contra, els defensors de l'existència de l'estàndard sí que parlen d'una llengua comuna, neutra, eficaç, necessària per a facilitar la intercomunicació dels usuaris. Lògicament, esta última postura

3. Des del principi del segle xx els lingüistes europeus anomenaven *llengua literària* el que hui es coneix per *llengua estàndard*, precisament perquè era el model que usaven els escriptors i els parlars cultes.

4. El problema de negar l'existència de l'estàndard és, precisament, el fet que ni esta varietat és cultivada ni és usada; per tant, no es pot afirmar si la tenim consolidada o no.

és la més estesa, tot i que s'hi advertix que hi ha conflictes, atesa la situació anòmla que viu en estos moments la llengua.

En el nostre treball no fem referència a l'existència o no d'esta varietat. Simplement ens limitem a descriure els usos del valencià en la comunicació pública audiovisual (cinema, ràdio, televisió, teatre, etc.), oferint unes pautes que alhora són heterogènies, tenint en compte els diferents contextos en què ens podem trobar dins d'este àmbit.

Ara bé, podríem trobar-nos el dilema entre acostar la llengua al poble o bé dotar-la d'una correcció absoluta. En el primer cas, alguns autors han manifestat escepticisme en el discurs d'aproximar la realitat lingüística (col·loquial) a l'estàndard, però uns altres hi estan d'acord, encara que això comporte acostar-se més al castellà. En el segon cas, l'academicisme va al costat del purisme, i hi ha una sèrie de partidaris de recrear-se en un model cultista, basat en la tradició escrita valenciana.

En tot cas, en la comunicació audiovisual en valencià, pensem que cal trobar l'equilibri atenent la classe de programa i el grau d'interacció entre l'emissor i el receptor, de manera que caldria defugir un llenguatge ampul·lós, hipercorrecte, típic de gramàtiques o de llibres, i evitar també un llenguatge vulgar, amb formes excessivament col·loquials, adaptant-nos —insistim— al context en què ens trobem. Ni *heavy* ni *light*, simplement valencià comunicatiu.

Es tracta, llavors, d'augmentar o disminuir el pes específic de la màxima correcció buscant la naturalitat en cada gènere comunicatiu. En els informatius serà essencial la correcció, el paper de model referencial que els parlants atorguen a la llengua que s'hi usa. En els programes de ficció, en canvi, la naturalitat, o més encara, la versemblança, pot arribar a permetre'ns certes llicències.

1.4. TIPOLOGIA DELS MITJANS DE COMUNICACIÓ

Efectivament, ens caldrà una llengua moderna, allunyada de postures excessivament puristes o folklòriques. I per això, hauríem d'encertar el registre adequat que puga ser ràpidament identificable amb els personatges que intervenen en el mitjà.

La tipologia dels mitjans de comunicació ha obligat sovint a reinventar una terminologia que siga orientadora per als usos lingüístics: ja no ens servix aquella etiqueta de *correcte/incorrecte*, sinó que hem d'acudir a precisions del tipus *adequat/inadequat*, *propil/impropi*, *acceptable/no acceptable*, *formal/informal*, etc. Són etiquetes que orienten en la tria de formes lingüístiques perquè puguen complir l'objectiu perseguit.

Per tant, serà el registre el que marcarà la *qualitat* de la llengua. I, tal com hem exposat més amunt, este està determinat per quatre factors: el tema, el canal,⁵ la formalitat i la intenció. Realment, el factor decisiu que defineix els registres és el tenor interpersonal o grau de formalitat, de tal manera que podem distingir registres molt formals (per exemple, un documental), poc formals (com una entrevista o un debat) i formals (com ara un noticiari).

Una classificació de la tipologia de programes atenent el to interpersonal és la que distingix entre els monòlegs i els diàlegs. En el primer cas, no hi ha interacció entre emissor i receptor, sinó que la comunicació es produïx de manera unidireccional. En estos casos el registre sol ser formal, com en els informatius o reportatges. En el segon cas, quan hi ha un emissor i un receptor que interactuen, es tendix a usar una varietat menys formal (debats, tertúlies, entrevistes informals, programes d'entreteniment...). En estos programes i

5. Cal fer ací un incís i advertir que, amb la posada en marxa de les ràdios i televisions, apareixia un nou canal que no era ni oral ni escrit estrictament. Ens referim als textos escrits per a ser dits (llegits en veu alta), no per a ser llegits (com els diaris). Escriure les notícies que es locuten en ràdio o en televisió, o escriure guions per a sèries de ficció, havia de comportar necessàriament la simulació de la llengua espontània, que fingira precisament el fet que no fóra escrita.

gèneres de tipus dialògic —interactius entre emissor i receptor—, el treball lingüístic hauria de ser especialment primmirat, ja que constitueixen l'espai on conflueix la necessitat de correcció i de naturalitat d'una manera quasi equilibrada al cinquanta per cent. En tot cas, el grau d'espontaneïtat i de formalitat delimiten els registres i la comunicació de masses.⁶

Per tant, a l'hora de fer la tria, hem de tindre en compte el context en què ens trobem. Per exemple, en el món del doblatge poden haver-hi dos situacions: la conversació i la descripció. En el primer cas es fa una mena d'adaptació de l'oral, buscant aquella espontaneïtat fingida de què acabem de parlar. Les pel·lícules i les sèries de ficció són els dos gèneres on identifiquem el valencià mediatitzat. Pel que fa a les descripcions, el gènere més conegut són els documentals, que exigixen un registre més elaborat: articulació tensa, lèxic precís, orde sintàctic clar, connectors que cohesionen l'exposició...

Igualment, les característiques de la llengua també depenen de si estem davant d'un gènere de ficció (pel·lícula, serial...) o no (telenotícies, documental, entrevista). La ficció demana un registre pseudocol·loquial, però controlat: ús restringit de la veu passiva, frases curtes i juxtaposades, frases inacabades, orde no lògic (objecte+verb+subjecte), elements díctics (pronoms, adverbis), frases estereotipades, expressions crossa («vull dir»), falques conversacionals («Vegem!»), onomatopeies, interjeccions, frases fetes...

6. Últimament s'ha parlat d'un «col·loquial mediatitzat» o «pseudocol·loquial», un registre nascut en el segle xx arran de la proliferació de mitjans audiovisuals de massa. Es tracta d'un nivell de llengua que participa de característiques de l'escrit i del col·loquial, que ha de tindre una elaboració escrita prèvia, però s'ha d'emetre de manera natural per a aconseguir un discurs creïble, amb la qual cosa és un registre controlat.

1.5. TRADUCCIÓ I DOBLATGE

Dins del marc que pretenem delimitar, cal prestar una atenció especial al doblatge. Efectivament, el camp del doblatge ofereix un nivell de llengua oral, que posseïx la qualitat de no ser un oral espontani, sinó que està basat en un guió escrit, traduït d'un altre idioma. Per això, no admet, en línies generals, tots els recursos expressius del llenguatge col·loquial que són típics de la producció pròpia (concursos, telenovelles, programes d'humor, magazins...). Tampoc són vàlids els mateixos criteris de correcció que s'apliquen a l'escrit, tot i que no és incompatible amb la correcció normativa.

L'exercici de la traducció comporta no pocs problemes, ja que no solament es traduïx el guió (escrit), sinó també les característiques culturals i l'adequació a les imatges (que són les que manen). Per tant, cal tindre un coneixement adequat tant de la llengua de partida com de la llengua d'arribada. Fins i tot, moltes expressions que s'han traduït per al doblatge han arribat a fer-se habituals entre els parlants —tant en valencià com en castellà—, i per això hem de reflexionar sobre este fenomen, sense caure, això sí, en els calcs innecessaris, aspecte que tractem en este llibre d'estil.

Atés que la recepció ha de ser instantània, i la comprensió immediata, les estructures del doblatge han de ser clares, poc complexes, amb un lèxic d'ús general i una fonètica clara. Un altre principi del doblatge és l'adequació del registre (o registres) utilitzats. No usarem el mateix llenguatge en una pel·lícula de romans que en una de vaquers, en uns dibuixos animats dirigits als més menuts o en uns programes per als adolescents.

D'altra banda, els textos doblats, com acabem d'apuntar, s'agrupen en dos gèneres específics: la conversació i la descripció. El primer correspon a les pel·lícules i a les sèries de ficció, i el segon, als documentals. Estos últims es caracteritzen per un nivell alt de formalitat i una pronunciació d'articulació tensa. La ficció, per contra, s'acosta al màxim al llenguatge col·loquial oral espontani. Ací el grau de formalitat és divers, però normalment és baix, tot i que, segons el registre, el lèxic i la fraseologia varien i la pronunciació és més relaxada.

En l'obra audiovisual, el text està subordinat a la imatge, i per tant hem de fugir de la literalitat i hem de captar el sentit expressiu de cada frase de la llengua original per a traslladar-lo al text en valencià.

Els textos del doblatge, a més, estan sotmesos a una restricció condicionada per la duració dels diàlegs en temps real. I ací és on entra la faena d'ajust o d'adaptació. La necessitat més freqüent en l'ajust és acurtar les frases, de manera que, sovint, és impossible concentrar íntegrament tots els significats de la frase original. En estos casos cal triar els significats prioritaris i descartar-ne els accessoris o, segons el cas, fer-ne un resum. Si, per contra, cal allargar la frase, hem de mirar de no afegir cap informació que no dona l'original.

La manera de construir i encadenar les frases ha de ser fluida per a donar credibilitat a l'obra, per això cal conèixer bé les característiques de la parla col·loquial. La fluïdesa d'expressió és tan determinant com la fidelitat als continguts. A més, perquè el doblatge siga creïble, hem d'estar atents al registre de cada personatge, donat pel seu caràcter personal i el context social i històric.

En el cas dels dibuixos animats, el llenguatge ha de ser molt genèric i formal. Hem de buscar un llenguatge que siga comprensible per als xiquets.

Quant a les especificitats culturals de les obres doblades —com poden ser festivitats, menjars, personatges—, hem d'allunyar-nos de l'original si no són molt conegudes i buscar substituïts sense caure en solucions massa connotades per l'entorn valencià.

1.6. JUSTIFICACIÓ I DESCRIPCIÓ DEL *LEMAV*

Els continguts que es presenten en este llibre d'estil són fruit del treball d'un equip format per especialistes relacionats amb els mitjans de comunicació. Es tracta d'un projecte pioner per al valencià i respon a una necessitat de tots els professionals de la comunicació (lingüistes, periodistes, traductors, adaptadors, actors de doblatge, guionistes...), que demanen

de fa temps un recull de criteris lingüístics que servisca d'orientació en els usos més adequats a la nova realitat —ara ja no tan nova— de la llengua de la comunicació pública oral.⁷

De fet, la nostra pretén ser una proposta que pose la primera pedra en la consolidació d'un model vàlid per al valencià oral públic. Considerem que en un futur els nostres criteris haurien de formar part d'una web interactiva entre els usuaris i els lingüistes que es dediquen a la comunicació i que tenen el valencià com a matèria primera.

Hem dit una *orientació*, ja que no hem volgut redactar cap gramàtica ni cap recull de normes lingüístiques. En este sentit, cal dir que ens alineem precisament més amb les gramàtiques actuals, que tendixen a ser més descriptives (o explicatives, com la *Gramàtica normativa valenciana* de l'AVL, 2006), que amb les tradicionals, que resultaven més prescriptives (o normatives).

Rep el nom de *llibre d'estil* perquè pretén ser un instrument de consulta útil per al sector que hem delimitat més amunt, encara que la present proposta està a cavall entre el que entenem per *llibre d'estil* i *manual d'estil*. El llibre d'estil normalment va unit a una institució o a un mitjà molt concret, de tal manera que les solucions (no explicades) que s'hi aporten resulten de compliment obligat per al públic a qui va destinat (els treballadors del mitjà amb nom i cognoms). El manual d'estil, per contra, no s'identifica amb cap institució ni mitjà, aporta anàlisis i explicacions de fenòmens lingüístics, de tal manera que pot ser profitós per al públic general.

En este sentit, el nostre treball es presenta amb característiques de *llibre* i de *manual*, ja que, d'una banda, no és aplicable a un únic mitjà, sinó a molts —a la totalitat, en principi—, perquè puga servir de base i

7. D'una banda, hem seleccionat només el valencià audiovisual (oral, preferentment) perquè és l'àmbit de la comunicació pública que té més incidència social i més incerteses que no l'escrit; de l'altra, la proposta del *Llibre d'estil dels mitjans audiovisuals en valencià* (LEMAV) és eminentment pràctica i partix d'una experiència d'anys i anys en diferents àmbits dels usos del valencià audiovisual.

d'orientació als usos lingüístics de l'àmbit audiovisual, i de l'altra, intenta defugir la rigidesa de les propostes, que van acompanyades d'aplicacions pràctiques amb exemples.

L'objectiu principal d'esta proposta és dotar els professionals de la comunicació d'una ferramenta eminentment pràctica i útil. Insistim que no volem, en cap cas, recrear-nos en els aspectes teòrics. Tot i que sí que partim d'una bibliografia àmplia, referida a la llengua dels mitjans (llibres teòrics i també pràctics), el nostre objectiu és oferir solucions, propostes, dins d'una llengua viva i fresca.

Hem intentat fer una redacció coherent, orientadora i sense imposar res, amable i acurada, que tinga en compte les diverses sensibilitats que la societat valenciana mostra cap a la llengua.

El públic a qui va adreçat el *LEMAV* és ben heterogeni: des de professionals del doblatge (actors, directors de sala...), locutors, periodistes, creatius publicistes, guionistes, traductors i adaptadors... fins a professionals del teatre i del cinema, passant per l'àmbit de la formació dels professionals de la comunicació —docents i discents—. En definitiva, pot resultar útil per a qualsevol persona interessada en el llenguatge dels mitjans audiovisuals.

La intenció inicial d'este treball radica, preferentment, en els materials lingüístics que, per primera vegada, van destinats al conjunt d'usuaris —en el sentit més ampli— del valencià en l'àmbit audiovisual: televisió, ràdio, cinema... En cap cas, són normes estrictes, sinó flexibles i aplicables d'acord amb la tipologia que es dilucida dins de la realitat polièdrica dels mitjans de comunicació orals.⁸

El *LEMAV* considera la llengua com un fet flexible, mutable, canviant, i per això les propostes són obertes. Ara bé, som conscients que l'estàn-

8. Efectivament, tenim un espectre d'usos del valencià dels *media* molt ampli, amb la qual cosa les característiques de la llengua s'han d'adaptar a les condicions d'ús, que tradicionalment s'han reduït a tres: el tipus de programa i el grau de formalitat i d'espontaneïtat.

dard passa per la tria de variants, per la qual cosa, en els casos en què oferim una diversitat de possibilitats, advertim que cal utilitzar-les sempre coherentment.

A més, el *LEMAV* partix de la realitat sociolingüística valenciana actual i diacrònica,⁹ que, al nostre parer, ha culminat en la creació d'una institució que vetla pels interessos del valencià, l'Acadèmia Valenciana de la Llengua. Ens trobem ara davant d'una oportunitat històrica que hem d'aprofitar per a consolidar unes orientacions que ens conduïsquen a una llengua homogènia (i alhora plena de riquesa) en l'àmbit audiovisual.

L'estructura del llibre s'ha adaptat a l'objectiu final: utilitat pràctica i orientadora. Per tant, s'ha optat per dividir-lo en blocs lingüístics, de tal manera que la consulta pot resultar més ràpida i eficaç.

Hem dedicat un primer capítol a l'oralitat. Com no podria ser altrament, els professionals de la comunicació audiovisual partixen d'una matèria primera que és el so. Sense una bona locució, articulació i atenció al codi oral, no és possible la comunicació efectiva, clara i eficaç. Per això, hi hem previst un apartat «L'elocució en la comunicació audiovisual», perquè tan important és conèixer els sons de la llengua com articular-los adequadament en el registre de la comunicació.

Ja ho hem apuntat, les propostes orals del *LEMAV* estan basades plenament en el model d'estàndard oral valencià publicat per l'AVL en 2006 (*GNV*, 20-33; *DOPV*, LXIV-LXXV), que constituïx les últimes normes de pronunciació en el nostre àmbit. Això no obstant, hi hem afegit les modificacions que

9. Els criteris no són arbitraris, no partíem del no-res, i per això el *LEMAV* havia de basar-se per força en la tradició valenciana: Sanchis Guarnier, Enric Valor, i més modernament Toni Mollà, Antoni Ferrando, Emili Casanova, Vicent Pitarch, Josep Lacreu, etc. Així mateix, marcaren una fita històrica per a la llengua les Normes de Castelló (1932) i la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià (1983), però és amb l'aparició dels mitjans de comunicació de massa (ràdio, televisió, premsa) que el valencià va experimentar la revolució lingüística més important de tots els temps, en conseqüència, en este registre era necessària una revisió i una reflexió de la llengua que calia adaptar.

hem considerat apropiades per tal que siguin fàcilment aplicades a la finalitat del *LEMAV*: la comunicació audiovisual. Una de les novetats radica en el fet que incloem etiquetes com «pronúncies recomanades», «llicències» i «pronúncies no recomanables», i no ho fem gratuïtament, sinó seguint objectius molt concrets i clars.

En el segon capítol, la morfosintaxi, tractem unes orientacions en este camp després d'haver fet una selecció dels principals punts que podrien plantejar dubtes. Ho hem organitzat per categories perquè així es facilita la consulta, que en tot cas pretenem que siga ràpida i eficaç.

En la tercera part tractem qüestions puntuals de lèxic. Com que es tracta d'un capítol molt ampli, l'hem estructurat en apartats: una selecció de sinònims, de dobles i falsos amics (que sovint conduïxen a malentesos), de topònims, antropònims i gentilicis (típic d'obres d'estes característiques), i finalment, de neologismes (que tenen en els mitjans de comunicació una via important de propagació perquè els difonen).

D'altra banda, en els annexos hem inclòs seccions difícils de classificar atenent-nos al caràcter híbrid dels temes: calcs (errors per transposició i encreuament en la traducció de llengües com l'anglès), taules de conversió de mesures (equivalències de temperatura, milles, nucs, talles, longitud, superfície, etc.), riquesa expressiva (ventall de recursos que enriqueixen la llengua), errors més freqüents (selecció sense ànim d'exhaustivitat).

Normalment un llibre d'estil no sol incloure una bibliografia exhaustiva; nosaltres, en canvi, entenem que no hi podia faltar un bon recull de recursos bibliogràfics, seleccionats tant entre publicacions en paper com a través de la xarxa. Són els materials que hem consultat i hem tingut en compte per a fer les nostres propostes i que poden servir d'ajuda per a aquells que necessiten més informació sobre algun punt concret dels que hem tractat ací.

Finalment, com que considerem que tot llibre d'estil és una proposta oberta i provisional —tenint en compte que el futur hauria de ser, com

ja hem assenyalat, la creació d'una web on es pogueren centralitzar estes propostes—, convidem a la participació del lector i del consultor del *LEMAV* i agrairíem qualsevol aportació. Així mateix, agraïm a l'AVL que haja acceptat la publicació d'esta proposta.

2. ELOCUCIÓ I PRONUNCIACIÓ

2.1. L'ELOCUCIÓ EN LA COMUNICACIÓ AUDIOVISUAL

Abans d'entrar en les pautes de pronunciació concretes del valencià, esmentarem les condicions i els criteris que han de guiar l'elocució en els mitjans de comunicació audiovisual. És a dir, ens referirem primer a les qüestions bàsiques textuais o discursives, equiparables a les tècniques de redacció en els textos escrits, i parlarem tot seguit de la pronunciació o ortologia, comparable amb l'ortografia.

Sintetitzant les aportacions de diversos autors (vegeu la bibliografia específica d'este apartat), ens referim a tres condicions bàsiques que ha de seguir una bona locució en qualsevol mitjà: **adequació, tensió i naturalitat**. En gran mesura, el punt dolç d'equilibri entre les tres condicions és el que ens dona el perfil d'un bon professional de la locució:

- a) **Adequació:** cal adequar-se a cada registre. La primera adaptació que s'ha de fer té a vore amb les característiques pròpies del llenguatge oral en contraposició a les de l'escrit: frases més breus, més repeticions, presència d'inversions d'orde, etc. També cal tindre molt en compte el que entenem habitualment per adequació, és a dir, l'adaptació al nivell de formalitat, que pot ser ben divers dins de la programació d'un mateix mitjà.
- b) **Tensió:** l'elocució formal ha d'evitar certs relaxaments de la parla col·loquial. Això no és contradictori amb el criteri anterior, sinó que s'hi adapta: la tensió és especialment important en els registres

formals, mentres que en els informals, sobretot quan s'imita la parla viva, podrem tindre-la menys en compte.

En este criteri es poden diferenciar dos subcriteris: el de la **vocalització** i el de la **genuïnitat**. Pel que fa a la **vocalització**, cal entendre la tensió com a antònim de *relaxament* i evitar pronúncies com **granar* per *agranar* o **gover* per *govern*. Com s'ha apuntat adés, la vocalització és més important com més elevat siga el nivell de formalitat. La **genuïnitat** es referix a la necessitat de pronunciar d'una manera clara els fonemes propis i distintius de la llengua, i s'oposa a la interferència. Ens referim a pronúncies com les *e* i *o* obertes, la *l* velaritzada, la *ll* palatal, etc., com es destaca en les entrades respectives de l'apartat de pronunciació. En este cas, la tensió depén menys del nivell de formalitat, de manera que una bona recomanació és observar-la sempre.

c) **Naturalitat**: es tracta de buscar un efecte d'espontaneïtat i d'evitar les pronúncies afectades. Així, per exemple, en els casos en què siga possible més d'una solució, el locutor triarà sempre la més pròxima als seus hàbits fonètics. Algú ho ha expressat amb la fórmula «parlar bé sense que es note». La frase es referix a la necessitat de qualsevol mitjà de guanyar-se la identificació de l'audiència adoptant un model lingüístic que, sense deixar de ser correcte, no resulte estrident o artificiós, sinó natural, *creïble*. Este és, probablement, un dels reptes més grans dels professionals de la locució.

En este punt, l'**entonació** mereix algun comentari específic. Es pot observar que s'han dedicat molt pocs estudis a l'entonació orientada als mitjans audiovisuals. Evidentment, la llengua no és sols un sistema de signes que comuniquen, sinó que també es concep com un cos sonor, que té un embolcall tan important com l'estructura interna. I és ací on els trets suprasegmentals, com l'entonació, complixen una tasca fonamental perquè el missatge arribe al gran públic.

Si bé és cert que determinades entonacions molt locals poden tindre un efecte poc o molt estrident en els registres formals dels mitjans d'àmbit general, no ho és menys que la manera com els valencians marquem les interrogatives o determinades exclamacions es troba a faltar fins i tot en productes de ficció audiovisual. Encara que els darrers programes d'èxit d'este gènere, sobretot si són de producció pròpia, incorporen progressivament les maneres genuïnes d'entonar, la tendència dels actors de doblatge a calcar patrons d'entonació aliens al valencià —propis del castellà i sovint de l'anglès— és un fet tan freqüent com poc desitjable. Probablement, hi té molt a vore la falta de treballs descriptius sobre l'entonació. En este sentit, l'Acadèmia Valenciana de la Llengua treballa a hores d'ara en l'elaboració d'un atlas d'entonació, que serà, sens dubte, molt útil per a l'entonació estàndard dels mitjans de massa.

2.2. LA PRONÚNCIACIÓ: ORTOLOGIA DEL VALENCIÀ

Se sol dir que el valencià presenta poques divergències entre el llenguatge escrit i l'oral, entre les lletres i els sons. No obstant això, són possibles, i fins i tot recomanables, algunes pronúncies que, encara que són tradicionals, no es corresponen amb la manera literal de llegir determinades paraules, terminacions o grups consonàntics. D'altres, en canvi, convé evitar-les en qualsevol registre de la comunicació pública perquè són pronúncies del tot impròpies de la nostra llengua. Amb tot, estes pronúncies poden donar-se en el cas concret de la ficció pròpia, en productes de marcat caràcter realista. Així, per exemple, es pot reflectir la pronúnciació d'un personatge caracteritzat com a *nouparlant* fent-li pronunciar tancades les *o* obertes, o la d'un hiperpurista amb errades d'ultracorreccions (que diga **matitzar*, posem per cas).

Així, classifiquem les pronúncies de la manera següent:

Pronúncies recomanades: aquelles que convé realitzar preferentment en qualsevol mitjà o producte audiovisual de qualsevol àmbit territorial valencià. Són les pronúncies adequades i preferents sempre sobre qualsevol altra opció equivalent. No s'indican les que s'ajusten a les grafies.

Llicències (per àmbit territorial o per nivell de formalitat): les que són acceptables, però restringides a un àmbit territorial o a un nivell de formalitat baix. Les condicions de realització s'especifiquen en cada cas.

Pronúncies no recomanables: les que constitueixen el que podríem anomenar *errades*, ja que no s'ajusten al sistema lingüístic.

2.2.1. Vocalisme

2.2.1.1. Vocals tòniques e i o

El vocalisme tònic, a causa de la mateixa força articulatòria amb què es realitza, presenta ben poques divergències entre la pronunciació vernacle i l'estàndard. No obstant això, hi ha dos parells de vocals que es representen respectivament amb les grafies e i o, i que representen sons amb un grau d'obertura diferent i distintiu. La inexistència de distinció gràfica entre les respectives tancades i obertes, que és absoluta quan la paraula no du accent gràfic d'acord amb les regles d'accentuació, no implica cap confusió per part dels parlants nadius quan es tracta de paraules d'ús habitual en el seu dialecte. Però pot crear dubtes quan ens trobem amb una paraula desconeguda, o en general quan el parlant no és nadiu, de manera que és bo tindre en compte algunes orientacions que indiquen la probabilitat que la e o la o tòniques siguin obertes:

LA E SOL SER OBERTA:

1. Quan la vocal de la síl·laba següent és una *i* o una *u*: *obsequi, tesi, ingenu, molècula, pèrdua*.
2. En quasi totes les esdrúixoles: *anècdota, pèrgola*. Però és tancada en paraules com *Dénia, església, sépia, sénia* o *térbola*.
3. En la major part de cultismes: *acèfal, telèfon*. Però és tancada en els acabats en *-edre, -ense, -teca* i *-tema*: *poliedre, castrense, biblioteca, anatema*.

4. En les paraules acabades en *-ecta*, *-ecte*, *-epta*, *-epte*: *recta*, *infecte*, *recepta*, *excepte*. Però és tancada en les formes del verb *reptar* accentuades en el radical.
5. Davant de *l* o *l·l*: *arrel*, *cruel*, *novel·la*. Però és tancada en paraules com *belga*, *selva*.
6. Davant de *rr*: *esquerre*, *gera*, *terra*.
7. Davant de *r* seguida de consonant: *cert*, *govern*, *verge*. Però, si la consonant és labial o velar, sol ser tancada: *herba*, *terme*, *cercle*.
8. Davant del grup *-ndr-*: *divendres*, *gendre*. Però és tancada en els infinitius i en la flexió dels verbs acabats en *-endre*: *defendre*, *entendre*, *prendre* i *vendre*.
9. En la major part de paraules amb el diftong *-eu*: *uropeu*, *fideu*, *peu*. Però és tancada en paraules com *creu*, *greu*, *meu*.

LA O SOL SER OBERTA:

1. Quan la vocal de la síl·laba següent és una *i* o una *u*: *borni*, *elogi*, *odi*, *oli*, *còmput*, *mòdul*, *opus*.
2. En la major part d'esdrúixoles: *còmode*, *nòmada*. Però és tancada en paraules com *fórmula*, *góndola*, *pólvora*, *tómbola*, *tórtora*.
3. En la major part de cultismes: *pedagog*, *poliglòt*. Però és tancada en els acabats en *-forme* i *-oma*: *informe*, *glaucoma*.
4. En la major part de paraules amb el diftong *oi*: *Alcoi*, *boira*, *heroi*. Però és tancada en paraules acabades en *-oix*, com *coix*, *moix*.
5. En la major part de paraules amb el diftong *ou*: *bou*, *cou*, *nou*. Però és tancada en paraules com *sou* (verb *ser*) i en algunes alternances (vegeu en este apartat «Llicències»).
6. En la major part de paraules acabades en les terminacions següents:

2. ELOCUCIÓ I PRONUNCIACIÓ

- *-os, -osa*: *arròs, espòs, gros, mos; cosa, llosa, prosa, rosa*. Però és tancada en els adjectius acabats en el sufix *-ós*: *enfadós, poregós, animós*; i en substantius com *glucosa, rabosa*.
- *-oc, -oca*: *albercoc, foc, bajoca, lloca*. Però és tancada en algunes paraules com *boca*.
- *-ofa*: *carxofa, estrofa*.
- *-oig, -oja*: *boig, roig, boja, roja*. Però és tancada en la paraula *estoig*.
- *-ol, -ola*: *bunyol, caragol, escola, tremola*. Però és tancada en paraules com *bola, cola, gola*.
- *-oldre*: *moldre, resoldre*.
- *-olt, -olta*: *resolt, volta*. Però és tancada en paraules com *molt, escolta*.
- *-pondre*: *compondre, respondre*.
- *-ort, -orta*: *fort, sort, tort, morta, porta*.
- *-ossa*: *brossa, carrossa, destrossa*. Però és tancada en paraules com *bossa, gossa*.
- *-ost, -osta*: *impost, rebost, crosta*. Però és tancada en paraules com *agost*.
- *-ot, -ota*: *clot, xicot, pilota, quota*. Però és tancada en paraules com *bot, nebot, bota, gota*.

Pronúncies recomanades

1. La pronunciació diferent i distintiva de les *e* i les *o* obertes, d'acord amb l'hàbit articulatori propi de la llengua: *perol, mel, govern, codi...*; i també *set* (numeral) / *set* (substantiu), *deu* (numeral) / *déu* (substantiu), *dona* (substantiu) / *dóna* (verb), etc.
2. La pronunciació amb *e* tancada de les paraules *què, perquè* i *València*, encara que s'escriuen amb accent obert per normativa ortogràfica.

3. La realització amb e tancada de les terminacions següents, independentment que estiguen escrites amb accent obert o tancat:

- Els infinitius acabats en *-éixer*, estiguen escrits amb *é* (*conéixer*, *paréixer*) o amb *è* (*conèixer*, *parèixer*).
- Els infinitius acabats en *-éncer*, estiguen escrits amb *é* (*convéncer*, *véncer*) o amb *è* (*convèncer*, *vèncer*).
- La segona i la tercera persones del plural dels imperfets d'indicatiu amb accent en el radical, estiguen escrits amb *é* (*réiem*, *fèieu*) o amb *è* (*rèiem*, *fèieu*).
- La terminació *-és* d'alguns gentilicis, estiguen escrits amb *é* (*anglés*, *genovés*) o amb *è* (*anglès*, *genovès*).
- La terminació *-és* d'alguns participis, estiguen escrits amb *é* (*admés*, *entés*) o amb *è* (*admès*, *entès*).
- La terminació *-és* d'alguns adjectius, estiguen escrits amb *é* (*mal-més*) o amb *è* (*malmès*).
- La terminació *-én* d'alguns verbs de la segona conjugació (tercera persona del plural del present d'indicatiu), estiguen escrits amb *é* (*aprén*, *depén*) o amb *è* (*aprèn*, *depèn*).
- Els numerals ordinals acabats en *-é*, estiguen escrits amb *é* (*cinqué*, *sisé*) o amb *è* (*cinquè*, *sisè*).

Llicències (per àmbit territorial o per nivell de formalitat)

1. La pronunciació amb o oberta de les paraules *com* (interrogatiu), *tou*, *pou* i amb e oberta de *molesta* en els àmbits territorials on és pròpia, sense distinció de registre. Tot i que la pronunciació amb la respectiva vocal tancada és la més general i pròpia de l'estàndard valencià, l'oberta no crea confusió en estos casos.

Pronúncies no recomanables

1. La pronúnciació no distintiva de les *e* i les *o* obertes i tancades. Encara que este punt siga redundant respecte de la pronúnciació genuïna recomanada, hi insistim perquè els parlants el senten com una característica de distinció idiomàtica.
2. La ultracorrecció o extensió de l'obertura d'estes vocals a casos la pronúnciació pròpia dels quals és amb *e* o *o* tancades: *herba*, *poma*, *brot*, etc.

2.2.1.2. Vocals àtones

Pronúncies recomanades

1. La pronúnciació *eu*, *o*, *u* del pronom *ho* segons la seua posició respecte del verb. Ex: *ho sabia* [eu sabia], *ho ha dit* [ua dit], *portar-ho* [portaro], *deixa-ho* [déixau].
2. La pronúnciació com a *e* o com a *a* de la vocal inicial de la majoria de paraules començades per *em-*, *en-*, *es-* com ara *empomar*, *encendre*, *entendre*, *escriure*, *estimar...*; i també en alguns casos com: *desemparrat*, *llençol*, *lleuger*, *Miquelet*, *sencer*, *terròs*, *Vicentet...*
3. Les variants amb *a* i no amb *e* de determinats verbs: *arrancar*, *nadar*, *xarrar*.
4. La pronúnciació com a *u* de la vocal *o* dels noms propis *Joan* i *Josep*.
5. L'emmudiment de la *o* àtona en casos com *alcohol*, *cooperar* i derivats.
6. La pronúnciació com a *i* o com a *e* de la vocal pretònica de les paraules acabades en *-aixement* o *-eixement*: *naixement* (pronunciat [naiximent] o [naixement]), *coneixement* (pronunciat [coneiximent] o [coneixement]).

Llicències (per àmbit territorial o per nivell de formalitat)

1. En l'àmbit territorial en què és pròpia, la pronunciació com a o oberta de la vocal *a* en posició final de paraula que es produïx per assimilació a la o oberta tònica de la síl·laba anterior (harmonia vocàlica, valencià meridional): *pilota* [pilòtò], *vora* [vòrò].
2. En l'àmbit territorial en què és pròpia, la pronunciació com a e oberta de la vocal *a* en posició final de paraula que es produïx per assimilació a la e oberta tònica de la síl·laba anterior (harmonia vocàlica, valencià meridional): *tela* [tèlè], *serra* [sèrrè].
3. En l'àmbit territorial en què és pròpia, la pronunciació com a e de la vocal *a* de la tercera persona del singular d'alguns temps (valencià septentrional): *ell canta* [ell cante], *ell cantava* [ell cantave].
4. En l'àmbit territorial propi, la pronunciació com a *u* de la vocal *o* en paraules que presenten una *i* tònica o una consonant labial: *collir* [cullir], *tossir* [tussir], *cobert* [cubert].
5. En representacions realistes i poc formals de la parla col·loquial, el tancament de *e* en *i* per contacte amb una consonant palatal. Ex: *gener* [gíner], *queixal* [quixal], *dejú* [dijú], *menjar* [minjar], *deixar* [dixar].

2.2.1.3. Diftongs

Llicències (per àmbit territorial o per nivell de formalitat)

1. En registres informals, la pronunciació unisil·làbica de *i/u* seguida d'una altra vocal: *con-di-ció*, *cièn-cia*, *con-tí-nua-ment*. En pronunciació formal, tensa, cal fer el hiat, especialment en paraules que el mantenen en la parla viva: *di-a-ri*, *rà-bi-a*, *vi-at-ge*.
2. En representacions realistes i poc formals de la parla col·loquial, les reduccions de diftong a una vocal o les diftongacions de la o inicial d'algunes paraules: *quaranta* [coranta], *ofegar* [aufegar], *olor* [aolor].

Cal tindre en compte que estes realitzacions tenen unes connotacions notables de vulgaritat fora dels àmbits territorials on es realitzen habitualment.

2.2.2. Consonantisme

p, t, c / b, d, g

Pronúncies recomanades

1. La pronunciació sorda de les oclusives en posició final, amb independència de la grafia amb què es representen. Ex: *Madrid* [madrit], *fang* [fank], *àrab* [àrap], *nord-americà* [nortamerikà], *Sud-àfrica* [sutàfrica].
2. L'emmudiment de la primera *g* del grup *-gg-*: *suggerir* [sugerir].

Llicències (per àmbit territorial o per nivell de formalitat)

1. L'emmudiment en l'àmbit territorial en què és propi d'estes consonants en posició final darrere de nasal: *font* [fon], *llamp* [llam], *sang* [san]; i *t* o *d* darrere de *l*: *malalt* [malal], *molt* [mol].
2. L'emmudiment de la *-d-* dels sufixos *-ada* i *-ador* en paraules referides als àmbits festiu i gastronòmic, en què fins i tot hi ha tradició escrita: *masclètà*, *plantà*, *fideuà*... També és acceptable en determinades representacions realistes poc formals de la parla col·loquial.
3. En situacions molt informals o caracteritzacions de personatges i situacions on siga pertinent una baixa tensió articulatòria, l'emmudiment de la *g* davant de la *u*: *aigua* [aiua], *agulla* [aülla], *jugar* [juar].
5. L'emmudiment, en àmbits informals, de l'oclusiva dels grups *ads-*, *abs-*, *obs-* seguits de consonant: *a(d)scripció*, *a(b)stinència*, *o(b)stacle*.
6. L'emmudiment, en àmbits poc formals, de la *p* del grup *ps-* inicial. El manteniment és adequat només en els àmbits molt formals: *(p)sicòleg*, *(p)siquiatria*, *(p)sitacisme*.

Pronúncies no recomanables

1. La -t adventícia final en certes paraules *geni* [gènit], *premi* [prèmit].
2. La caiguda de la -d- intervocàlica en casos com *cadira* [caïra], *cadena* [caena]. Tampoc es recomanable l'emmudiment generalitzat en l'àmbit restringit del valencià meridional: *boda* [boa], *roda* [roa].
3. La pronunciació de la t ortogràfica en paraules com *setmana* o *cotna*. Tant la pronunciació simple [semana] com la geminada [semmana] són les més adequades per al valencià estàndard, per a contextos mitjanament i molt formals, respectivament.

b/v

Pronúncies recomanades

1. La distinció clara entre *b* i *v*: *bell/vell*, *bena/vena*.

Llicències (per àmbit territorial o per nivell de formalitat)

1. En situacions molt informals o caracteritzacions de personatges i situacions on siga pertinent una baixa tensió articulatòria, l'emmudiment de la *v* intervocàlica de les terminacions de l'imperfet d'indicatiu dels verbs de la primera conjugació: *parla(v)es*.

s, z, ts, tz

Pronúncies recomanades

1. La pronunciació sense *t* i amb esse sonora del dígraf *tz* en el sufix -itzar [izar] i derivats: *analitzar* [analizar], *organització* [organizasió] i en paraules com ara *horitzó* [horizó], *botzina* [bozina] o *magatzem* [magazem].
2. La realització de la *s* de l'increment dels verbs incoatiu *sc* com a [sc] o com a [xc]: *patisca* [patisca]/[patixca].

Llicències (per àmbit territorial o per nivell de formalitat)

1. L'emmudiment de la s del sufix *-esa* en paraules patrimonials: *bellesa* [bellea], *grandesa* [grandea], *riquesa* [riquea].
2. En àmbits molt formals, la pronunciació africada del grup *ts* en posició inicial: *tsar*, mentres que és adequat pronunciar una *s* simple en els de formalitat mitjana o baixa: (t)sar.
3. En representacions realistes i poc formals de la parla col·loquial de l'àmbit territorial on són pròpies, algunes palatalitzacions, com ara: *seixanta* [xixanta], *tretze* [tretxe], *molts* [moltx].
4. En representacions realistes i poc formals de la parla col·loquial de l'àmbit territorial on és pròpia, la pronunciació sorda de la sibilant sonora: *casa* [cassa], *posar* [possar].

Pronúncies no recomanables

1. La pronunciació [dz] en verbs acabats en *-isar* i derivats: [matidzar] per [matisar], *matisar*; [improvidzar] per [improvisar], *improvisar*.

g, j, x, tx

Pronúncies recomanades

1. La pronunciació amb [i] de *jo* i *ja*.
2. La pronunciació [egz] del grup inicial *ex-* seguida de vocal o consonant sonora: *exèrcit* [egzèrsit], *examen* [egzamen], *exdirector* [egzdirector], *exvot* [egzvot], *exemple* [egzemple].

Llicències (per àmbit territorial o per nivell de formalitat)

1. En els àmbits territorials on és pròpia i en registre informal, la pronunciació com a [eix] del grup *ex-* seguit de vocal: *exemple* [eixemple].
2. En els àmbits territorials on és pròpia i en registre informal, la pronunciació com a [ss] de la sibilant palatal: [caissa] per [caixa], *caixa*.

3. En representacions realistes de la parla col·loquial de l'àmbit territorial on és pròpia, la pronunciació africada sorda del so sibilant palatal sonor: [txent] per [gent], *gent*.
4. En representacions realistes i poc formals de la parla col·loquial de l'àmbit territorial on és pròpia, l'addició de vocals eufòniques davant de x-: *xarop* [eixarop].
5. L'emudiment de la *i* del grup *ix*: *feix* [fex], *caixa* [caxa], és acceptable en l'àmbit territorial en què és propi.

Pronúncies no recomanables

1. La pronunciació de la *j* de les formes *-jecc-*, *-ject-* com a [i] semiconsonant: *injecció* [iniecció], *projecte* [proiecte].
2. La pronunciació com a palatal de la *x* del grup *ex-* seguit de vocal: [egecutar] per [egxecutar], *executar*.
3. La pronunciació [mègzic] o [mègic] de *Mèxic* [mèksic], que és la pronunciació pròpia; també en les paraules com ara *lèxic*, *màxim*, *sintaxi*.

m, n, ny

Pronúncies recomanades

1. L'emudiment del grup *nn* en *connectar* [conectar], *innocent* [inocent], *trienni* [trieni].
2. El manteniment de la nasal doble en la resta de casos: *commoure*, *innecessari*.
3. L'emudiment de la primera consonant dels grups consonàntics cultes *gm*, *mn* i *pn*: *gnom* [nom], *mnemotècia* [nemotècia], *pneumàtic* [neumàtic].

2. ELOCUCIÓ I PRONÚNCIACIÓ

Llicències (per àmbit territorial o per nivell de formalitat)

1. La pronunciació *mm* dels grups *bm* i *pm* en àmbits informals: *submarí* [summarí], *capmoix* [cammoix].

Pronúncies no recomanables

1. L'omissió del so nasal de grups cultes: *co(n)stitució*, *i(n)stitut*. Té connotacions de vulgarisme.
2. La pronunciació palatalitzada de la *n* inicial en paraules com *nervi* [nyervi] o *nugar* [nyugar]. Té connotacions de vulgarisme.

l, ll, l·l, tl

Pronúncies recomanades

1. La ressonància velar de la *l*: *balda*, *perla*, *telèfon*. Cal, en tot cas, evitar pronúncies afectades.
3. La pronunciació simple de la *l·l*: *al·ludir* [aludir], *il·lusió* [ilusió], *novella* [novela].
2. La pronunciació com a [dl] del grup *tl* en cultismes: *atlàntic* [adlàntic], *atleta* [adleta].
3. La no geminació de la lateral palatal en paraules com *ratlla*, *bitllet*, *butlletí*.
4. La pronunciació geminada o no geminada del grup *tl*: *ametla*, *batle*, *butla*, *espatla*, *guatla*, *motle*, *motlura*, *revetla*, *rutlar*, *titla*, *vetlar*.
5. La pronunciació de la *l* d'*altre* i dels compostos *nosaltres* i *vosaltres*.

Llicències (per àmbit territorial o per nivell de formalitat)

1. És acceptable l'emudiment de la *l* en les paraules *altre* [atre], *nosaltres* [nosatres], *vosaltres* [vosatres].

Pronúncies no recomanables

1. La pronunciació generalitzada de la *ll* com a [i]: *cavall* [cavai], *all* [ai], *llavi* [iavi].
2. La palatalització de la *l* inicial en cultismes com *lingüística* [lɪŋgüís-tica], *literatura* [lɪtɛratura].
3. La pronunciació de la *t* gràfica dels grups *tl* i *tll*: *espatla*, *ratlla* ([ɛspal-la] i no [ɛspadla]; [ralla] i no [radlla]).

r, rr

Pronúncies recomanades

1. L'emmudiment de la *r* en les formes d'infinitiu, futur i condicional del verb *prendre* i derivats: *prendre* [pendre], *reprendre* [rependre], *aprendre* [apendre], *prendré* [pendré], *prendria* [pendria].
2. L'emmudiment o la pronunciació de la *r* de la primera síl·laba de les formes d'infinitiu, futur i condicional del verb *perdre*: [perdre] o [pedre], [perdré] o [pedré], [perdria] o [pedria].
3. L'emmudiment de la *r* de les paraules *arbre* [abre], *diners* [dinés], *dimarts* [dimats], però *orquestra* [orquestra].
4. La pronunciació múltiple de la grafia *-r-* després d'alguns prefixos: *arítmia*, *contrareforma*, *eradicar*, *vicerector*.

Llicències (per àmbit territorial o per nivell de formalitat)

1. És acceptable l'emmudiment de la *-r* final de l'infinitiu en l'àmbit territorial on siga propi: *cantar* [cantà]; però no quan precedix un pronom feble: *cantar-ne*.

Pronúncies no recomanables

1. L'addició d'una *r* final en verbs de la segona conjugació i en certs substantius: *traure* [tràurer], *tindre* [tíndrer], *compte* [cómpter]. Té connotacions de vulgarisme.

2. Les metàtesis de *r*: *cridar* [quidrar], *comprar* [crompar]. Tenen connotacions de vulgarisme.

2.2.3. Accentuació

Pronúncies recomanades

1. El primer membre dels parells següents, amb doble tonicitat normativa, atés que és la pronúncia més natural: *imbècil/imbecil*, *xòfer/xofer*, *reporter/repòrter*, *saxòfon/saxofon*, *xilòfon/xilofon*.
2. La síl·laba tònica de les paraules següents, de la manera que s'indica, evitant el canvi de síl·laba tònica per interferència del castellà:
 - Agudes: *aldehyd*, *alfil*, *amit*, *ampit*, *Biarritz*, *Borís*, (els) *Carpats*, *cautxú*, *centigram*, *ciclop*, *cricquet*, *decagram*, *decigram*, *elit*, *fabril*, *febril*, *fluor*, *futbol*, *handbol*, *handicap*, *hectogram*, *hoquei*, *humit*, *iber*, *interval*, *linier*, *mil·ligram*, *misanthrop*, *Munic*, *Nobel*, *oboé*, *oceà*, *policrom*, *poliglòt*, *quilogram*, *radar*, *Raimon*, *soviet*, *taigà*, *Tibet*, *timpà*, *tiquet*, *xandall*, *xarleston*, *xassís*, *zenit*, *Zuric*...
 - Planes: *acne*, *aeròlit*, *aeròstat*, *Agamèmnon*, *alvèol*, *amoníac*, *anemone*, *apoplexia*, *Aristides*, *Arquimedes*, *astròcit*, *àugur*, *auriga*, *austríac*, *bantu*, *biosfera*, *bronquíol*, *cardíac*, *centilitre*, *Cèrber*, *conclave*, *decalitre*, *decilitre*, *dentífrici*, *Dídac*, *dinamo*, *Èdip*, *electròlit*, *estratosfera*, *etíop*, *exegesi*, *fagòcit*, *fotosfera*, *gramòfon*, *guru*, *hectolitre*, *hemiplegia*, *hidrosfera*, *intèrfon*, *ionosfera*, *karate*, *letargia*, *leucòcit*, *libido*, *lígur*, *litosfera*, *magnetòfon*, *medul·la*, *micròlit*, *mimesi*, *missil*, *nematodes*, *omòplat*, *osmosi*, *paraplegia*, *prènsil*, *quadriga*, *quilolitre*, *rèptil*, *rupia*, *sinergia*, *tèrmit*, *termòstat*, *tèxtil*, *torticoli*, *víking*, *zoòfit*...
 - Esdrúixoles: *Àtila*, *aurèola*, *Bàssora*, *Cleòpatra*, *Dàmocles*, *diòptria*, *èczema*, *elèctrode*, *ènema*, *epístasi*, *Etiòpia*, *Hèlsinki*, *Himàlaia*, *Ítaca*, *màrqueting*, *metàstasi*, *Mikonos*, *mil·límetre*, *olimpíada*, *Pèricles*, *període*, *pneumònia*, *quàdriceps*, *rubèola*, *Sàhara*, *Tàrraco*, *tríode*, *vàlua*...

Pronúncies no recomanables

1. La dislocació de l'accent en les formes accentuades en el radical dels verbs acabats en *-quar*: [adekúa] per [adékwa], *adequa*; i en el radical dels verbs acabats en *-cuar*: [evàkwen] per [evakúen], *evacuen*.
2. El desplaçament de l'accent en la conjugació de verbs amb l'infinitiu acabat en *-iar*: [denúncia] per [denuncia], *denuncia*; [estúdia] per [estudia], *estudia*; [cànvia] per [canvia], *canvia*; [renúncia] per [renuncia], *renuncia*. Cal tindre en compte que els substantius derivats d'estos verbs són esdrúixols: *la denúncia*, *la renúncia*, etc.

2.2.4. Fonètica sintàctica

VOCALS EN CONTACTE

Pronúncies recomanades

1. Pronunciar en una síl·laba la vocal final de paraula amb la inicial de la paraula següent: *espera uns amics* [esperauns amics]; o elidir una de les vocals en contacte: *mitja hora* [midjora], *este home* [estome].

CONSONANTS FINALS

Pronúncies recomanades

1. Pronunciar sordes les oclusives en posició final de paraula quan es troben davant de pausa, vocal o consonant sorda, o davant d'un guionet en un compost: *fred* [fret], *club animat* [clup animat], *psicòleg infantil* [psicòlec infantil]; i pronunciar-les sonores davant de consonant sonora: *fet de fang* [fed de fang], *sac blanc* [sag blanc]...
2. Pronunciar sordes les fricatives i les africades en posició final de paraula quan es troben davant de pausa o davant de consonant sorda (*golf, gos, peix cru*), i pronunciar-les sonores quan la paraula següent comença per vocal o consonant sonora: *gos afamat* [goz afamat], *despatx buit* [despadj buit].

2.2.5. Convencions

L'ALFABET I LES SIGLES

El nom de les lletres que proposem com a més adequat per a l'estàndard oral valencià és el següent:

LLETRA	NOM	EXEMPLE
A, a	a	<i>ara</i>
B, b	be	<i>bambú</i>
C, c	ce	<i>cant, ceba</i>
D, d	de	<i>didal</i>
E, e	e	<i>elefant</i>
F, f	efe	<i>farfolla</i>
G, g	ge	<i>gat, gerani</i>
H, h	hac	<i>hidrosfera</i>
I, i	i	<i>inici</i>
J, j	jota	<i>jaqueta</i>
K, k	ca	<i>karate</i>
L, l	ele	<i>literal</i>
M, m	eme	<i>mim</i>
N, n	ene	<i>nan</i>
O, o	o	<i>oboé</i>
P, p	pe	<i>parpall</i>
Q, q	cu	<i>quatre</i>
R, r	erre	<i>raresa</i>

S, s	esse	<i>sedàs</i>
T, t	te	<i>tant</i>
U, u	u	<i>ull</i>
V, v	ve	<i>valor</i>
W, w	ve doble	<i>watt</i>
X, x	ics (xeix)	<i>xafar, xarop</i>
Y, y	i grega	<i>York, bony</i>
Z, z	zeta	<i>colze</i>

En el cas que ens hàgem de referir a dígrafs, ho farem dient el nom de les lletres que el formen o bé afegint el terme doble si consta de la mateixa lletra repetida: *qu* [cu u]; *ss* [esse doble]; *tg* [te ge], etc. Convé recordar que el dígraf *ll* és la *ele doble* i no **elle*.

Un cas d'alta rendibilitat en la pronunciació del nom de les lletres és el de les **sigles**. El locutor d'un mitjà de comunicació, i en general qualsevol parlant, ha d'estar atent a pronunciar-les d'acord amb les característiques de la nostra llengua, no de la llengua d'origen ni deixant-se interferir pel castellà. Així, cal fer les remarques següents:

Sigles lletrejades: sempre direm el nom valencià de les lletres, independentment que es referisquen a institucions o organismes propis o estrangers. Ex: *RTVV* [erre te ve ve]; *BBC* [be be ce]; *UGT* [u ge te].

Acrònims: és recomanable pronunciar les sigles que es lliguen com una paraula d'acord amb la fonètica valenciana. Ex: *ONU* (amb *o* oberta), *ICE*: (amb *s* sorda), *IVA* (amb *v* labiodental).

D'altra banda, cal tindre en compte que determinades sigles es pronuncien, tradicionalment, referint-se als termes que abreugen i no dient les lletres. És important pronunciar-les així, ja que, si no, podem donar lloc a confusions. Ex: *CCOO* (*Comissions Obreres*).

3. MORFOSINTAXI

3.1. EL NOM I L'ADJECTIU

3.1.1. El gènere

En valencià hi ha diferents terminacions per a les paraules masculines i femenines. Presentem ací algunes remarques que cal tindre en compte a l'hora de construir bé les frases amb les concordances corresponents.

- Certes paraules acabades en -o, sovint considerades castellanismes, són plenament vàlides: *amo, bombatxo, bombo, borrego, burro, caldo, carro, catarro, cego, clero, coco, coixo, credo, cromo, cucurutxo, cuiro, curandero, duo, duro* ('5 pessetes'), *eco, esbirro, esperanto, fondo, forro, foto, gaiato, gamberro, ganso* ('catxotxes'), *gitano, guapo, guerxo, gueto, maco, manso, matxo, mero, misto, moro, morro, nano, nero, nino, número, pandero, peso* ('unitat monetària'), *piano, pinso, pinxo, pistatxo, polo* ('gelat' i 'vestit'), *ponxo, porro, porxo, quadro, quico, quilo, quimono, quinto* ('cervesa' i 'recluta'), *ranxo, rotllo, saldo, solo* ('fragment musical'), *soprano, suro, tango, tebeo, totxo, trago, trasto, trinco-trinco, trio, verro, veto, viudo, xato, xavo, xino-xano, xuixo, xurro, zoo...*
- Però hi ha algunes d'estes paraules que admeten la doble forma amb -o o sense: *borrec/borrego, coix/coixo, cec/cego, cuir/cuiro...*
- També acaben en -o les interjeccions *alto* (en el sentit de 'parada') i *bravo* (expressió d'entusiasme).

3. MORFOSINTAXI

- Alerta amb les paraules que col·loquialment varien de gènere per influència del castellà o per una interpretació incorrecta de les terminacions:

- Masculins: *els antípodes, un avantatge, el bacteri, el compte, el costum, el corrent, el deute, els dies, el dot, el dubte, un escàndol, els espinacs, un estratagema, el front, un interview, els llegums, el lleixiu, el llum (aparell), els narius, un orde (religiós), el pendent, el picaporta, el regle, el senyal, el titella, el torticollis...*

- Femenins: *les alicates, una allau, una anàlisi, una àncora, una andana, una au, la calor, la cel·lofana, la cercavila, la claror, la crep, la dent, la dita, una escriptor, una esplendor, una estrena, la frescor, una hemorroide, una imperdible (agulla), la maratón, la marjal, una olor, les postres, les profiteroles, la psicoanàlisi, la remor, la resplendor, la resta, la sida, la síndrome, la sucrera, la suor, les tallarines, la verdor...*

- Alerta també amb el canvi de significat o la confusió de gènere que pot donar a entendre conceptes diferents: *el/la capital, el/la canal, el/la còlera, el/la delta, el/la deu, un/una editorial, el/la fi, el full / la fulla, el/la llum, un/una orde, el/la paleta, el/la part, el/la planeta, el/la post, el/la pudor, el/la son, el/la terra, el/la salut, el/la vall...*
- Hi ha també substantius que admeten els dos gèneres, com ara *mar* (la mar blava, el nivell del mar), *art* (l'art dramàtic, les arts gràfiques)...

3.1.1.1. Terminacions

- Cal utilitzar les formes acabades en -es de paraules com les següents: *àlies, atles, mecenes, messies, pàncrees...* El mateix criteri s'aplica a certs noms grecs i jueus: *Elies, Fídies, Isaïes, Jeremies, Judes, Pitàgores.*
- Els compostos de *tipus* convé acabar-los en -tip: *arquetip, prototip...*

- Igualment, evitarem certes terminacions llatines en *-us* i en *-um*: *efeb*, *hiat*, *simposi...*, tot i que, com en els casos anteriors, podrem utilitzar les formes cultes en situacions més formals.
- Algunes paraules acabades en *-nt* poden construir el femení en *-nta*: *ajudant/ajudanta*, *client/clienta*, *coent/coenta*, *comboiant/comboianta*, *estudiant/estudianta*, *lluient/lluenta*, *pudent/pudenta*...
- Alguns adjectius que col·loquialment s'usen com a invariables tenen formes distintes per a cada gènere: *comú/comuna*, *cortés/cortesa*, *covard/covarda*, *gris/grisa*... Cal tindre en compte que hi ha adjectius que en valencià tenen dos terminacions, i en castellà només una: *la camisa gris*, *la caixa forta*, *una dona covarda*, *una música trista*...
- És acceptable fer la distinció del masculí i el femení en paraules que acaben en el sufix *-ista*: *analista* (o *analiste/analista*), *artista* (o *artiste/artista*), *taxista* (o *taxiste/taxista*)...
- Cal distingir el gènere en els casos següents: *pediatre/pediatra*, *autodidacte/autodidacta*, *psiquiatre/psiquiatra*...
- Alguns masculins acabats en *-u* semivocal presenten la *v* en femení: *esclau/esclava*, *fugitiu/fugitiva*, *nociu/nociva*... Altres només afigen la *-a* del femení: *nadiu/nadiua* (al costat de *natiu/nativa*)...
- Els adjectius acabats en *-eu* formen el femení canviant la *u* per la *a*: *ateu/atea*, *plebeu/plebea*... En alguns casos, s'afig simplement la terminació *a* (que en certs parlars alterna amb la terminació *-va*: *hereu*, *hereua* (o *hereva*); *jueu*, *jueua* (o *jueva*).
- Alerta amb els masculins cultes acabats en *-leg*, que fan el femení en *-loga*: *arqueòleg/arqueòloga*, *enòleg/enòloga*, *homòleg/homòloga*, *psicòleg/psicòloga*...

3.1.1.2. Diminutius

Els diminutius són una tendència general del valencià, a vegades amb un valor afectiu més enllà del diminutiu mateix: *aigüeta*, *blanet*, *caseta*,

3. MORFOSINTAXI

cuineta, dinerets, destraleta, hamet, justet, nueta, suquet, taulellet, trenet...

No n'abusarem en les situacions formals.

Cal parar esment en els casos en què el diminutiu s'ha lexicalitzat i s'utilitza en qualsevol registre: *caseta de la mar, miqueta, nuet, pa blanet, xiquet...*

3.1.1.3. Títols, càrrecs i professions

- Utilitzarem la forma femenina d'aquelles ocupacions que exercixen les dones de manera més o menys habitual: *l'advocada, l'ambaixadora, l'aparelladora, l'àrbitra, la bidella, la consellera, la dibuixanta, l'estudianta, la fematera, la fustera, la lletrada, la magistrada, la ministra, la notària, la pediatria, la política, la psiquiatra...*
- El valencià actual fa els femenins en -a i no en -essa: *arquitecta, assistenta, banquera, botànica, cartera, catedràtica, crítica, diputada, doctora, enginyera, presidenta, regidora, senadora...* Tot i això, mantindrem algunes excepcions fixades, com ara: *abadessa, alcaldessa, baronessa, comtessa, duquessa, sastressa...*
- En alguns casos l'article serà l'element que diferenciarà el masculí del femení: *un/una atleta, el/la cantant, el/la conserge, el/la fisioterapeuta, el/la gerent, el/la guixaire, el/la pilot...*; i en uns altres, a més de l'article, es podrà utilitzar la forma femenina fixada tradicionalment: *el/la poeta o poetessa, el/la jutge o jutgessa, el/la metge o metgessa.*

3.1.1.4. Femenins incorrectes

El femení de *tripartit* no és **tripartita* sinó *tripartida*. La *Fundació Tripartida* és *l'encarregada de la formació contínua dels treballadors*.

3.1.2. El nombre

- D'acord amb la normativa, els substantius i els adjectius acabats en -g/-xt/-st/-sc formen el plural en -s o en -os. Per tant, cal fer servir

preferentment la forma que resulte més natural: *disc (discs/discos)*, *fosc (foscs/foscós)*, *goig (goigs/gojos)*, *gust (gusts/gustos)*, *mixt (mixts/mixtos)*, *passeig (passeigs/passejos)*, *raig (raigs/rajos)*, *roig (roigs/rojos)*, *text (texts/textos)*, *trist (trists/tristos)*... Alguns només fan el plural en -s: *puig/puigs*, *test/tests*...

- Els que acaben en -x fan el plural en -os, i no en -es, com *annex (annexos i no *annexes)*, *complexos*, *fixos*, *ortodoxos*, *prefixos*, *reflexos*; i els que acaben en -xt el fan en -os (o també en -s), com *context (contexts/contextos)*, *text (texts/textos)*, etc.
- No obstant això, algunes paraules acabades en -x o -ç, i les que acaben en -nx, només afigen -s gràfica per a fer el plural, i la pronunciació no canvia: *els còdexs*, *les hèlixs*, *els índexs*...; *les esfinxs*, *les larinxs*, *els linxs*; *les façs*, *les falçs*...
- Hi ha paraules que en castellà acaben en -s i en valencià acaben en vocal: *anàlisi*, *crisi*... En plural, per tant: *les anàlisis*, *les crisis*.
- Altres paraules acaben en -s tant en singular com en plural: *l'/els atles*, *la/les càries*, *el/els dilluns*, *el/els dimarts*, *el/els dimecres*, *el/els dijous*, *el/els divendres*, *l'/els ens*, *el/els focus*, *el/els fons*, *el/els globus*, *el/els llapis*, *la/les pols*, *el/els temps*, *el/els tipus*, *l'/les urbs*...
- També és així en les paraules compostes quan tenen el segon constituent en plural: *l'/els alçavidres*, *el/els comptagotes*, *el/els parallamps*, *el/els portamonedes*... Altres, per contra, són variables: *el gratacel / els gratacels*, *el paraigua / els paraigües*, *el parabrisa / els parabrises*...
- N'hi ha també que adopten sempre el singular: *el cel*, *la gent*, *el Nadal*, *la rogalia*...
- Altres s'utilitzen en plural: *les alicates*, *les postres*, *les tisoires*, *les ulleres*, *els calçotets*, *els sostenidors*...

- La forma tradicional valenciana més estesa per a la formació del plural de paraules com *home* i *jove* és la terminació en *-ns*: *hòmens, jóvens*, que mantindrem en tots els registres. Altres paraules com *marge*, *imatge*, *orfe*, *verge*, etc., també poden fer el plural en *-ns*: *màrgens, imàtgens, òrfens, vèrgens*. Estes variants són útils per a les representacions realistes de la parla col·loquial.
- Concordança. Les marques de plural cal usar-les de manera adequada: l'Horta i la Ribera costaneres...
- El plural dels cognoms en general el formarem amb l'article en plural *els*: *els Jordà, els Serra*. En canvi, el nom de les dinasties sol admetre variació de nombre: *els Borbons, els Trastàmars, els Àustries*...
- Adjectius d'una sola terminació. Hi ha adjectius que no tenen forma específica per al femení: *bastant, diferent, difícil, igual, innocent, potent, següent*...: *Una dona diferent*.

3.2. ELS DETERMINANTS

3.2.1. L'article

- Utilitzarem habitualment les formes *el/els* de l'article determinat: *el cotxe/els cotxes, el dia/els dies*...
- La forma *lo* de l'article la mantindrem només en determinats contextos tradicionals i en expressions populars valencianes, com el joc de pilota (*Val... i lo altre*), i també en noms propis com *Canet lo Roig* o construccions com *tot lo món, tot lo dia*...
- Cal repetir l'article en les enumeracions, sobretot si estan constituïdes per elements de gènere diferent: *Els espinacs, les carxofes i els cardets eren més barats*.
- Quan l'article determinat va davant del dia de la setmana pot indicar regularitat: *El diumenge* (els diumenges, cada diumenge) *dinem en cal*

pares. Si volem assenyalar un dia de la setmana immediat (pròxim o passat), s'ha d'usar sense article: *La carrera es farà divendres que ve*; però si no volem expressar immediatesa l'article no es pot ometre: *La reunió tindrà lloc el dilluns 26 d'abril*.

- Igualment utilitzarem l'article davant del mes i de l'any: *Vingueren a l'abril. Va aplegar el 1955*.
- L'article personal pren tradicionalment les formes singulars: *en (n')* i *na (n')*. En valencià perviu en determinats noms personals i noms de lloc: *Na Violant d'Hongria, Canet d'en Berenguer, el carrer d'En Sanç, el d'En Llop, la Font d'en Carròs*, etc. També s'usen els determinants *senyor* i *senyora* per a tractaments.

3.2.2. Els demostratius

- Convé que utilitzem els demostratius d'acord amb els tres graus de dixi espacial: *este, esta, estos, estes; eixe, eixa, eixos, eixes; aquell, aquella, aquells, aquelles*.
- Cal mantindre igualment els tres graus de dixi en els pronoms neutres demostratius: *açò, això, allò*, i també en els adverbis: *ací, ahí, allí/allà*.

3.2.3. Els possessius

- Utilitzarem les formes dels possessius: *meu/meua, meus/meues, teu/teua, teus/teues, seu...*
- Les formes àtones *mon, ton, son, ma, ta, sa* les limitarem només a certes expressions que indiquen familiaritat i proximitat: *ma casa, ma mare, mon pare, ma tia, mon tio, en ma/ta/sa vida...*
- Per a la tercera persona (un o diversos posseïdors) utilitzarem habitualment les formes *seu/seua/seus/seues*.
- Convé, com a norma d'estil, evitar l'abús dels possessius: *Li va dir a la policia que havia caigut de la (seua) bicicleta*.

3.2.4. Els numerals

- El numeral *un* usat en una enumeració, amb valor ordinal, adopta la forma *u*: *l'article u diu...* També l'usarem com a nom del número 1 o quan no té valor quantitatiu, sinó identificatiu o de referència: *el quilòmetre u de la comarca dos-cents cinquanta-tres, el número u de la llista*. Amb el substantiu implícit o en una sèrie, es manté la forma *un*: *Van un (gol) a zero. Comptaràs d'un a deu*.
- Utilitzarem preferentment les formes dels numerals més habituals en valencià: huit, dèsset, díhuit, dèneu, huitanta, etc.
- Els cardinals són invariables excepte *un* i *cent*, precedit d'unitat de centena, que prenen les formes *una*, *-centes*: *una ballarina, sis-centes aspirants*. Pel que fa al numeral *dos*, és preferible l'ús d'esta forma per al masculí i el femení en tots els registres.
- Quant als ordinals, usarem les formes *quint*, *sext*, *sèptim*, *octau*, *dècim*, *centèsim*, *mil·lèsim*, etc., al costat de les formes patrimonials *cinqué*, *sisé*, *seté*, *huité* (*vuité*), etc. També podem fer servir els cardinals amb valor d'ordinals a partir de *deu*, així com la construcció *el/la que fa x*: *el deu, el/la que fa deu, la que fa quinze; Benet XVI [sedze], Lluís XIV [catorze]; el 26 [vint-i-sis] Congrés Internacional de Lingüística*, etc.
- Quan els ordinals *primer* i *segon* van davant d'un nom femení, cal fer la concordança: *primera edició, segona cadena*.
- Sovint es preferix el cardinal a l'ordinal en expressions com: *el Nou d'Octubre, el Vint-i-cinc d'Abril, el capítol vint-i-dos, Joan vint-i-tres, la pàgina set...*; però, en canvi, *Joan Carles primer*, etc. És a dir, en l'ús dels cardinals i ordinals s'imposen determinades maneres de dir estandarditzades.
- Numerals col·lectius: *tercet, quartet, quintet, sextet...*

- Numerals partitius: *mig, mitja, terç, terça, quart, quint, dècim, centèsim, mil·lèsim*. També poden usar les perífrasis i expressions: *la mitat, la tercera part, una mil·lèsima part...*
- Pel que fa a les expressions de l'hora, i encara que hi ha diverses maneres de formular-la, d'acord amb la formalitat dels registres i amb la precisió comunicativa de l'hora, s'opta per expressar-la de les maneres següents: 11.00 - *les onze hores* o *les onze en punt*; 11.10 - *onze i deu*; 11.15 - *onze i quart*; 11.30 - *onze i mitja*; 11.37 - *onze trenta set (onze i trenta-set minuts)...*
- Ara bé, els tres quarts (11.45) podem expressar-los així: *Són les onze quaranta-cinc* (sistema internacional/dels rellotges digitals); *Falta un quart per a les dotze* o *Són tres quarts per a les dotze* (sistema de quarts/campanar); *Són les dotze menys quart* (sistema de rellotge).
- Numerals multiplicatius: *doble, triple, quàdruple, quintuple, sèxtuple, sèptuple, òctuple, nònuple, cèntuple*. Col·loquialment, els multiplicatius superiors al quàdruple solen expressar-se amb la perífrasi x (*tantes vegades més*: *set vegades més, cent vegades més...*
- Cal recordar que el prefix amb valor de *quatre* és *quadri* i no **quatri*. Ex.: *quadribarrada, quadricromia, quadrienni, quadrimestre*, etc.

3.2.5. Els quantitius

- *Massa* i *prou* són invariables en gènere i en nombre: *massa hores, prou hores*.
- *Tot* i *mig* són variables, però poden usar-se potestativament com a invariables davant de topònims: *afecta tota (o tot) Europa, mitja (o mig) València estava en flames*. Ara bé, cal fer la concordança quan els topònims porten article: *tota la nova Europa, la mitja Vall que el va rebre, ha beneficiat tota la València costenca...*

3. MORFOSINTAXI

- *Bastant* i *prou* tenen valors diferents. *Bastant* significa 'en una quantitat relativament gran' i *prou* vol dir 'suficient': *Han arreplegat bastants diners, però no prou per als que necessiten.*
- Alerta amb la diferència entre *gens* i *res*:
La seua filla no estudia gens (quantitat o intensitat mínima).
La seua filla no estudia res (cap cosa, cap matèria).
- Cal parar atenció en la distinció entre *cap* i *gens*:
 - *Cap* acompanya sempre elements comptables: *No hi ha hagut cap partit sense gols.*
 - *Gens* acompanya sempre elements no comptables: *El base va llançar sense gens de ganes.*

3.2.6. Els indefinits

- És preceptiu l'ús de l'article indefinit davant de la forma *altre*: *una altra vegada, un altre dia, uns altres temes...*
- Són preferents les formes *cada u* i *cada un* respecte a les variants *cadascú*, *cascú*, *cadascun*, *cascun*: *cada u que faça el que vullga; per a cada un de vosaltres.*
- Evitem les formes arcaiques dels indefinits: *hom*, *quelcom*, *qualque cosa*, *tothom*, etc., que, per exemple, només podran ser útils en una obra de ficció de caràcter històric. En el seu lloc usarem habitualment les equivalències modernes següents: *hom* > *es*; *quelcom* > *alguna cosa*, *res*; *qualque cosa* > *alguna cosa*; *tothom* > *tots*, *tot el món*, *tota la gent...*

3.3. ELS PRONOMS

3.3.1. Pronoms personals forts

- Com a norma general, usarem les formes *nosaltres* i *vosaltres* dels pronoms personals forts. No obstant això, en representacions realistes i poc

formals en què s'intenta reproduir la parla col·loquial són acceptables les formes populars *mosatros* i *vosatros*.

- Com a norma general, quan ens referim a objectes inanimats, usarem un demostratiu, un pronom feble o cap element, i no *ell* o *ella*: *Van aportar un document, en què (*en ell) l'assumpte es veia molt clarament. He vist la carrera i no vull que me'n parles (*d'ella). La inversió és bona, perquè (*ella) és l'única forma de tirar avant.*
- Com a norma d'estil, és convenient no abusar dels pronoms personals forts: *És que (*ells) no ho han entés / És que no ho han entés*, tot i que poden reforçar el discurs amb valor emfàtic i contrastiu, sobretot en el cas de la ficció:

No li he dit res / Jo no li he dit res

Em passaràs el testimoni / Tu em passaràs el testimoni

Li haureu fet el joc / Vosaltres li haureu fet el joc

M'ho han dit / M'ho han dit a mi

Li ho he dit / Li ho he dit a ella

- Les formes *vosté* i *vostés* són formes de cortesia que denoten respecte i distanciament (enfront de *tu* o *vosaltres*):

Ho hem organitzat pensant en tu (o vosté).

Està comprat expressament per a vosaltres (o vostés).

- També hi ha la forma *vós*, que s'ha conservat com a forma de tractament pròxim, amb el verb en plural: *Vós direu. —Com va això? —Bé, i vos?* També com a fórmula de tractament molt respectuós, sobretot en l'àmbit religiós: *M'aclame a vos, Senyor*. El tractament de *vós* també s'usa sense el pronom explícit en el llenguatge administratiu: *Ompliu l'imprés amb les vostres dades personals. / Benvolgut senyor: Vos informem que...*

- Per a la ficció històrica, en referència a reis, papes i altes jerarquies, també hi ha la forma del plural majestàtic *nós*: *Nós, Rei de Bretanya, vos atorguem el privilegi.*

3.3.2. Els pronoms febles

Una de les característiques de la nostra llengua és la gran capacitat de pronominalització que té, però actualment la pronominalització està minvant en les joves generacions de parlants. Esta tendència també es dona entre els nous traductors i adaptadors de doblatge o entre els redactors i guionistes, que reduïxen l'ús dels pronoms febles. Pensem que els mitjans de comunicació haurien de reforçar-ne l'ús, especialment en aquells casos en què (encara) es manté en els usos espontanis de la llengua.

Quan parlem dels pronoms febles, ens referim als pronoms àtons monosil·làbics que van immediatament davant o darrere d'un verb (anomenats proclítics i enclítics, respectivament) amb el qual formen una unitat prosòdica. Segons la seua posició i segons que el verb comence o acabe en vocal, els pronoms febles prenen formes diferents:

Reforçada (anteposada als verbs que comencen per consonant): ***Em** va dir que li obrira. **Et** posarà un deu. **Es** comenta que vindrà. No **en** tenen prou. **El** veia mentre corria. **Els** durem un pitxer. No **ens** convé baixar.*

Elidida (anteposada als verbs que comencen per vocal o hac): ***M'**enduc el pa. **T'**espera. **S'**estima el gosset. **N'hi** havia tres. **L'havien** seguit (a ell). **L'havien** seguida (a ella).*

Cal recordar ací que el pronom *la* no s'elidix si el verb comença per *i* o *u* àtones: ***La** impressionen a quadricromia. No **la** usarem més que en eixe context. Però: **L'envien** per correu postal (el sobre o la carta).*

Plena (posposada als verbs que acaben en consonant o en diftong decreixent): ***Dis-me** què vols. **Fes-te** arrere. Expressar-**se** bé. Dur-**ne** moltes (de coses). Fer-**lo** patir. Passar-**los** a net. Portar-**nos** café. Feu-**vos** forts. Cantar-**la** bé. Porta-**les** al taller. Dóna-**li** un gínjol. Vore-**ho** com cal. Anar-**hi** de bon matí.*

No obstant això, es mantenen les formes plenes davant del verb en consonant en certs casos estereotipats: *tant me fa, tant se val...* També, i pel que fa al pronom es, usarem la forma plena *se* davant dels verbs que comencen per *c, s* o *z*: *se celebra, se superposa, se zumzeja*.

Reduïda (posposada als verbs que acaben en vocal, no en semivocal *u*: *Passa'm el pa. Posa't a tir. Perdre's pel bosc. Torna'n a fer (de te). Porta'l dret. Done'ls permís (a ells o a elles). Canta'ns per l'u*.

És preferent la forma *vos* (proclítica i enclítica) en tots els àmbits: *vos escriurem, volem escriure-vos*.

Evitem el pronom *se* en la primera i segona persona del plural: *acosteu-vos* (no **acosteu-se*), *què vos penseu?* (i no **què se penseu?*).

Pel que fa a la combinació de pronoms febles (vegeu la GNV, taula 22.10, «L'orde dels pronoms febles», i taula 22.11, «Les combinacions binàries de pronoms»), utilitzarem:

- Les combinacions valencianes dels pronoms febles: *...li'l posaré, li la duré, li'n portaré, li l'enviaré*.
- Convé evitar l'ús pleonàstic del pronom *en* amb el verb *haver-hi* (**N'hi ha molta gent*) i usar el pronom quan no apareix el complement:
—Hi ha pa? —Sí, sí que n'hi ha
- La concordança en les construccions de participi amb el pronom feble de tercera persona, sobretot en el cas del femení, tant en singular com en plural: *L'he enviada per missatger, la comanda. / Les ulleres, les hem dutes dins de la bossa*.
- Cal evitar l'ús de **lis* (forma incorrecta), com a plural de *li*, en lloc de les formes *els* o *los*: *Els hem cantat una cançó de bressol* i no **lis hem cantat. / Volem fer-los un regal (a ells o a elles)* i no **volem fer-lis*.

3.3.2.1. El pronom neutre *ho*

- El pronom neutre *ho* equival als demostratius neutres *açò*, *això*, *allò*, o bé a una oració completiva: *Pots vore-ho tot* (*ho* = *això*, el que siga). *Que havia de vindre, ella no ho sabia* (*ho* = que havia de vindre).
- De la mateixa manera, el pronom *ho* pronominalitza l'atribut dels verbs *ser*, *estar*, *paréixer* i *semblar* tant si és un adjectiu, un sintagma nominal o un de preposicional: *És brasilera però no ho sembla* (*ho* = brasilera). *Estàs decidit o no ho estàs?* (*ho* = decidit). *Les finestres són de vidre o no ho són?* (*ho* = de vidre). *Són els seus alumnes? No, no ho són* (*ho* = els seus alumnes).
- Cal anar alerta amb la confusió de pronoms febles provocats per l'ús de traductors automàtics o per la traducció literal del castellà, per exemple. Així es confonen construccions com ara:

**Dir-s'ho*, en compte de *dir-li-ho*. **Porta-se'l*, en compte de *porta-li'l*...

O l'ús indegut de *li* en funció d'objecte directe:

*Metro València *li porta a la Fira* per *Metro València el porta a la Fira*.

- Convé distingir clarament la pronunciació genuïna del pronom *ho* com a *u*, *o*, *eu* (vegeu l'apartat 2.2.1.2).

3.3.2.2. El pronom adverbial *en*

- El cas del pronom *en/n'/-ne/n* constituïx l'exemple més clar del que hem comentat més amunt. Es pot observar un canvi generacional en curs des de l'ús espontani, sobretot en els primers casos que reportem ací, fins al desús en els jòvens valencians. Per tant, la difusió dels usos estàndards coincideix amb la intenció de vetlar pel manteniment d'una característica pròpia de l'estructura mateixa de la llengua.
- Cal recordar que pronominalitza sintagmes amb funcions diverses. Per exemple:

- Un complement directe quantificat o sense determinant: *En vam vore set* (En = de cotxes blancs, per exemple). *Has dut diners? No, no n'he dut* (n' = de diners).
- Un subjecte en certs verbs intransitius: *D'aspirants, n'hi havia moltes. Fins ara només n'ha arribat un, de participant.*
- Sintagmes preposicionals o complements de règim introduïts per *de*: *Cull-me'n dos (de caquis). En vam llogar dos (de videojocs), però només n'hem vist un. Havia de dir-li-ho però no me'n vaig recordar* ('n = de dir-li-ho). *Li ho he confessat i se n'ha rist* (n' = del que li he confessat).
- També sintagmes preposicionals de pertinença: *Vaig anar a Borriana i vaig visitar-ne el port. No et prengues res sense saber-ne la composició.*
- El complement d'un adjectiu amb funció d'atribut: *De les seues obligacions, n'és ben conscient. N'estava contenta, de l'examen que havia fet.*
- Igualment, pronominalitza el complement d'origen o de procedència de verbs de moviment, com ara *eixir, tornar, traure, vindre... (d'algun lloc)*:

Jo entrava en el pub i ella n'eixia. Hem viatjat a Bamako i ens n'hem tornat molt contents. Mira aquell calaix. Vols traure'n una tovalla, per favor? ('n = del calaix). Vas a la botiga o en véns?
- I també el complement predicatiu del verb *fer* i de *fer-se* (amb valor de 'passar a formar part'): *Jo, de mestre, ja fa anys que no en faig. No és membre de l'entitat, però se'n farà molt prompte.*
- Recordem també que el pronom *ne* apareix lexicalitzat en alguns verbs pronominals que indiquen desplaçament des d'algun lloc, com els verbs *anar-se'n, eixir-se'n, pujar-se'n, vindre-se'n...*: *Te'n vas sense vore'l. Totes se n'ixen corrents. Se'n va pujar al carro en un bufit. Si li ho dius, se'n vindrà de seguida.*

3.3.2.3. El pronom adverbial *hi*

- El pronom *hi* sovint apareix lexicalitzat en verbs com *haver-hi*, *trobar-s'hi* o *vore-s'hi*, i també en algunes frases fixades: *Hi ha més dies que llonganisses. Amb esta boira no m'hi veig. No s'hi troba, vestida d'uniforme. Això no s'hi val. Tant se m'hi dóna bif com baf.*
- Val a dir que *hi* pronominalitza complements locatius i de destinació en verbs com ara *anar*, *passar*, *trobar-se*, *viure* o *residir...* a, per, en un lloc: *Jo també hi aniré, a la biblioteca. Van dir que no passaren, però encara hi passa molta gent. S'hi trobaran, quan giren el cantó. No sabem si encara hi viu, a la Vall.*
- També pronominalitza el complement de règim introduït per preposicions distintes de *de*: *No hi ha pensat, en la possibilitat de dimitir. Si ens ofereixen menys diners, hi renunciarem* (hi = a obtenir menys diners).
- En tot cas, prescindirem de l'adverbial *hi* si no és estrictament exigít pel verb.

3.4. ELS RELATIUS

- En general, convé usar poc les frases de relatiu. Quan calga fer-ho, i sempre que ho permeta la normativa, preferirem la forma *que*, en lloc de *el qual*, *la qual*, *els quals*, *les quals*. I la forma *cosa que* en lloc de *la qual cosa*.

En acabant va dir que no, cosa que (o i això) va fer riure a molta gent.

- Cal recordar que les oracions de relatiu explicatives demanen una inflexió tonal que en l'escriptura s'indica per mitjà de comes: *Els usuaris, que no havien rebut cap informació respecte a l'incident, es van trobar amb el local precintat.*
- Cal evitar l'ús del *lo* neutre, ja que es tracta d'un calc sintàctic del castellà. Per tant, en comptes de la construcció **lo que*, és recomanable emprar *cosa que*, per això... Ex.: *És necessari *per lo que te diré... / pels motius que...*

(o *i per això et diré...*). En este apartat recomanem la consulta del punt 15.5, «L'article neutre», de la *Gramàtica normativa valenciana* de l'AVL.

3.5. EL VERB. FORMES I USOS

3.5.1. Formes no personals

3.5.1.1. L'infinitiu

- Són preferibles els infinitius actuals *vore*, *tindre* i *vindre* (i els seus derivats més habituals) en els àmbits geogràfics que els tenen com a propis.
- També són preferibles les formes en *a* dels doblats com ara *arrancar/arrencar*. Per tant, direm *avançar*, *jaure*, *llançar*, *nadar*, *nàixer*, *traure*, *xarrar*...
- Entre les formes *ser* i *ésser*, és preferible utilitzar *ser* (així com el gerundi *sent* i el participi *sigut*).
- Cal anar alerta amb els infinitius d'alguns verbs, que no són de la tercera conjugació sinó de la segona: *batre*, *cloure*, *córrer*, els acabats en *-metre*, etc., i els respectius derivats.
- En valencià l'infinitiu no substantiva amb l'article com ho fa en castellà. Ex.: *El caminar cada dia es muy saludable* es tradueix per *Caminar cada dia és molt saludable*.
- Sí que pren un valor imperatiu precedit de la preposició *a*: *A llavar-se les mans, que anem a dinar!*
- Cal evitar la preposició *de* davant d'infinitiu quan fa la funció de complement directe: *Han pensat eixir a sopar*, i no **d'eixir a sopar*.
- Evitem, com a norma d'estil, determinats usos de l'infinitiu: **En conclusió, dir que...* / *En conclusió, direm que...*
- Els verbs *callar*, *caure* i *cobrar*, entre altres, no són pronominals: *Calla i espera't. Ha caigut escales avall. Vaig cobrar una factura*.
- Per la seua banda, els verbs *calfar*, *despertar* i *entrenar* són transitius, i si no tenen objecte directe, funcionen com a pronominals: *Calfem*

aigua per al te verd, però Ell es calfa de seguida. Heu despertat la xica quan heu arribat, però Desperta't, que ja és l'hora. Entrena l'equip campió, però Si no t'entrenes cada dia, no podràs doblar tot tipus de personatges.

3.5.1.2. El participi

- Sempre que no sone excessivament forçada, i d'acord amb els contextos, cal mantindre la concordança de gènere i nombre en el participi de passat, sobretot en el cas del femení, quan va després de pronom feble de CD: *L'he vista eixir de matí. Les hem tretes a passejar...*
- Són preferibles els participis regulars de la tercera conjugació: *complit, establí, oferit, reblit*, i la flexió respectiva: *-its, -ida, -ides*. Cal aplicar també este criteri en els derivats d'estos verbs per prefixació.
- La forma valenciana del participi de *riure* és *rist*, preferible a *rigut*.
- Tenim dos participis del verb *coure*: *cuit*, que s'usa quan té el significat de 'sotmetre a l'acció del foc', i *cogut*, en els sentits figurats del verb, quan significa 'produir coentor'. Ex.: *L'arròs ja està cuit, però Els ulls li han cogut tot el dia.*
- En el participi del verb *ser*, la forma preferent és *sigut* sobre la forma *estat*. En qualsevol cas, cal evitar el participi *segut*, que correspon en realitat al verb *seure*.

3.5.1.3. El gerundi

- Presenta les terminacions *-ant* en la primera conjugació (*parlant*), *-ent* en la segona (*tement, podent*) i *-int* en la tercera (*eixint, dormint*). No són acceptables les formes col·loquials velaritzades dels verbs de la segona conjugació, com ara **bequent, *correguent, *diguent, *duquent, *poguent*, que cal fer-les *bevent, corrent, dient, duent, podent...*

- De la mateixa manera, és preferible la forma *sent* a *essent*, que resultaria molt afectada.
- El valor del gerundi és la simultaneïtat: *sempre arriba somrient i saludant a tots*. Això fa que no siguen possibles construccions amb valor de conseqüència i/o de posterioritat: **Va tindre un accident trencant-se el peu esquerre*, que seria *Va tindre un accident i es va trencar el peu esquerre*, ni **Els alumnes han dut farina fent el pa ells mateixos*, que seria *Els alumnes han dut farina i han fet el pa ells mateixos*.
- El gerundi també té un valor adverbial, però no d'adjectiu. Per tant, no són possibles construccions de gerundi amb la funció de modificador del nom que tenen les oracions relatives especificatives. Així, no direm **El Consell ha aprovat un decret regulant l'horari de tancament dels locals d'oci*, sinó *El Consell ha aprovat un decret que regula l'horari de tancament dels locals d'oci*.

3.5.2. Formes personals

- Utilitzarem preferentment les desinències generals del present d'indicatiu en -e: *arribe, menge, parle...* Les formes amb -o, pròpies de les comarques septentrionals (l'Alcalatén, l'Alt Maestrat, el Baix Maestrat i els Ports), es podran utilitzar en mitjans d'aquell abast territorial o, en la ficció, quan calga marcar l'origen geogràfic dels personatges.
- En el verb *haver*, són preferibles les formes *he, hem, heu* a les formes *haig, havem, haveu*.
- En verbs irregulars com *cabre, obrir, omplir, saber*, etc., usarem les formes següents en el present d'indicatiu i de subjuntiu respectivament: *cap/càpia; obris/òbrigues; ompli/òmpliga; saben/sàpien*, etc.
- Pel que fa al pretèrit imperfet d'indicatiu de verbs irregulars com *dir, fer, creure, jaure...*, usarem les formes *deia, feies, créiem, jéieu...*

3. MORFOSINTAXI

- En el perfet perifràstic, són preferibles les formes auxiliars *vaig, vas, vam, vau* i *van* a *vàreig, vares, vàrem, vàreu* i *varen*. D'altra banda, en una seqüència de relat, podríem evitar l'excessiva repetició de formes perifràstiques si les combinàrem amb les formes del perfet simple, que es poden usar sense cap restricció en l'àmbit territorial on són pròpies.
- En el condicional compost, *haver* pot adoptar les formes *haguera/hauria, hagues/hauries*, etc.: *Jo també li ho haguera/hauria dit*.
- En el cas dels verbs que tenen dos conjugacions, pura i incoativa (*afig/afegisc, llig/llegisc, vist/vestisc...*), són recomables les formes pures.
- Utilitzarem les formes incoatives següents:
 - isc, -isca: *patisc, patisca*.
 - ixes: *patixes*.
 - ix: *patix*.
 - ixen, -isquen: *patixen, patisquen*.
- En l'imperfet de subjuntiu, cal utilitzar les formes actuals: *portara, volguera, dormira*. Només per a marcar certs cronolèctes en la ficció de caràcter històric o parlars del valencià septentrional, usarem les formes clàssiques: *anàs, dugués, patís*.
- En les frases hipotètiques, l'oració subordinada l'expressarem en imperfet de subjuntiu, i la principal, en condicional: *Si no portares res, aniries més fresqueta*.

3.5.2.1. L'imperatiu

- A més de les formes estrictes de l'imperatiu per a les persones 2, 4 i 5 (*parla, beguem, dormiu*), podem construir ordes referides a les persones 3 i 6 amb la conjunció *que* + subjuntiu: *que vinga, que es pronuncien*.
- La segona persona de *fer* i *dur* acaba curiosament en -s, però amb una forma distinta del subjuntiu: *fes, dus/duus*. En el cas del verb *dur*, les formes amb una sola *u*, *du* i *dus*, són les principals, i *duu* i *duus*, les secundàries.

- *Dir* pren la forma *digues*, però quan va acompanyada de pronom pren la forma *dis*: *Digues, quan has arribat? / Dis-m'ho sincerament.*
- *Tindre* pren les formes *tingues/tin*: *Tingues/Tin en compte que no volia fer-ho.*
- Utilitzarem l'imperatiu i no l'infinitiu en les instruccions i les indicacions: *Utilitzeu el carril de l'esquerra. No passeu...*

3.5.2.2. Les perífrasis verbals

- Les perífrasis poden ser modals (quan els verbs auxiliars d'estes perífrasis expressen valors relacionats amb l'obligació, la capacitat, la possibilitat o el dubte) i aspectuals (quan indiquen valors relacionats amb l'inici, l'acabament, la repetició, etc., de la situació designada pel verb principal).
- Així, l'**obligació** s'expressa mitjançant *haver de* + infinitiu: *Has d'enviar-li un correu. Heu de posar fi a eixa relació.* També podem expressar l'obligació amb construccions no perifràstiques, com ara amb el verb *caldre* o amb la construcció *ser necessari*: *Cal que porte els documents o És necessari fer-se fotos.*
- No expressarem mai l'obligació amb les construccions **hi ha que* ni **tindre que*.
- *Deure* + infinitiu expressa la **probabilitat**: *Deuen ser les tres i mitja. Devia tindre més de vint anys. Això degué dir-ho la presidenta...*
- *Deure* + infinitiu pot expressar també l'**obligació de caràcter moral**: *Els que conviuen deuen compartir les faenes de casa. A ella, deu retre-li homenatge.*
- No hem d'abusar de la perífrasi *estar* + gerundi, que té un **valor progressiu**. La usarem per a indicar continuïtat i/o reiteració: *Estigueren veient-se tots el dies. Després d'això, ha estat criticant-la sense parar.* Sobretot en el doblatge, convé no caure en la trampa de fer servir

3. MORFOSINTAXI

sense més les construccions de gerundi, tan habituals en l'anglès: *Li va disparar mentre treballava en l'oficina* (no **estava treballant*).

- *Anar* + gerundi té també un **valor progressiu** en què s'emfatitza el procés intern de la situació designada: *La nit anava caient sense remei. Van abaixant els preus per la crisi. Va dient-li-ho a tot el que veu pel carrer.*
- Cal bandejar les construccions duratives amb *vindre* + gerundi i *portar* + gerundi, i fer-les no perifràstiques: *Des de setembre que treballen en eixes produccions* (no **que vénen treballant*). *Fa ja tres anys que ens veiem cada dia* (no **que portem veient-nos*).
- La perífrasi *anar a* + infinitiu no expressa mai una acció de futur. Ex.: no direm **Quan acabem, anem a decidir què anem a fer*, sinó *Quan acabem, decidirem què farem*. Però sí que té un **valor d'imminència** i/o **d'intenció** (sobretot en l'imperfet d'indicatiu i de subjuntiu): *Pareixia que anara a caure de tos. Semblava que anàreu a contar-li-ho. Anava a amagar-se perquè no volia vore'l. Anàvem a cridar-la quan l'hem vista arribar*. Naturalment podem construir frases que indiquen moviment amb *anar a* + infinitiu: *Vaig a vore què vol dir-me. Anirem a dinar al xalet.*
- També podem indicar la imminència amb la construcció *estar a punt de* + infinitiu: *Entra, que estem a punt de començar. Va arribar quan estaven a punt de brindar.*

3.5.2.3. Els verbs *ser* i *estar*

Pel que fa als verbs *ser* i *estar*, ens atindrem a l'ús popular (*sóc casada, estic en el treball, estan a València, la porta està oberta...*), sobretot en situacions dialogades, on cal no perdre espontaneïtat, naturalitat i versemblança comunicativa.

En tot cas, remetem a la *Gramàtica normativa valenciana* de l'AVL.

3.6. L'ADVERBI

3.6.1. Remarques generals

- En casos de variants igualment normatives, són preferibles les formes dels adverbis i de les locucions adverbials més habituals en valencià: *a boqueta de nit / a poqueta nit / a boqueta nit, ací, adés, ara, arrere, a la vora, al costat, a muntó, anit, a vegades, a voltes, bona cosa, darrere, debades, de bon matí, després, despús-ahir, despús-ahir no l'altre, despús-anit, despús-demà, de puntetes, de repent, de veres, de veritat, dins, dret, en acabant, en això, enguany, enjorn/enjornet, hui, hui en dia, inclús, al sendemà, més malament, més poc, només, pitjor, prompte...*
- Cal recordar que les paraules compostes a partir d'adverbis acabats en -e hauran de mantindre la mateixa forma: *rerefons, rereguarda...*
- Cal no confondre l'adverbi de dubte *potser* (paraula aguda amb o tancada i verb amb indicatiu) amb la construcció verbal *pot ser que* (dos paraules amb o oberta i verb amb subjuntiu): *Potser vindrà demà / Pot ser que vinga demà*, i no **Potser vinga demà*.
- Usarem preferentment la forma *hui* en comptes d'*avui*, llevat dels àmbits geogràfics que tenen com a pròpia la variant *avui*.
- Les salutacions tradicionals en valencià són *bon dia* i *bona nit*, i no s'ha d'afegir-hi el quantitatiu *molt*.
- Convé consultar l'apartat 5.3.4, on hem previst una llista d'adverbis i locucions adverbials que enriqueixen la comunicació.

3.6.2. Les partícules negatives

És bo recordar el comportament de les formes *cap, en cap lloc, gens, mai, en ma (o ta/sa/la) vida, ningú, res, tampoc* i altres de semblants:

- Demanen adverbi negatiu quan van posposades al verb, però poden usar-se sense adverbi (preferiblement) quan s'anteposen al verb:

3. MORFOSINTAXI

<i>No ho sabrem mai.</i>	<i>Mai (no) ho sabrem.</i>
<i>No protestà cap jugador.</i>	<i>Cap jugador (no) va protestar.</i>
<i>Ho he fet sense ajuda.</i>	<i>Ningú (no) m'ha ajudat.</i>

- Poden anar precedides, o no, per l'adverbi en les respostes sense verb:

—Vols vore'l? —*Mai.* / —*No mai.*
—Què li abellix? —*Res.* / —*No res.*
—T'ha agradat la pel·lícula? —*Gens.* / —*No gens.*
—Qui ha vingut? —*Ningú.* / —*No ningú.*

- Convindria usar més les construccions amb *no*, vives en la parla espontània i poc presents en els mitjans de comunicació.
- Cal també recordar que estes partícules poden usar-se amb valor afirmatiu en oracions condicionals, interrogatives i dubitatives:

<i>L'has visitat mai?</i>	equivalent a	<i>L'has visitat alguna volta?</i>
<i>T'abellix res?</i>	equivalent a	<i>T'abellix alguna cosa?</i>
<i>Dubte que l'haja creguda ningú.</i>	equivalent a	<i>Dubte que l'haja creguda algú.</i>

- Quan *res* va davant d'un adjectiu, s'intercala la preposició *de*: *No hi havia res de bo. No diuen res de nou...* Fins i tot quan l'adjectiu va precedit d'un adverbi: *No hi ha res de més important que la salut.*

3.7. LA PREPOSICIÓ

3.7.1. Remarques generals

- Preferirem les preposicions simples i compostes, i locucions preposicionals més usuals en valencià: *al cap de, al llarg de, a pesar de, barata, darrere de, davall de, dins de, segons, vora...* *Al cap del temps va pensar que ho havia fet barata res. Les ha trobades per dins del moble i davall de l'estora.*
- La preposició *de* pot encapçalar elements dislocats de l'oració en construccions en combinació amb el pronom *en*, molt genuïnament

valencianes: *De te verd, sí que en tenen. No en vol gens, de sucre blanc. No en busqueu, de vetes de color, que no n'hi ha.*

- Cal evitar els gal·licismes **avió a reacció, *rellotge a corda*, etc., i construir les expressions amb la preposició *de*: *avió de reacció, rellotge de corda*, etc.
- Evitem l'ús de la partícula *que* entre *res* i l'infinitiu: *No tinc res a amagar.*
- Alerta amb la confusió entre:
 - *com a* ('en qualitat de'. S'usa davant de substantius i d'adjectius sense cap determinant): *S'estimen com a germanes. Vinc com a convidat del president.*
 - *com* (que introduïx una comparació): *Fosca com la nit. Va plorar com un xiquet. Es va quedar ert com un titot.*
- És habitual la combinació de preposicions en determinats sintagmes: *Busqueu-lo per entre la roba. Aparegué d'entre el fum i les flames.*
- En seqüències com les següents és preferible la coordinació dels sintagmes preposicionals i no només de les preposicions: *Aprovaran els pressupostos amb ells o sense ells. Diuen que treballen per la comunitat i per a la comunitat.*

3.7.2. Les preposicions *a* i *en* en complements de lloc

- A més d'altres usos, les preposicions *a/en* poden introduir complements circumstancials de lloc, que designen la destinació d'un moviment o la simple localització.
 - Si el complement designa destinació d'un moviment, s'usa la preposició *a*: *Anava a casa i m'he trobat un gos ferit. Els convidats ja han arribat al restaurant.*
 - Si el complement indica localització, s'usa *a* o *en*:

3. MORFOSINTAXI

- Davant de topònims, sempre la preposició *a*: *Viu a Xàtiva, però va nèixer a Sant Joan*. Però s'usa la preposició *en* quan el topònim és metafòric: *En la Roma Imperial... En l'Espanya dels Àustries...*
- Davant de l'article definit es pot usar *en* o *a*: *La trobem en el camp. He deixat la llet en la nevera. Hi ha molta gent al carrer.*
- Davant de noms que designen parts del cos humà i en contextos de localització molt definida, és normal en valencià l'ús de la preposició *a*, però tant una preposició com l'altra són acceptables: *al cap, a l'esquena, al muscle, al cantó, a la porta de casa, en el cap, en l'esquena, en el muscle, en el cantó, en la porta de casa.*
- Davant de noms sense determinant s'usa *en*: *Esta sèrie la podem veure en Canal 9, i les notícies podem seguir-les en el canal Nou24 i en Internet.*
- Davant d'indefinites, quantitatius, demostratius i relatius s'usa *en*: *El voràs en alguna terrassa de la platja. El tenen en bastants locals. Viu en aquella plaça. La casa en què visc.*

3.7.3. Les locucions temporals

- Les locucions temporals referides a les parts del dia cal fer-les amb la preposició *a* + article o amb la preposició *de* sense article, i no amb *per* + article: *al matí/de matí, a la vesprada/de vesprada, a la nit/de nit, a la matinada/de matinada...*, i no **pel matí*, etc.
- Els mesos poden anar amb *a* + article o amb *per* + article: *Pel maig ja no hi ha pressupost. Al setembre, qui tinga blat que sembre.*
- Les estacions de l'any van amb les preposicions *a* o *per*: *Els gínjols, els lledons i les castanyes els trobarem a la tardor.*

- Els anys els expressarem amb l'article i sense la preposició *a*: *El 2009 vam començar el treball*. O també amb la preposició *en*: *En 2009 vam començar el treball*.
- Convé utilitzar les formes espontànies de la construcció *al* + infinitiu, millor que les de *en* + infinitiu. Això no obstant, hem de tindre en compte que:
 - *Al* + infinitiu té un valor duratiu: *Al passar per allí (mentres passes per allí), fixa't en el brançal*.
 - *En* + infinitiu presenta una acció immediatament anterior a la de l'oració principal: *En arribar (tan bon punt arribes), posaré l'arròs. En vore la foto (tan prompte la va vore), la va reconèixer*. Té també un cert valor causal secundari: *En trobar-se'l a l'eixida (perquè se'l va trobar a l'eixida), li'n va dir més que a un gos*.
 - No són acceptables les construccions de *en* + infinitiu amb valor únicament causal: **En (o a l') alçar-se tard, ha perdut el tren*. Estes construccions cal fer-les directament amb conjuncions i locucions causals: *Ha perdut el tren, perquè s'ha alçat tard*.

3.7.4. Usos de *per* i *per a*

- En l'ús de les preposicions *per* i *per a*, cal tindre en compte el significat que volem expressar. *Per a* expressa finalitat o destinació: *Ho farem per a tu* (destinat a tu), i *per* indica causa, motiu, autor + finalitat o destinació: *Ho farem per tu* (gràcies a / pensant en tu).
- Usarem *per*:
 - Davant de períodes de l'any (no puntuals): *per Nadal, pel desembre, per l'hivern*.
 - En construccions que expressen mancança: *llibre per escriure, paret per pintar, casa per vendre*.
 - Davant de l'adverbi *sempre*: *per sempre*.

3. MORFOSINTAXI

- Usarem *per* o *per a*:
 - Davant d'un infinitiu que depèn de:
 - a) Verbs que expressen moviment: *Hem de córrer per (o per a) no perdre el tren.*
 - b) Verbs d'acció voluntària ('amb la intenció de', 'perquè vull'): *Vinc per (o per a) parlar amb tu.*
- Usarem *per a*:
 - Davant de les menjades del dia: *per a berenar, per a sopar, per a esmorzar.*
 - Davant d'expressions temporals amb valor de data límit: *per a demà, per a Nadal, per a més tard.*
 - Amb les perífrasis d'obligació: *Cal comprar un ordinador per a treballar millor.*
 - En construccions amb *prou, massa, molt*: *Falta prou per a la festa. És massa prompte per a començar. Està molt cansat per a treballar.*
 - Com a preposició regida després de noms, adjectius, participis: *No és bo per a la salut. Període per a reflexionar. Pomes collides per a vendre.*
 - En la construcció «*ser per a*» + infinitiu (finalitat): *El menjar és per a endur-se. Els pisos són per a vendre.*
 - Indicant opinió: *per a mi, per a tu.*

3.7.5. Usos de *fins* i *fins a*

- Amb valor espacial, s'usa *fins a* quan també és possible *a*, i *fins* en aquells casos en què com a alternativa no s'usaria cap preposició:

Ens vorem a casa. / T'acompanye fins a casa.

Ja vindran allí. / No els vorem fins allí.

- Amb valor temporal, s'usa *fins a* amb substantius o sintagmes nominals, amb dates precises i amb oracions d'infinitiu:

Et telefonarà a la nit. / Au, fins a la nit.

El portaren un mes més tard. / No el tinguérem fins a un mes després.

L'exposició estarà oberta fins al dia 7 de juliol.

Continuarem l'assaig fins a interpretar bé la peça.

- En canvi, usarem *fins* amb adverbis de temps (*ahir, demà, ara, enguany*), amb sintagmes preposicionals i amb oracions introduïdes per *que* o per *fa*:

No començarem l'obra fins demà.

Fins d'ací una setmana no es reuniran.

Fins fa poc no tenia notícies seues.

Se la va estimar fins que va morir.

- En els usos que no són ni espacials ni temporals es manté la forma composta *fins a*:

Per això et comptaran fins a deu punts.

Es van casar i divorciar fins a tres vegades.

Fins a quin punt és veritat?

- Usarem *fins* quan esta partícula alterna amb la locució conjuntiva *fins i tot*:

Fins ell (fins i tot ell) se'n va adonar.

3.7.6. La preposició *a* i l'objecte directe

- L'objecte directe admet l'ús de la preposició *a* només en casos en què pot haver-hi confusió amb el subjecte: *S'acaçaven com el gat a la rata.*
- Així mateix, davant de nom propi també podem usar la preposició *a* per a l'objecte directe: *Jo estime a Maria.*
- També davant dels pronoms personals forts: *Mira-la a ella, no a ell.*
- En la construcció recíproca *l'un/-a a l'altre/-a*: *S'acaronen l'una a l'altra.*

- Amb construccions de complement animat desplaçat de la posició normal (això és, darrere del verb) cap a l'inici o cap al final de l'oració (marcat gràficament amb una coma i oralment amb una inflexió tonal), fet que també passa amb altres complements:

He vist el teu germà. / Al teu germà, l'he vist. / L'he vist, al teu germà.

No em toqueu (a) Maria. / A Maria, no me la toqueu. / No me la toqueu, a Maria.

- Finalment, també podem usar a davant de l'objecte directe constituït pel relatiu *el qual/la qual/els quals/les quals*, pel relatiu o l'interrogatiu *qui* o pels indefinits *ningú, tots, tothom*: *No conec a ningú. A qui has vist?*

3.7.7. Elisió i canvi de preposicions àtones

- Les preposicions àtones *a, de, en* i *amb* cauen davant de la conjunció *que*:

Gràcies a ella ho he vist. / Gràcies que ella m'ho ha fet vore.

Estava contenta de trobar-te. / Estava contenta que vos trobareu.

Pensa en tot això. / Pensa que podràs fer tot això.

Amenacen amb la intervenció de l'entitat. / Amenacen que intervindran l'entitat.

- Les preposicions *en* i *amb* davant d'un sintagma nominal solen transformar-se en *a* o *de* davant de l'infinitiu:

Tarden massa en les faenes de casa. / Tarden massa a fer les faenes de casa.

M'amenaçà amb la policia. / M'amenaçà d'anar a la policia.

- Com sempre, si les construccions resultants són massa forçades, cal, si és possible (vegeu la taula 32.1 i les pp. 205-207 de la GNV), recórrer a altres solucions:

L'obligaren a baixar del cotxe, en lloc de L'obligaren que baixara del cotxe.

S'ha banyat tot per l'aigua que ha caigut, en lloc de S'ha banyat tot a causa que caigué molta aigua.

3.8. LES CONJUNCIONS

3.8.1. Remarques generals

- La conjunció *que* no du mai preposició anteposada. Així no direm **Fes-los memòria de que han de portar els llibres*, sinó *Fes-los memòria que han de portar els llibres*. Només quan té valor condicional sí que és correcta la construcció *amb que*: *Amb que vingueu a les sis, ja en tindrè prou*.
- També cal recordar que la conjunció *que* no es pot suprimir en casos com *Els demanem que ho sol·liciten per escrit*, i no **Els demanem ho sol·liciten per escrit*; *Sí que voldria fer-ho*, i no **Sí voldria fer-ho*, o en *Com que no has vingut, hem començat sense tu*, i no **Com no has vingut, hem començat sense tu*.
- Les oracions subordinades temporals, les podem introduir amb la conjunció *quan*, però també amb la preposició *en*: *Quan vindran, soparem*. *En vindre, soparem*.
- La locució conjuntiva *així que* té un valor temporal: *Així que apleguem, dinarem amb ells*; i també consecutiu en oracions coordinades: *Dinarem en aplegar, així que afanyem-nos*.
- Per la seua banda, la locució *així com* té valor adversatiu: *Així com ahir els teníem aquí, hui se'n van a un altre equip*; modal: *Fes-ho així com t'han dit*, o també copulatiu: *Va parlar de vosaltres, així com de totes les persones que vingueren*.
- Com a norma d'estil, les conjuncions arcaiques no són recomanables (només en contextos molt específics com la ficció històrica, per exemple). Així usarem les més actuals:

<i>perquè, ja que, que</i>	preferibles a	<i>car/puix</i>
<i>això no obstant, no obstant</i>	preferibles a	<i>nogensmenys/tanmateix</i>
- Evitarem l'ús de *degut a* com a una locució causal, inexistent en valencià. En el seu lloc, usarem altres locucions o conjuncions genuïnament

valencianes: *Suspengueren els entrenaments oficials a causa de (o per) la gran quantitat d'aigua que hi va caure.*

- *Doncs* i *posat que* no tenen valor causal en valencià; per tant, cal substituir-les per *ja que*, *com que* o *perquè*: *No vindrà a dinar, *doncs (o *posat que) se n'ha anat amb els amics. / No vindrà a dinar, perquè se n'ha anat amb els amics / Com que se n'ha anat amb els amics, no vindrà a dinar.* A més, la conjunció *posat que* té valor condicional: *Posat que vingues, organitzarem la festa entre tots.*
- No tenen valor condicional la conjunció *com* ni la construcció *de + infinitiu*: *Si arribes tard, ja voràs*, i no **Com arribes tard, ja voràs. En cas que arribes tard, millor avisa'ns*, i no **D'arribar tard, millor avisa'ns.*
- Són sinònimes de *quant a*: *pel que fa a*, *pel que respecta a*. S'ha d'evitar la locució *en quant a*.
- Convé recordar que no tenim en valencià la conjunció arcaica *e* (*Espanya i Itàlia*) ni la disjuntiva *u* (*Vicent o Òscar*).
- La conjunció final bàsica és *perquè*, que en contextos poc formals també pot adoptar la forma *per a que*: *Vinc perquè em pagues* (en registres informals **Vinc per a que em pagues*).
- Una altra cosa és el conjunt *per a què*, format per la preposició composta *per a* i l'interrogatiu *què*, que s'usa en les oracions interrogatives directes o indirectes: *Per a què véns? / No sé per a què véns.*
- Convé distingir *mentres* (conj. temporal) de *mentres que* (conj. adversativa): *Mentres tu treballes, jo prepare el dinar. / Mentres que tu treballaves, jo he fet el gos.*

4. LÈXIC

4.1. SINÒNIMS

Tot seguit presentem una llista de sinònims o de variants formals on hem destacat en negreta els més estesos en valencià, i per tant els que considerem d'ús preferent.

acaçar, perseguir, encalçar, empaitar.

acariciar, acaronar.

acostar, arrimar, apropar.

afició, afecció.

afonar, enfonsar.

agranar, escombrar.

albergina, albergínia.

alcalde, batle.

alçar, aixecar.

alçar, guardar, desar.

alfàbega, alfàbrega.

amprar, manllevar.

arena, sorra.

arrap, arrapada, esgarrapada.

arreglar, arranjar.

arrere, enrere.

assentar-se, seure, asseure's.

avant, endavant.

4. LÈXIC

badall, esclatxa.
bambolla, bombolla.
basca, **calda**, xafogor.
bebé, **xiquet de bolquers**, nadó.
bellota, gla.
bes, **besada**, petó.
bescoll, clatell.
bigot, bigoti.
bonegar, **marmolar**, renyar.
botella, ampolla.
butlletí, bolletí.
busca, cerca, recerca.
buscar, cercar.
calça, mitja.
calcetí, mitjó.
caldo, brou.
calfar, escalfar.
candela, **canela**, espelma.
carassa, ganyota.
carranc, cranc.
carrasca, alzina.
carrera, **correguda**, cursa.
cartó, cartró.
castic, càstig.
cigarret, cigarreta.
cine, cinema.
ciri, **bugia**, espelma.
classe, **espècie**, tipus, mena.
clevill, **clavill**, clivell.
clòtxina, musclo.
colp, cop.

conversació, conversa.
cosquerelles, pessigolles.
cresol, gresol.
cua, coa.
cudol, còdol.
cuidar, tindre cura.
dacsà, panís, blat de moro.
davall, sota.
defendre, defensar.
dèneu, dinou, denou.
depòsit, dipòsit.
despatxar, **despedir**, acomiadar, fer fora.
despedir, dir adéu, acomiadar.
després-ahir, abans d'ahir.
després-anit, abans d'anit.
dèsset, disset, desset.
dins, dintre.
eixir, sortir.
engolir, empassar.
engrunsar, engronsar, gronxar.
entregar, lliurar.
entropessar, ensopegar.
escaló, graó, esglaó.
escata, escama.
esgarrar, estripar.
esguit, esquit, esquitx.
espavilat, eixerit.
espentar, empentar, empényer.
espill, mirall.
esplai, esbarjo.
espuma, espuma.

4. LÈXIC

estrela, estrella, estel.

esvarar, relliscar.

faena, feina.

fardatxo, llangardaix.

ferramenta, aïna, eina.

fesol, mongeta.

forqueta, forquilla.

granera, escombra.

gravar, enregistrar.

hui, avui.

huit, huit.

joguet, joguina.

juí, judici.

jupetí, armilla.

llançar, llençar.

llanda, llauna.

llavar, rentar (amb sabó).

llavadora, rentadora.

llavaplots, rentaplots.

lloc, indret.

mentirós, mentider.

misto, llumí.

mitat, meitat.

molt, gaire.

nóvio, nuvi.

nuc, nus.

orde, ordre.

pallola, xarampió.

pantis, calces, mitges.

paraula, mot.

paréixer, semblar.

pedregada, granissada, calamarsada, calabruix.

perjuí, perjudici.

pescateria, peixateria.

polp, pop.

prejuí, perjudici.

prompte, aviat.

pronunciació, pronúncia.

pròxim, proper.

puro, cigar.

redó, rodó.

regallar, regalimar.

revés, inrevés.

revolta, revolt.

roín, dolent.

saber mal, saber greu.

ser, ésser, esser.

servici, servei.

soca, soc.

sordera, sordesa.

tardar, trigar.

timó, timonet, tomello, farigola.

tindre, tenir.

tir, tret.

telefonar, tocar, trucar, picar.

verdader, vertader.

vindre, venir.

viudo, vidu.

xafar, trepitjar.

xiquet, xicot, xicon, noi, al·lot.

xuplar, xuclar.

4.2. FALSOS SINÒNIMS

Ací mostrem l'ús erroni d'algunes paraules que tenen una forma o un significat semblants, però que no expressen la mateixa idea. També en comentem algunes que sense cap classe de relació es confonen a vegades.

ADREÇA / DOMICILI / DIRECCIÓ

adreça Indicació del lloc on s'habita. *Tinc apuntada la seua adreça en l'agenda.*

domicili Lloc de residència d'una persona o entitat. *El seu domicili sempre l'ha tingut en el poble.*

direcció Recta que indica el costat vers el qual s'encamina algú o alguna cosa. *Hem d'anar en direcció nord per a arribar a l'alberg.*

ALÇADA / ALÇÀRIA / ALTURA / ALTITUD

alçada Alçària, especialment d'una persona o un animal. *La seua filla fa un metre seixanta d'alçada.*

alçària Dimensió d'un cos en direcció vertical. *L'alçària del campanar és de trenta metres.*

altura Distància, nivell respecte a un punt determinat. *La milotxa volava a una gran altura.*

altitud Altura sobre el nivell del mar. *Aquell poblet està situat a mil metres d'altitud.*

ANOMENAR / NOMENAR

anomenar Designar algú o alguna cosa pel seu nom. *Anomena les coses pel seu nom.*

nomenar Designar algú per a algun càrrec. *L'han nomenada directora de l'empresa.*

APRESSAR / CAPTURAR

apressar Donar pressa o donar-se pressa, accelerar, ser urgent. *Encara que ens apressem no acabarem. Apresseu la marxa que farem tard. Vaig treballar tot el cap de setmana perquè la faena apressava.*

capturar Apoderar-se d'algú. *La policia ha capturat el lladre.*

ATERRAR / ATERRIR

aterrar Prendre terra, fer caure a terra. *L'avió va aterrar a l'hora prevista.*

aterrir Causar terror. *L'explosió va aterrir el veïnat.*

BERBENA / REVETLA

berbena Planta herbàcia. *M'agraden les infusions de berbena.*

revetla Festa popular. *Es van conèixer durant la revetla de les festes d'enguany.*

CABDAL / CABAL / CAUDAL

cabdal Principal, primordial. *És un qüestió cabdal que hem de resoldre.*

cabal Volum d'aigua. *El cabal d'un riu.*

caudal Referit a la cua. *L'aleta caudal.*

COMPONDRE / COMPOSAR

compondre Formar un tot reunint diversos elements. *Va compondre una simfonia per a l'acte inaugural. L'orquestra està composta de 50 músics.*

composar Imposar, assignar, coaccionar. *M'han composat una multa per excés de velocitat.*

CONFÚS / CONFÓS

confús Poc clar (adjectiu). *Un text confús. Unes idees confuses.*

confós Participi del verb confondre. *L'he confós amb el teu amic. La seua reacció m'ha confós.*

4. LÈXIC

CONSEQÜENTMENT / CONSEGÜENTMENT

conseqüentment De manera conseqüent i lògica. *Ha actuat conseqüentment, d'acord amb els seus principis.*

consegüentment Per consegüent, per tant. *Demà no hi podran vindre; conseqüentment, anul·larem la cita.*

CORRENT / CORRENTS

corrent Gerundi de *córrer*. *Camina, no vages corrent, que cauràs.*

corrents Adverbi que equival a 'ràpidament'. *No està bé fer les coses corrents.*

DRAC / DRAGÓ

drac Monstre mitològic. *La novel·la parlava de dracs i princeses.*

dragó Rèptil real. *A l'estiu la façana s'ompli de dragons.*

DESVELAR / REVELAR / DESVETLAR

desvelar Descobrir, revelar. *Els manuscrits han desvelat el misteri.*

revelar Fer conèixer una cosa amagada. *Revelar un secret. Déu se li ha revelat.*

desvetlar Llevar o perdre la son, estimular o suscitar. *M'he despertat a mitja nit i m'he desvetlat. El rebombori m'ha desvetlat l'interès.*

DOBLAR / DOBLEGAR

doblar Duplicar. *En uns mesos han doblat la clientela.*

doblegar Corbar totalment o parcialment un objecte, sotmetre. *Doblegar els llençols. Ja puc doblegar el braç. No em doblegaré a la teua voluntat.*

FI (EL) / FI (LA)

fi (el) Finalitat, objectiu. *Té mitjans per a aconseguir els seus fins.*

fi (la) Acabament, final. *Esta frase marca la fi de la novel·la.*

FONS / FONDO

fons Substantiu. *El fons del mar.*

fondo Adjectiu i adverb. *El mar és molt fondo. Respirar fondo.*

LLAVAR / RENTAR

llavar Netejar amb aigua i sabó. *Gastaràs més detergent si llaves la roba a mà.*

rentar Aclarir i netejar amb aigua. *Després de llavar la roba, l'has de rentar bé.*

LLIURAR / ALLIBERAR

lliurar Posar en mans d'algú. *El missatger m'ha lliurat el paquet.*

alliberar Salvar. *Han alliberat els ostatges.*

MEDECINA / MEDICINA

medecina Medicament. *Estes medecines són prou cares.*

medicina Ciència i art de curar. *Medicina preventiva.* || Medicament. *No hem d'abusar de les medicines.*

MEDI / MITJÀ / MIG

medi Condicions ambientals o culturals. *L'aigua és el medi on viuen els peixos.*

mitjà Allò que servix per a arribar a un fi. *Els mitjans utilitzats per a aconseguir l'objectiu no són vàlids.* / Que està igualment lluny de dos extrems. *Talla mitjana. Preu mitjà. Dels tres germans és el mitjà.*

mig Mitat. *Només vull mig meló*

METRE / METRO

metre Unitat de mesura. *La taula fa un metre d'ample.*

metro Mitjà de transport. *Agarres el metro o l'autobús?*

MIDA / MESURA

mida Dimensió. *Les vares no tenen la mida adequada.*

4. LÈXIC

mesura Acció i efecte de mesurar. *La mesura del temps.* || Mitjà proporcionat a un fi. *Hem de prendre mesures urgents.* || Recipient format amb un paper enrotllat. *He comprat una mesureta de castanyes torrades.* || **A mesura que** En tant que. *Envellim a mesura que passa el temps.* || **En la mesura que** En la proporció que, tant com. *Ens vorem en la mesura que podrem.*

NECESSARI / PRECÍS

necessari Obligatori. *És necessari que vingues a la reunió.*
precís Ben determinat o definit, no equívoc o vague. *Va ser molt precís en l'exposició del pla de treball.*

NOMBRE / NÚMERO

nombre Designa un conjunt o un ens abstracte. *Un gran nombre de manifestants. Els nombres decimals, sencers, cardinals, ordinals...*
número Designa un element dins d'una sèrie o col·lecció. *La casa número onze. El número 1, el número 2, el número 3...*

PLANAR / PLANEJAR

planar Sostindre's en l'aire. *El voltor plana en el cel.*
planejar Fer o idear un pla. *Hem planejat una excursió a la Font Roja.*

PONDRE / POSAR

pondre Ous / els astres. *La gallina ha post un ou. El sol s'ha post més tard.*
posar Deixar, situar. *La gallina s'ha posat damunt del pal.*

POSAR / FICAR

posar Deixar, afegir, estar. *Han posat les bases. Quan pares taula, posa primer els plats.*
ficar Introduir, clavar. *T'has ficat en un embolic. Fica el clau en la paret.*

POSPOSAR / AJORNAR

posposar Canviar d'orde, posar darrere. *L'han posposat en la classificació injustament.*

ajornar Deixar per a més avant. *La reunió l'han ajornada per a després de les vacances.*

REAL / REIAL

real Que té existència efectiva. *Un fet real al qual ens hem d'enfrontar.*

reial Relatiu a la reialesa. *La casa reial ha emés un comunicat.*

RECOLZAMENT / SUPORT

recolzament Acció de recolzar-se (descansar una cosa sobre un suport).

Recolza l'escala en la paret. Recolza't sobre la barana. Tinc son, vaig a recolzar-me. La hipòtesi en què recolza esta teoria és falsa.

suport Ajuda, defensa. *L'equip tenia el suport del públic.*

REGNAT / REGNE

regnat Període. *Durant el regnat d'Isabel II...*

regne Territori. *El regne d'Aragó.*

SENYALAR / ASSENYALAR

senyalar Fer o posar un senyal. *He senyalat la pàgina del llibre.*

assenyalar Mostrar amb el dit, fixar o determinar una data, dir, afirmar o declarar. *El testimoni va assenyalar el culpable. La mestra ha assenyalat la data de l'examen. El director va assenyalar que deixava el càrrec.*

SOTERRANI / SUBTERRANI

soterrani Que està davall de terra (adjectiu). *S'amagava en un cau soterrani.* || Habitació, recinte, situat per davall de la rasant del carrer (substantiu). *Guardava els mobles vells en el soterrani.*

4. LÈXIC

subterrani Situat davall terra (adj.). *Van trobar un cadàver en un passadís subterrani/soterrani del castell.*

TAL VOLTA / POTSER / POT SER QUE

tal volta Probabilitat (verb en indicatiu). *Tal volta hui no és un bon dia per a anar al cinema*

potser Probabilitat (verb en indicatiu). *Potser demà plourà.*

pot ser que Probabilitat (verb en subjuntiu). *Pot ser que demà ploga.*

TRÀFIC / TRÀNSIT / TRÀFEC

tràfic Intercanvi de mercaderies legals o il·legals. *El tràfic de drogues. El tràfic marítim.*

trànsit Circulació de vehicles. *El trànsit de la ciutat m'atabala.*

tràfec Agitació sorollosa de l'activitat. *Els dissabtes hi ha molt de tràfec en el mercat.*

XÀRCIA / XARXA / RET

xàrcia Teixit de pesca. *Van llançar la xàrcia al mar.*

xarxa Internet; organització... *La policia ha desmantellat una xarxa de falsificadors.*

ret Bossa de malla que es posa al cap per a retindre els cabells. *Ma mare es posa la ret cada volta que va a la perruqueria.*

4.3. TOPÒNIMS, ANTROPÒNIMS I GENTILICIS

TOPÒNIMS

Utilitzarem la forma valenciana de tots els topònims del domini lingüístic. Els topònims autòctons que pertanyen a zones castellanoparlants es faran servir en la forma valenciana: *Ademús, Alboraig, Cofrents, la Foia de Bunyol, la Plana d'Utiel, Oriola, Setaigües, Titaigües, Torrevella, Xest...*, llevat d'aquells que no tenen forma adaptada al valencià: *Caudete de las Fuentes, Loriguilla, Los Montesinos...*

En el *Corpus toponímic valencià* publicat el 2009 per l'Acadèmia Valenciana de la Llengua trobem tota classe de topònims de la Comunitat Valenciana: orografia, nuclis de població, vies de comunicació, toponímia litoral i elements singulars, com ara arbres, mollons, etc.

En els topònims al·lòctons aplicarem el mateix criteri. Utilitzarem la forma valenciana sempre que en tinguen, com *Andalusia, Cadis, Conca, Milà, Moscou, Pequín, Saragossa*... Els que no tenen traducció els escriurem en la llengua original, com *Chicago, Las Palmas de Gran Canaria, Puerto Rico*...

Al final d'este apartat presentem una llista dels noms dels estats que apareixen més a sovint en els mitjans de comunicació, en companyia de les seues capitals i gentilicis.

Dels noms de places i carrers, com a norma general, en traduirem la part genèrica (que s'escriu en minúscula), però no el nom propi. Ex.: *la plaça de Mayo de Buenos Aires, la plaça de Cibeles de Madrid, via Vèneto*...

Però hi ha casos especials fixats sobretot per l'ús. Ex.: *la Quinta Avinguda de Nova York*.

Se sol traduir el genèric dels topònims d'accidents geogràfics, com: *bay, island, river* i *lake*. Ex.: *Florida Bay és la badia de Florida*. No es tradueix quan hi ha tradició de lexicalitzar el genèric amb el nom propi (*Long Island, Salt Lake*) i quan forma part del nom d'una població (*Long Beach*).

Els noms de mar poden ser masculins o femenins, però és preferible la forma masculina.

L'ARTICLE DELS TOPÒNIMS

Tot i que la majoria de noms de poblacions van sense article (*Alacant, París, Nova York*), l'article té un ús considerable en la toponímia (*el Caire, la Corunya*).

Tots els noms de comarca porten article. Ex.: *la Safor, la Ribera Baixa*...

4. LÈXIC

La majoria de noms de muntanyes i rius porten article. Ex.: *el Benicadell, el Serpis...*

La majoria de noms de països, d'estats i de regions geogràfiques s'usen sense article, tot i que molts l'admeten en un context. Ex.: *Canadà, Xina...* però *els habitants del Canadà, un viatge a la Xina.*

Els topònims valencians i els valencianitzats porten l'article amb minúscula inicial. Ex.: *la Safor, l'Havana*. Si cal, l'article es contrau amb la preposició que el precedeix. Ex.: *Un viatge al Caire.*

L'article dels topònims castellans que no tenen forma valenciana tradicional s'escriu en majúscula i no es contrau amb les preposicions: *La guerrilla d'El Salvador, Los Angeles...*

PRONUNCIACIÓ DE TOPÒNIMS

Els topònims de fora del nostre sistema lingüístic que tenen forma valenciana es pronunciaran tenint en compte el nostre sistema fonètic. Hem d'evitar desplaçar l'accent per influència del castellà: *Munic* (no *Múnic*), *Etiòpia* (no *Etiopia*)...

Els que no tenen forma valenciana es pronunciaran en la llengua original respectant les característiques i l'accentuació de la llengua original, però amb naturalitat, sense guturalitzacions i nasalitzacions.

Recomanem escriure entre parèntesis la transcripció fonètica de topònims i antropònims estrangers poc coneguts.

Convé recordar que:

- Se sonoritzen les *s* intervocàliques i les *z* inicials: *Àsia, el Zaire...*
- S'ha de fer sorda la *esse* doble intervocàlica: *mar dels Sargassos*.
- No s'aspira la *h* en topònims adaptats com ara *Hamburg, Sàhara, Hèlsinki...* Però sí en canvi en *Hollywood*.
- Pronunciem sordes la *c* i la *ç*: *Açores, Venècia...*
- Pronunciem africada sorda, no fricativa, la *x* de *Xina i Xile*.

- No desplace l'accent:
 - Són aguts: *el Tibet, els Carpats, Zuric.*
 - Són plans: *Biàrritz, Eufrates, Kíev.*
 - Són esdrúixols: *Bàssora, Hèlsinki...*

ANTROPÒNIMS

Es pronunciaran en la forma valenciana els antropònims de personatges històrics del domini lingüístic, llevat dels casos que s'hagen popularitzat en una altra llengua: *Vicent Blasco Ibáñez, Joaquim Sorolla, Gregori Maïans...* Però *Julio González*.

En general, els antropònims de fora del domini lingüístic els escriurem i els pronunciarem en la llengua original. Excepcions:

- Els noms de sants: *sant Ignasi, sant Fermí...*
- Els noms de papes: *Benet XVI, Joan Pau II, Pius XII...*
- Els noms de reis, prínceps i cases reials: *Joan Carles I, Diana de Gal·les, la Casa d'Alba, els Borbons...*
- Els noms de personatges mitològics, bíblics i clàssics: *Dèdal, Ícar, Abel, Adam, Caïn, Moisès, Noé, Plató, Èdip, Àtila, Aristòtil*. Però alguns són coneguts amb una doble forma, l'adaptada i l'original: *Dant/Dante, Galileu/Galileo*.

En els casos de llengües que no usen l'alfabet llatí, haurem de fer-ne l'adaptació ortogràfica i una adaptació fonètica aproximada a l'original, és a dir, una transcripció. Ex.: *Jurij Andropov > Iuri Andrópov; Čekhov > Txékhov*.

Com a regla general, els únics noms propis que es tradueixen en el doblatge de les pel·lícules són els de personatges històrics. Però també convé fer la traducció quan el nom propi té un valor significatiu:

- Cavalls de carreres: *Diamant, Llamp, Campió...*
- Malnom d'un personatge: *Cara Tallada, Peus Plans, Tres Ulls, Botins...*

4. LÈXIC

- Noms en clau d'operacions policiaques, militars o d'espionatge: *Tempesta del Desert, Operació Falcó...*
- Els noms dels caps indis de l'època de la conquesta de l'Oest nord-americà: *Cavall Boig, Núvol Gris, Lluna Clara, Llop Solitari...*
- Noms de personatges, en dibuixos animats sobretot, que al·ludixen al seu caràcter o figura. En este cas és recomanable crear noms nous, no sols per raons de significat, també d'eufonia, perquè en la llengua original pot ser que tinguen connotacions onomatopeïques o afectuoses que es perden si no es traduïxen: *la Cendrosa (Ventafofs)*.

No se solen traduir els noms dels equips de futbol americà (*Chicago Bulls*), ni els noms de bandes juvenils.

Recordem que disposem del *Vocabulari de noms de persona* (editat per l'Acadèmia Valenciana de la Llengua), que incorpora els noms tradicionals valencians antics i moderns, noms històrics i noms extrets de la nostra literatura clàssica, antroponímia del santoral cristià i de la Bíblia, hipocorístics o maneres familiars de denominació.

Hem extret els hipocorístics d'este vocabulari i hem elaborat una llista que presentem a continuació perquè pensem que poden ser molt útils, sobretot en les obres de producció pròpia que usen registres molt col·loquials.

Àlex (Alexandre)
Baltasaro (Baltasar)
Biel, Bielo (Gabriel)
Centa (Vicenta)
Cento (Vicent)
Cesc (Francesc)
Cesca (Francesca)
Cinto (Jacint)
Colau (Nicolau)

Colaua (Nicolaua)
Conxa (Concepció)
Donís (Dionís)
Doro (Isidor, Salvador)
Fela (Rafela)
Felo (Rafelo)
Fina (Josefina)
Gabrielo (Gabriel)
Gori (Gregori)
Imma (Immaculada)
Joano (Joan)
Lina (Adelina, Paulina)
Lola (Dolors)
Lupe (Guadalupe)
Mabel (Maria Isabel)
Maite (Maria Teresa)
Marian (Maria Àngela, Maria Anna, Maria Antònia)
Marianna (Maria Anna)
Mariló (Dolors)
Marisol (Maria Soledat)
Mavi (Maria Vicenta, Maria Victòria)
Mena (Filomena)
Mina (Guillermina)
Montse (Montserrat)
Nasi (Ignasi)
Nàsia (Ignàsia)
Natxa (Ignàsia)
Natxo (Ignasi)
Nel (Manel)
Nela (Manela)
Nelo (Manel)
Nofre (Onofre)

4. LÈXIC

Nora (Elionor, Elionora)
Pep (Josep)
Pepa (Josepa)
Pura (Purificació)
Quel (Miquel)
Quela (Miquela)
Quelo (Miquel)
Quica (Francesca)
Quico (Francesc)
Quim (Joaquim)
Quima (Joaquima)
Rosanna (Rosa Anna)
Sal·lus (Sal·lustia)
Sandra (Alexandra)
Sandre (Alexandre)
Santi (Santiago)
Tana (Caietana, Caetana, Gaietana, Gaetana)
Tano (Caietà, Caetà, Gaietà, Gaetà)
Tòfol (Cristòfol)
Tomeu (Bertomeu, Bartomeu)
Tomeua (Bertomeua, Bartomeua)
Tona (Antònia)
Toni (Antoni)
Tono (Antoni)
Tula (Gertrudis)
Voro (Salvador)
Xaro (Rosari)
Xavi (Xavier)
Xelo (Consol)
Xima (Joaquima)
Ximo (Joaquim)

Recordem que en valencià s'usen molt els diminutius: *Rafelet, Dolorettes, Nelet...*

PRONUNCIACIÓ D'ANTROPÒNIMS

Els noms no valencians que no tinguen forma valenciana es pronunciaran en la llengua original respectant les característiques i l'accentuació de la llengua original, però amb naturalitat. No s'ha de fer una pronunciació afectada.

Sovint es pronuncien a l'anglesa o a la castellana noms que no ho són. Ex: el francès *Henri* pronunciat com si fóra anglès *Henry*; el *José, Jorge* o *Lúcio* portuguesos pronunciat com si foren noms espanyols (*José Manuel Durão Barroso, Jorge Sampaio...*).

En cas de dubte, val més pronunciar el nom a la manera valenciana que a la castellana.

La inicial del segon element del nom de fonts, freqüent en personatges nord-americans (*John F. Kennedy*), es pronunciarà en valencià i no en anglès.

En el doblatge, quan trobem noms hispans de l'àrea americana que contenen la lletra *z* (*López, Chávez*), els pronunciarem segons l'estàndard peninsular espanyol, especialment en els documentals.

En espais de ficció, podem reproduir la pronunciació original hispanoamericana (i dir *lópes, báskes...*).

GENTILICIS

Com a norma general, només usarem els gentilicis que siguen ben coneguts. Hi ha poblacions que no en tenen o que en tenen però es presten a confusió; en estos casos utilitzarem fórmules com ara *els habitants de...*, *la població de...*, *la comunitat de...*, *la gent de...*

Hem d'evitar la confusió entre nacionalitat, religió i ciutadania: *israelita* (habitant del poble històric d'Israel), *israelià* (ciutadà de l'estat d'Israel); *hindú* (persona que professa l'hinduisme), *indi* (habitant de l'Índia), *hindi* (llengua de l'Índia).

Hem d'evitar usos abusius dels noms de pobles antics per a designar els habitants actuals. Per tant direm *francés* millor que *gal*, *alemany* millor que *teutó*, *espanyol* millor que *ibèric...*

4. LÈXIC

Evitem els gentilicis que s'han difós a partir del castellà: **estadunitenc*, *-a*, **estadounitenc*, *-a* (*estatunidenc*, *-a* o *nord-americà*, *-ana*), **polac*, *-a* (*polonés*, *-esa*), **paquistani* (*paquistanés*, *-esa*), **croata* (*croat*, *-ata*), **xino* (*xinés*, *-esa*).

També evitem alguns plurals que a vegades es fan incorrectament: **magrebís* (*magribins -ines*), **marroquí* (*marroquins -ines*).

Recomanem la llista de gentilicis valencians del *Diccionari ortogràfic i de pronunciació del valencià* de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua.

ALTRES NOMS

Cal usar la forma valenciana dels noms següents:

- Noms d'institucions i organismes administratius: ministeris, direccions generals, delegacions, universitats, bancs, hospitals, empreses públiques...
- Noms de partits polítics i d'organitzacions i moviments polítics sindicals i socials, llevat que siguen molt coneguts en la llengua originària. Ex: *Sendero Luminoso*, *Sinn Fein*.... Cal respectar els noms propis i alguns noms i adjectius: *Front Patriòtic Manuel Rodríguez*, *Partido Colorado*...
- Noms d'obres plàstiques, pictòriques i escultòriques, excepte les que s'han popularitzat amb el nom original: *La Capella Sixtina*, *L'enterrament del Comte Orgaz*...
- Títols d'obres musicals constituïts amb noms genèrics: *El concert núm. 20 per a piano i orquestra*, de Mozart, i els títols d'obres clàssiques amb noms específics: *El llac dels cignes*, de Txaiovski. Però les òperes, les sarsueles, els *lieder*, les cançons i, en general, totes aquells composicions musicals que tenen un text de base, com a norma general, es mantenen en la llengua originària: *Imagine*, *Yesterday*, *La verbena de la Paloma*...

- Les obres literàries, científiques, teatrals o cinematogràfiques, si només tenen versió en una llengua, no es tradueixen: *El romancero gitano*, *Crim de Germania*, *Los crímenes de Oxford*... Però si les obres citades tenen versions en diferents llengües, llevat del cas que se cite expressament una versió concreta, cal traduir-ne el nom: *L'odissea*, *La guerra de les galàxies*...
- Noms de sigles.

Cal mantindre la forma original dels noms següents:

- Empreses comercials privades: *El Corte Inglés*, *Explosivos Río Tinto*...
- Noms de vaixells i d'avions: *La Pinta*, *Ciudad de Sevilla*...
- Noms de diaris, revistes: *El Mundo*, *Interviú*...

ESTATS, CAPITALS I GENTILICIS DEL MÓN

NOM DE L'ESTAT	CAPITAL	GENTILICI
Afganistan, (l')	Kabul	afganés -esa
Albània	Tirana	albanés -esa
Alemanya	Berlín	alemany -a
Algèria	Alger	algerià -ana
Andorra	Andorra la Vella	andorrà -ana
Angola	Luanda	angolés -esa
Antigua i Barbuda	Saint John's	d'Antigua i Barbuda
Aràbia Saudita	Riad	saudita
Argentina, (l')	Buenos Aires	argentí -ina
Armènia	Erevan	armeni -ènia
Austràlia	Canberra	australià -ana

4. LÈXIC

NOM DE L'ESTAT	CAPITAL	GENTILICI
Àustria	Viena	austriac -a
Azerbaidjan, (l')	Bakú	azerbaidjanés -esa
Bahames, (les)	Nassau	bahamià -ana
Bahrain	Manama	de Bahrain
Bangla Desh	Dacca	bengalí
Barbados	Bridgetown	barbadià -ana
Bèlgica	Brussel-les	belga
Belize	Belmopan	belizià -ana
Benín	Porto-Novo	beninés -esa
Bhutan	Thimbu	bhutanés -esa
Bielorússia	Minsk	bielorús -ussa
Bolívia	Sucre	bolivià -ana
Bòsnia i Hercegovina	Sarajevo	bosnià -ana
Botswana	Gaborone	botswanés -esa
Brasil, (el)	Brasília	brasiler -a
Brunei	Bandar Seri Begawan	bruneiés -esa
Bulgària	Sofia	búlgar -a
Burkina Faso	Ouagadougou	burkinés -esa
Burundi	Bujumbura	burundés -esa
Cambodja	Phnom Penh	cambodjà -ana
Camerun, (el)	Yaoundé	camerunés -esa
Canadà, (el)	Ottawa	canadenc -a
Cap Verd	Praia	capverdià -ana
Centreafricana, República	Bangui	centreafricà -ana

NOM DE L'ESTAT	CAPITAL	GENTILICI
Colòmbia	Bogotà	colombià -ana
Comores	Moroni	comorià -ana
Congo, República del	Brazzaville	congolés -esa
Congo, República Democràtica del	Kinshasa	congolés -esa
Corea, República de	Seül	sud-coreà -ana
Corea, República Democràtica Popular de	Pyongyang	nord-coreà -ana
Costa d'Ivori, (la)	Yamoussoukro	ivorià -ana
Costa Rica	San José	costa-riqueny -a
Croàcia	Zagreb	croat -a
Cuba	l'Havana	cubà -ana
Dinamarca	Copenhaguen	danés -esa
Djibouti	Djibouti	djiboutià -ana
Dominica	Roseau	dominiqués -esa
Dominicana, República	Santo Domingo	dominicà -ana
Egipte	Caire, el	egípci -ípcia
Emirats Àrabs Units	Abu Dhabi	Emirats Àrabs Units
Equador, (l')	Quito	equatorià -ana
Eritrea	Asmara	eritreu -ea
Eslovàquia	Bratislava	eslovac -a
Eslovènia	Ljubljana	eslové -ena
Espanya	Madrid	espanyol -a
Estats Units d'Amèrica, (els)	Washington	nord-americà -ana

4. LÈXIC

NOM DE L'ESTAT	CAPITAL	GENTILICI
Estònia	Tallinn	estonià -ana
Etiòpia	Addis Abeba	etíop
Fiji	Suva	fijià -ana
Filipines, (les)	Manila	filipí -ina
Finlàndia	Hèlsinki	finlandés -esa
França	París	francés -esa
Gabon, (el)	Libreville	gabonés -esa
Gàmbia	Banjul	gambià -ana
Geòrgia	Tbilisi	georgià -ana
Ghana	Accra	ghanés -esa
Grècia	Atenes	grec grega
Grenada	Saint George's	grenadí -ina
Guatemala	Guatemala	guatemalenc -a
Guinea	Conakry	guineà -ana
Guinea Bissau	Bissau	guineà -ana
Guinea Equatorial	Malabo	equatoguineà -ana
Guyana	Georgetown	guyanés -esa
Haití	Port-au-Prince	haitià -ana
Hondures	Tegucigalpa	hondureny -a
Hongria	Budapest	hongarés -esa
Iemen, (el)	Sanà	iemenita
Índia, (l')	Nova Delhi	indi índia
Indonèsia	Jakarta	indonesi -èsia
Iran, (l')	Teheran	iranià -ana

NOM DE L'ESTAT	CAPITAL	GENTILICI
Iraq, (l')	Bagdad	iraquià -ana
Irlanda	Dublín	irlandés -esa
Islàndia	Reykjavík	islandés -esa
Israel	Tel Aviv	israelià -ana
Itàlia	Roma	italià -ana
Jamaica	Kingston	jamaicà -ana
Japó, (el)	Tòquio	japonés -esa
Jordània	Amman	jordà -ana
Kazakhstan, (el)	Astana	kazakh
Kenya	Nairobi	kenyà -ana
Kirguizistan, (el)	Bixkek	kirguís
Kiribati	Bairiki	kiribatìà -ana
Kuwait	Kuwait	kuwaitià -ana
Laos	Vientiane	laosià -ana
Lesotho	Maseru	basuto
Letònia	Riga	letó -ona
Líban, (el)	Beirut	libanés -esa
Libèria	Monròvia	liberià -ana
Líbia	Trípoli	libi líbia
Liechtenstein	Vaduz	liechtensteinés -esa
Lituània	Vilnius	lituà -ana
Luxemburg	Luxemburg	luxemburgués -esa
Macedònia	Skopje	macedoni -ònia
Madagascar	Antananarivo	malgaix -a

4. LÈXIC

NOM DE L'ESTAT	CAPITAL	GENTILICI
Malàisia	Kuala Lumpur	malaisi -àisia
Malawi	Lilongwe	malawià -ana
Maldives, (les)	Male	maldivià -ana
Mali	Bamako	malià -ana
Malta	La Valletta	maltés -esa
Marroc, (el)	Rabat	marroquí -ina
Marshall, illes	Dalap-Uliga-Darrit	de les illes Marshall
Maurici	Port Louis	mauricià -ana
Mauritània	Nouakchott	maurità -ana
Mèxic	Mèxic	mexicà -ana
Micronèsia	Palikir	micronesi -èsia
Moçambic	Maputo	moçambiqués -esa
Moldàvia	Chisinau	moldau -ava
Mònaco	Mònaco	monegasc -a
Mongòlia	Ulaanbaatar	mongol -a
Montenegro	Podgorica	montenegrí -ina
Myanmar	Naypyidaw	birmà -ana
Namíbia	Windhoek	namibià -ana
Nauru	Yangor	nauruà -ana
Nepal, (el)	Kàtmandu	nepalés -esa
Nicaragua	Managua	nicaragüenc -a
Níger, (el)	Niamey	nigerí -ina
Nigèria	Abuja	nigerià -ana
Noruega	Oslo	noruec -ega

NOM DE L'ESTAT	CAPITAL	GENTILICI
Nova Zelanda	Wellington	neozelandés -esa
Oman	Masqat	omanita
Països Baixos, (els)	Amsterdam	neerlandés -esa
Pakistan, (el)	Islamabad	pakistanés -esa
Palau	Melekeok	palauà -ana
Panamà	Panamà	panameny -a
Papua Nova Guinea	Port Moresby	papú
Paraguai, (el)	Asunción	paraguaià -ana
Perú, (el)	Lima	peruà -ana
Polònia	Varsòvia	polonés -esa
Portugal	Lisboa	portugués -esa
Puerto Rico	San Juan	porto-riqueny -a
Qatar	Doha	qatarià -ana
Regne Unit, (el)	Londres	britànic -a
Romania	Bucarest	romanés -esa
Ruanda	Kigali	ruandés -esa
Rússia	Moscou	rus russa
Sàhara Occidental, (el)	Al-Aaiun	sahrauí
Saint Cristopher i Nevis	Basseterre	de Saint Cristopher i Nevis
Saint Lucia	Castries	de Saint Lucia
Saint Vincent i les Grenadines	Kingstown	de Saint Vincent i les Grenadines
Salomó	Honiara	salomonés -esa
Salvador, El	San Salvador	salvadorenc -a
Samoa	Apia	samoà -ana

4. LÈXIC

NOM DE L'ESTAT	CAPITAL	GENTILICI
San Marino	San Marino	santmarinés -esa
São Tomé i Príncipe	São Tomé	de São Tomé i Príncipe
Senegal, (el)	Dakar	senegalés -esa
Sèrbia	Belgrad	serbi sèrbia
Seychelles	Victoria	seychellés -esa
Sierra Leone	Freetown	de Sierra Leone
Singapur	Singapur	singapurés -esa
Síria	Damasc	sirià -ana
Somàlia	Muqdisho	somali
Sri Lanka	Colombo	singalés -esa
Sud-àfrica, República de	Ciutat del Cap	sud-africà sud-africana
Sudan, (el)	Khartum	sudanés -esa
Suècia	Estocolm	suec -a
Suïssa	Berna	suís -ïssa
Surinam	Paramaribo	surinamés -esa
Swazilàndia	Mbabane	swazi
Tadjikistan, (el)	Duixanbe	tadjik
Tailàndia	Bangkok	tailandés -esa
Tanzània	Dodoma	tanzà -ana
Timor Oriental	Dili	timorés -esa
Togo, (el)	Lomé	togolés -esa
Tonga	Nuku'alofa	tongalés -esa
Trinitat i Tobago	Port-of-Spain	de Trinitat i Tobago
Tunísia	Tunis	tunisià -ana

NOM DE L'ESTAT	CAPITAL	GENTILICI
Turkmenistan, (el)	Aixkhabad	turcman -a
Turquia	Ankara	turc -a
Tuvalu	Vaiaku	tuvalià -ana
Txad, (el)	N'Djamena	txadià -ana
Txeca, República	Praga	txec -a
Ucraïna	Kíev	ucraïnés -esa
Uganda	Kampala	ugandés -esa
Uruguai, (l')	Montevideo	uruguaià -ana
Uzbekistan, (el)	Taixkent	uzbek -a
Vanuatu	Port Vila	vanuatuenc -a
Vaticà, (el)	Vaticà	vaticà -ana
Veneçuela	Caracas	veneçolà -ana
Vietnam, (el)	Hanoi	vietnamita
Xile	Santiago	xilé -ena
Xina, (la)	Pequín	xinés -esa
Xipre	Nicòsia	xipriota
Zàmbia	Lusaka	zambià -ana
Zimbàbue	Harare	zimbabué -esa

4.4. NEOLOGISMES

La llengua pública ha de reflectir les novetats lèxiques o semàntiques de l'ús real. En este sentit, convé tindre en compte els neologismes (paraules o significats nous) més habituals.

Hi ha diverses opinions respecte de l'entrada dels anomenats manlleus o préstecs d'altres llengües (de l'anglés, sobretot). Hi ha qui pensa —apel·lant a un cert purisme— que és millor utilitzar els recursos propis de la llengua abans que acceptar totes les novetats que vinguen de fora. Uns altres aprofiten el regust per la novetat (per esnobisme, quasi sempre) i preferixen incorporar al bagatge lingüístic tota una sèrie de paraules —o nous significats— que estan de moda.

La nostra proposta partix d'una certa permissivitat en l'ús de manlleus, sempre sense abusar-ne i seguint els criteris generals de coherència. Per tant, cal buscar l'equilibri entre formes manllevades (préstecs) —adaptant-les a la pronunciació valenciana (handbol, hoquei..., sense *h* aspirada)— i formes pròpies de la llengua (*rebedor* per *hall*).

D'altra banda, si les paraules o expressions noves que entren en la llengua retraten millor la realitat o tenen més força emotiva o referencial per a aconseguir l'objectiu comunicatiu, és millor no crear falsos arguments puristes i acceptar sense més aquelles noves paraules.

En este apartat, doncs, incloem una llista dels neologismes que hem considerat útils des del punt de vista de la comunicació, posant en primer lloc l'estrangerisme i a continuació l'equivalent en valencià. Cal fer referència obligada a un dels treballs més recents, el *Vocabulari de neologismes dels mitjans de comunicació* (AVL, 2007).

<i>ace</i>	punt directe
<i>aerobic</i>	aeròbic
<i>affaire</i>	afer
<i>antidoping</i>	antidopatge

<i>bacon</i>	bacó
<i>basketball</i>	bàsquet, basquetbol
<i>beefsteak</i>	bistec
<i>best seller</i>	supervendes
<i>boulevard</i>	bulevard
<i>boycott</i>	boicot
<i>break</i>	trencament de servici
<i>bricolage</i>	bricolatge
<i>bungalow</i>	bungalou
<i>bunker</i>	búnquer
<i>cabrio</i>	càbrio
<i>carrousel</i>	carrusel
<i>cassette</i>	casset
<i>cello</i>	violoncel
<i>chabacanería</i>	xavacanería
<i>chandail</i>	xandall
<i>chapero</i>	xapero
<i>chauffeur</i>	xòfer, xofer
<i>chip</i>	xip
<i>chipirón</i>	xipiró
<i>cocktail</i>	còctel
<i>comic strip</i>	còmix
<i>comic</i>	còmic
<i>compact disc</i>	disc compacte
<i>coñazo</i>	conyàs
<i>confetti</i>	confeti
<i>corpus</i>	corpus
<i>crêpe</i>	crep
<i>curriculum</i>	currículum

4. LÈXIC

<i>customize</i>	customitzar
<i>cybercafe</i>	cibercafé
<i>derby</i>	derbi
<i>diskette</i>	disquet
<i>doping</i>	dopatge
<i>élite</i>	elit
<i>e-mail</i>	adreça electrònica missatge/correu electrònic
EURIBOR	euríbor
<i>ferry</i>	ferri
<i>flash</i>	flaix
<i>footing</i>	fúting
<i>forfait</i>	forfet
<i>gas-oil</i>	gasoil
<i>ghetto</i>	gueto
<i>goal average</i>	diferència de gols
<i>gourmet</i>	gurmet
<i>graffiti</i>	grafit
<i>gremlin</i>	gremlin
<i>handball</i>	handbol
<i>handicap</i>	handicap
<i>hardware</i>	maquinari
<i>hijab</i>	vel islàmic
<i>hit parade</i>	llista d'èxits
<i>hobby</i>	afició
<i>hockey</i>	hoquei
<i>intelligentsia</i>	intel·lectualitat, intel·liguència
<i>interview</i>	entreviu
<i>laser</i>	làser
<i>leader</i>	líder

<i>leasing</i>	lísing
<i>lifting</i>	lífting
<i>linier</i>	linier
<i>lockout</i>	locaut
<i>long play</i>	disc de llarga duració, elepé
<i>magazine</i>	magazín
<i>maillot</i>	mallot
<i>marketing</i>	màrqueting
<i>mass media</i>	mèdia
<i>master</i>	màster
<i>meeting</i>	míting
<i>micHELin</i>	mitxeli
<i>naïf</i>	naïf
<i>offside</i>	fora de joc, orsai
<i>on line</i>	en línia
<i>parapente</i>	parapent
<i>parking</i>	pàrquing
<i>pâté</i>	paté
<i>peeling</i>	píling
<i>penalty</i>	penal
<i>pichi</i>	pitxi
<i>poster</i>	pòster
<i>pre-match</i>	avantmatx
<i>puding</i>	púding
<i>puenting</i>	salt de pont
<i>rafting</i>	ràfting
<i>rally</i>	ral·li
<i>ranking</i>	rànquing
<i>rappel</i>	ràpel

4. LÈXIC

<i>ravioli</i>	ravioli
<i>record</i>	rècord
<i>reprise</i>	represa
<i>rimmel</i>	rímel
<i>router</i>	encaminador
<i>rugby</i>	rugbi
<i>scanner</i>	escàner
<i>scout</i>	escolta
<i>sheriff</i>	xèrif
<i>shock</i>	xoc
<i>show</i>	xou, espectacle
<i>sketch</i>	esquetx
<i>slalom</i>	eslàlom
<i>slip</i>	eslip
<i>smoking</i>	esmòquing
<i>snack</i>	aperitiu
<i>snob</i>	esnob
<i>snowboard</i>	surf de neu
<i>software</i>	programari
<i>spaghetti</i>	espagueti
<i>sponsor</i>	espònsor
<i>spot</i>	espot
<i>spray</i>	esprai, polvoritzador
<i>sprint</i>	esprint
<i>squash</i>	esquaix
<i>stand</i>	estand
<i>standard</i>	estàndard
<i>status</i>	estatus
<i>stick</i>	estic

<i>stock</i>	estoc
<i>stress</i>	estrés
<i>suspense</i>	suspens
<i>sweater</i>	suèter
<i>tabla de windsurf</i>	planxa de vela
<i>tamagotchi</i>	tamagotxi
<i>telebasura</i>	teleporqueria, telefem
<i>telemaratón</i>	telemarató
<i>teleprompter</i>	teleapuntador
<i>tennis</i>	tenis
<i>thriller</i>	pel·lícula de suspens
<i>ticket</i>	tiquet
<i>Tipp-Ex</i>	típex
<i>tonadillero -a</i>	tonadiller -a
<i>toner</i>	tòner
<i>trailer</i>	tràiler
<i>traveling</i>	tràveling
<i>vedette</i>	vedet
<i>video</i>	vídeo, videocasset
<i>windsurf</i>	surf de vela
<i>windsurfer</i>	windsurfista
<i>yacht</i>	iot
<i>yo-yo</i>	io-io

Selecció de paraules i expressions no adaptades:

allegro
au pair
balseo
chupinazo

4. LÈXIC

drag queen

foie gras

geisha

maître

marine

party line

pizza

rock

sex symbol

sushi

tonadilla

whisky

5. ANNEXOS

5.1. CALCS DE L'ANGLÉS

La traducció específica per al doblatge requereix espontaneïtat —l'aparença d'espontaneïtat dins de la convenció que és el doblatge— mantenint la fidelitat als continguts i la correcció de la llengua. Però fidelitat no significa calcar les estructures o cedir als falsos amics: convé evitar els calcs que traslladen de manera a vegades errònia, a vegades poc natural, el sentit del text original.

5.1.1. Literalismes i falsos amics

No es descarta una traducció més literal; però en alguns casos, segons el context, a vegades no és recomanable. Els exemples assenyalats volen remarcar que hi ha altres traduccions possibles i que cal estar atents a la forma més adequada en cada cas.

5.1.1.1. Lèxic

absurd No sempre es pot traduir literalment. Per exemple, a vegades té el sentit de 'ridícul'. *That wig looks absurd on that man.* → *Eixa peluca queda ridícula en eixe home.*

academic Es referix a qüestions docents (*academic year*), però també té el sentit de 'purament teòric' o 'sense aplicació pràctica'. *He has made a very academic proposal for the project.* → *Ha fet una proposta molt poc realista per al projecte.*

actual Amb el significat d'exacte, veritable, autèntic, real'. No 'actual'.
We didn't estimate the actual cost of the rehabilitation. → *No vam calcular el cost real de la rehabilitació.*

actually No té sentit temporal. S'ha de traduir per 'en realitat', 'realment', 'de fet'... *We never know what does he actually think about it.*
 → *No sabem mai què en pensa ell en realitat.*

afraid A vegades no significa 'temor', sinó 'dubte'. És més recomanable traduir-lo per 'potser', 'em fa l'efecte que', 'dubte que' 'em sembla que', com en l'exemple següent. *I'm afraid they missed the point.* → *Em sembla que no ho van entendre. Potser no ho van entendre.*

arena A més de significar l'espai on tenen lloc actes esportius o espectacles, pot tindre un significat figurat i traduir-se per 'esfera', 'sector', 'escena'... *He's well known in the political arena.* → *És molt conegut en l'esfera política.*

arrest Més correcte traduir-lo per 'detindre' quan fa referència al fet de la detenció, que 'arrestar' (circumscrit a l'argot militar). L'arrest és una pena de privació de llibertat, generalment breu (*house arrest*/arrest domiciliari). *We're under arrest.* → *Estem detinguts.*

audition En l'àmbit teatral, musical, etc., té el significat de 'prova' o de 'presentar-se a una prova', com en l'exemple següent: *My friend auditioned for a part in your play.* → *El meu amic va fer una prova per a un paper en la teua obra.*

belong Pertànyer, però amb el significat de *I belong here*, vol dir 'és el meu ambient', 'és el meu lloc'. *He's always saying he doesn't belong here.* → *Sempre diu que ací se sent fora de lloc.*

bet A vegades no significa 'aposta' o 'apostar', sinó que, amb un sentit més informal, pot referir-se a 'tria', 'elecció', 'opinió'... *My bet is the president won't be reelected.* → *Opine que el president no serà reelegit.*

billion Milió de milions. Als Estats Units d'Amèrica significa 'mil milions'. A vegades, cal traduir-lo per 'molts milions'. *The state has spent billions of dollars on it.* → *L'Estat hi ha invertit molts milions de dòlars.*

britain Gran Bretanya inclou Anglaterra, Gal·les i Escòcia, i també les illes adjacents. *United Kingdom* inclou Gran Bretanya i Irlanda del Nord. No és el mateix que *la Bretanya*, una regió francesa ('Brittany').

British Britànic, britànica. No s'ha de confondre amb 'English': tots els anglesos són britànics, però no tots els britànics són anglesos. *They carry out research on British women participation in the Second World War.* → *Duen a terme una investigació sobre la participació de les dones britàniques en la Segona Guerra Mundial.*

canon Té el sentit de 'cànon'. *The choir sang a canon.* → *El cor va cantar un cànon.*

cannon Significa 'canó'. *They shut the cannon from the fortress.* → *Dispararen el canó des de la fortalesa.*

canyon Té el sentit de 'canyó' (gorja, congost). *We made a guided tour along the canyon.* → *Férem una excursió amb guia pel canyó.*

care about (valor transitiu). *I don't care about gossip.* → *No faig cas de les xafarderies.*

care for (valor intransitiu). *He cares for his children.* → *Cuida els seus fills.*

copy Pot significar 'imitar' en alguns casos. *Everybody wants to copy her.* → *Tot el món vol imitar-la.* El context ens ajuda a precisar la traducció més adequada d'un terme, ja que esta paraula té molts significats: 'còpia', 'exemplar', 'número', 'imitació'...; 'copiar', 'fotocopiar', 'reproduir', 'imitar', 'rebre' (en comunicació radiofònica).

corporation 'Empresa', 'firma', 'agència' o 'companyia' és la traducció més convenient segons els casos. *He is the chairman of the corporation.* → *És el president de l'empresa.*

dear Convé buscar alternatives més naturals i creïbles que la traducció literal 'estimat/-da', o fins i tot eliminar-la de la frase. *Come here, dear.* → *Vine, tresor.* *Dear Michael, don't be so naughty!* → *Ai, Michael, no sigues tan pillet!*

design Atenció al significat de 'projectar', 'estructurar', 'planificar', 'destinat a', en certs casos. *A plan designed to solve the economic issues.* → *Un pla destinat a resoldre les qüestions econòmiques.*

discuss Més habitual amb el sentit de 'parlar', 'tractar', etc. *We'll discuss your ideas for the party tomorrow.* → *Demà comentarem les teues idees per a la festa.*

doctor 'El metge' o 'la metgessa' són els termes correctes per a referir-nos als professionals de la medicina. 'Doctor, -a' designa el grau acadèmic. *We had to call the doctor.* → *Vam haver de cridar el metge.*

editor 'Redactor -a' o 'director -a', quan parlem d'un diari. *She worked as a news editor for fifteen years.* → *Treballà com a redactora en cap durant quinze anys.* I 'muntador -a' si és un tècnic d'imatge o so. *The two of them are sound editors.* → *Els dos són tècnics de so.*

emergency Significa 'de salvament' en certs contextos. *She pilots our emergency helicopter.* → *Ella pilota el nostre helicòpter de salvament.* També cal parar atenció a la diferència entre 'emergència' i 'urgència'. *Emergency exit.* → *Eixida d'emergència.* *Emergency service.* → *Urgències.*

evidence S'ha d'evitar el terme literal 'evidència'. És millor traduir-lo per 'prova', 'confirmació', 'verificació', però també 'indicació', 'pista'. *They always miss the most tangible evidences.* → *Sempre passen per alt les proves més palpables.*

extremely Convé evitar l'abús d'adverbis en *-ment* quan hi ha traduccions més recomanables, i triar alternatives més naturals per a traslladar el valor emfàtic del terme. *The test was extremely difficult.* → *La prova va ser difícilíssima/ d'allò més difícil/molt difícil.*

great No sempre la traducció de 'gran' és la més adequada. *It was a great election day.* → *Va ser una jornada electoral magnífica.*

hard Cal evitar l'error freqüent de traduir *hard* per l'adjectiu 'dur' quan té valor adverbial. *She's working hard.* → *Treballa molt/de valent.*

hate Convé traduir-lo per 'desagradar' o 'detestar' quan no indica 'odi', per a evitar així una traducció literal quan significa una acció o cosa que no agrada. *I hate to do it.* → *Deteste fer-ho.*

intelligence Referit a agències d'investigació, convé traduir-lo per 'informació', 'secret' o 'd'espionatge' com ara *intelligence agent/espia o agent d'espionatge*. *She worked many years for the Intelligence Agency.* → *Va treballar molts anys per a l'Agència d'Informació.*

learn A més d' 'aprendre', pot significar 'assabentar-se', 'saber' o 'informar-se'. *They have learned it thanks to the media.* → *Ho han sabut gràcies als mitjans.*

like S'ha d'anar amb compte amb alguns significats molt concrets en construccions com *That's more like it.* → *Així va millor. Val més així. Així m'agrada.*

little Convé traslladar el seu valor de diminutiu i evitar la traducció literal. *We'll buy a little house.* → *Comprarem una caseta.*

love El verb *to love* pot indicar 'agradar molt'. *I love dancing with her.* → *M'agrada molt ballar amb ella.*

maniac Té el sentit general de 'boig' o 'pertorbat', o el més concret de 'fanàtic' o 'apassionat' d'alguna cosa. *He's a football maniac.* → *És un fanàtic del futbol.*

office Quan es referix a un lloc, sovint es tracta d'un 'despatx' o un 'estudi', i no d'una 'oficina'. *If you want to speak with him, call him to his office.* → *Si vols parlar amb ell, telefona-li al despatx.* A vegades, el lloc a què es referix està determinat per un context específic. *Doctor's*

office. → *La consulta d'un metge. Lawyer's office / 'bufet'.* → *Despatx d'un advocat.*

officer La traducció 'oficial' se circumscriu al llenguatge militar. *Soon he'll become a police officer.* → *Prompte serà policia.* En altres casos es referix a 'funcionari', 'policia', 'agent', 'delegat'... *She's a union's officer.* → *És delegada sindical.*

option Abús de la traducció literal que cal evitar. *In that case, he hadn't no other option.* → *En aquell cas, no va poder triar.*

really Amb un valor adverbial convé evitar la traducció literal 'realment' i buscar alternatives. *Her teacher is really nice.* → *La seua mestra és molt simpàtica.* Amb valor d'interjecció expressa interès o sorpresa. *I tell you I can't stand her any more. Really?* → *T'assegure que ja no la suporto. De veres? / Ah, no?*

theater Pot referir-se a 'sala de cinema' als EUA. *They found the body at the old (movie) theater.* → *Van trobar el cadàver en el vell cinema.* I amb un ús més restringit, pot significar 'quiròfan'. *She worked as theater nurse for two years.* → *Treballà d'infermera de quiròfan durant dos anys.*

5.1.1.2. Construccions

EXPRESSIONS

by accident Significa 'per casualitat'. *We met in the police station by accident.* → *Ens trobàrem en la comissaria per casualitat.*

depend on Amb el significat de 'necessitar', val més traduir-lo per 'haver de fer ús de' o 'recórrer a', i no 'dependre' o 'comptar amb'. *She has to depend on her acquaintances.* → *Ha de recórrer als seus coneguts.* I també té el significat de 'segons' o 'd'acord amb'. *Depending on the weather, we'll fix the day of the picnic.* → *Segons el temps, concretarem el dia del berenar en el camp.*

I mean S'empra per a aclarir o corregir un punt, una afirmació, etc., es pot obviar o substituir per una frase més natural. *I mean, it's not as if I be the boss here.* → *Home, no és que jo siga el cap. / No és que jo siga el cap, m'entens?*

I see S'ha de traduir per un 'ja', 'ja ho entenc'...—*I'm afraid she's has found another agent.* —*I see.* → —*Ho lamente, ha trobat un altre representant.* —*Ja ho entenc.*

make sure A vegades té el sentit de 'procurar' o dóna la pauta del que cal fer. *We'll have to make sure he's not listening. Make sure you're not late.* → *Haurem de procurar que no ho escolte. No arribes tard, eh?*

my God Convé evitar el *Déu meu* i fer servir altres recursos expressius. *My God, she's really charming!* → *Caram, sí que és atractiva!*

my name is Convenen més les construccions 'em dic', 'em diuen', etc., perquè són més naturals. *My name is Marc.* → *Em diuen Marc.*

thanks to És preferible traduir-lo per 'a causa de' o 'per culpa de' en frases com ara: *Thanks to his interference, we can't be friends no more.* → *Per culpa de la seua intromissió, ja no podem ser amics.*

QÜESTIONS

adj+nom Cal evitar l'abús de l'anteposició de l'adjectiu. A vegades, pot canviar el sentit de la frase. *The poor man was seriously injured.* → *El pobre home va ser greument ferit. There are poor families in the center.* → *Hi ha famílies pobres en el centre.*

orde de la frase La funció d'interpel·lació convé col·locar-la al principi de la frase. *Come here, John.* → *John, vine ací.*

to be+ger+pp Construcció que cal evitar, perquè es tracta d'un anglicisme. No s'ha de traduir per *estar+ger+pp*, cal fer servir el present. *The meeting is being held at the main room.* → *La reunió té lloc en la sala principal.*

5.1.2. Expressions que es poden ometre

En este apartat indicarem alguns exemples de pobresa expressiva o l'abús de termes i recursos calcats de l'anglès.

EXPRESSIONS

a kind of Cal evitar la traducció literal ('una espècie de', 'una classe de...') i buscar alternatives més naturals. *A kind of language we must avoid.* → *Eixe llenguatge l'hem d'evitar.*

I think Com en un altre cas que hem vist abans, la profusió del verb *think* fa preferible que s'elimine del text, o que es canvie per una altra construcció. —*I think he'll do a great job, if they don't stop him.* —*I think the same.* → —*Jo diria que farà un bon treball, si no li ho impedixen.* —*Hi estic d'acord.*

I wonder Amb el valor transitiu, expressa dubte. *I wonder if they'll understand our complaints. I wonder if the flight has arrived on schedule.* → *No sé si entendran les nostres queixes. El vol deu haver arribat a l'hora prevista?*

well Com en el cas de 'I think' o 'dear', convé no traduir-lo o buscar substituïts que donen naturalitat al diàleg. *Well, if you don't want to tell us, we'll ask it someone else.* → *Mira, si no ens ho vols contar, ho preguntarem a una altra persona.*

you know Cal evitar la traducció literal i buscar alternatives. *I'd never say anything of the kind, you know.* → *No diria mai res semblant, m'entens?*

QÜESTIONS

Falques/Question tag Un recurs freqüent en anglès que en molts casos es pot suprimir. *She's always giving you directions on how to run your business, isn't she?* → *Sempre et dona instruccions sobre com dirigir el teu negoci. No?*

Gerundi No cal abusar dels gerundis en la traducció, tan freqüents en anglés. *There, wild animals lead a hard life, enduring incredible hardships.* → *Allí la fauna porta una vida difícil i suporta adversitats inimaginables.*

Interrogació negativa La interrogació negativa, que a vegades apareix en anglés, amb una certa freqüència requereix una resposta diferent. —*You didn't want to suggest that, right?* —*Yes.* → —*No volies insinuar això, veritat?* —*No.*

Possessius També són molt abundants en anglés. S'han d'ometre en certes frases, quan no siguen necessaris. *My head aches.* → *Em fa mal el cap.*

Pronoms personals Cal evitar-ne l'abús i usar-los només quan siga imprescindible o en casos d'ambigüïtat. *I come to the park every morning.* Però *I failed all the exams, she was a better student.* → *Vinc al parc tots els matins.* Però *Jo suspenia tots els exàmens, ella era millor estudiant.*

5.2. TAULES DE CONVERSIÓ DE MESURES

Un fet ineludible és que, per a poder traduir i adaptar els textos estrangers al valencià, cal fer també una traducció cultural, que comporta necessàriament una traducció dels usos i costums del país d'origen a la llengua d'arribada, en el nostre cas, el valencià.

És en este sentit que hem cregut convenient incloure en el *LEMAV* una taula d'equivalències que podrien facilitar la tasca del traductor i de l'adaptador.

D'altra banda, convé recordar que, en els països de cultura anglosaxona, el punt, i no la coma, separa la part entera de la decimal.

CONVERSIÓ DE GRAUS FAHRENHEIT A GRAUS CENTÍGRADS

Per a passar de graus Fahrenheit a graus centígrads hem d'aplicar les fórmules següents:

$$^{\circ}\text{C} = 5/9 \times (^{\circ}\text{F} - 32)$$

$$^{\circ}\text{F} = (9/5 \times ^{\circ}\text{C}) + 32$$

Per tant:

$^{\circ}\text{F}$	$^{\circ}\text{C}$
1	-17,2
33,8	1
100	37,8
212	100

MILLES

Internacionalment:

En l'actualitat (des del 1959): milla aèria = milla nàutica = 1.852 m

Als EUA:

Abans del 1946: milla aèria = milla terrestre = 1.609 m

Entre 1946 i 1959: milla aèria = milla nàutica britànica = 1.853,248 m

AVIACIÓ I MARINA

Els nucs són les milles nàutiques (o aèries) que es recorren durant una hora de navegació.

1 nuc = 1 milla nàutica o aèria / hora

TALLES

	EUA	EUROPA
Calcer infantil	0	15
	1	17
	2	18
	3	19
	4	20
	8	25
	12	30
Calcer adults	6	37
	8	40
	10	43
	12	45
Vestits de dona	6	36
	12	42
	18	48
Camises d'home	14	36
	15	38
	16	41

TAULES DE LONGITUD, SUPERFÍCIE, AGRIMENSURA, VOLUM, PES I CAPACITAT

LINEAR MEASURES / LONGITUD	GRAN BRETAGNYA	EUA
1 inch (<i>abrev. in; val. polzada</i>)	2,54 cm	
1 foot (<i>abrev. ft; val. peu</i>)	30,48 cm	
1 yard (<i>abrev. yd; val. iarda</i>)	91,44 cm	
1 furlong (<i>abrev. f; val. estadi</i>)	201,17 m	
1 mile (<i>val. milla terrestre</i>)	1,609 km	
1 mil·límetre	0.03937 inch	
1 centímetre	0.3937 inch	
1 metre	39.37 inches	
	1.094 yards	
1 quilòmetre	0.6214 mile	
SQUARE MEASURES / SUPERFÍCIE	GRAN BRETAGNYA	EUA
1 square inch (<i>abrev. sq in; val. polzada quadrada</i>)	6,45 cm ²	
1 square foot (<i>abrev. sq ft; val. peu quadrat</i>)	929,03 cm ²	
1 square yard (<i>abrev. sq yd; val. iarda quadrada</i>)	0,836 m ²	
1 square rod	25,29 m ²	
1 acre	40,47 àrees	
1 square mile (<i>abrev. sq mile; val. milla quadrada</i>)	2,59 km ²	
1 centímetre quadrat	0.155 square inch	
1 metre quadrat	10.764 square feet	
	1.196 square yards	

1 quilòmetre quadrat	0.3861 square mille	
	247.1 acres	
1 àrea	119.6 square yards	
1 hectàrea	2.471 acres	
SURVEYORS' MEASURES / AGRIMENSURA	GRAN BRETAGNYA	EUA
1 link	20,12 cm	
1 rod	5,029 m	
1 chain (<i>abrev. ch</i>)	20,12 m	
1 quilòmetre	49.7 chains	
CUBIC MEASURES / VOLUM	GRAN BRETAGNYA	EUA
1 cubic inch (<i>abrev. cu in; val. polzada cúbica</i>)	16,387 cm ³	
1 cubic foot (<i>abrev. cu ft; val. peu cúbic</i>)	0,028 m ³	
1 cubic yard (<i>abrev. cu yd; val. iarda cúbica</i>)	0,765 m ³	
1 register ton	2,832 m ³	
1 centímetre cúbic	0.061 cubic inch	
1 metre cúbic	35.315 cubic feet	
WEIGHT / PES	GRAN BRETAGNYA	EUA
1 grain (<i>val. gra</i>)	0,0648 g	
1 dram (<i>abrev. dr</i>)	1,77 g	
1 ounce (<i>abrev. oz; val. onça</i>)	28,35 g	
1 pound (<i>abrev. lb; val. lliura</i>)	453,6 g	
1 stone (<i>abrev. st</i>)	6,348 kg	

5. ANNEXOS

1 quarter (<i>abrev. qr</i>)	12,7 kg	
1 hundredweight (<i>abrev. cwt; val. quintar</i>)	50,8 kg	—
1 cental (<i>val. quintar</i>)	—	45,36 kg
1 ton (<i>abrev. t; val. tona</i>)	1.016 kg	907,18 kg
1 gram	15.4 grains	
1 quilogram	2.2046 pounds	
1 quintar	220.46 pounds	
1 tona	0.9842 ton	1.1023 tons
MEASURES OF CAPACITY / CAPACITAT / LIQUID / LÍQUIDS	GRAN BRETANYA	EUA
1 gill	0,142 l	0,118 l
1 pint (<i>abrev. pt; val. pinta</i>)	0,57 l	0,473 l
1 quart	1,136 l	0,946 l
1 gallon (<i>abrev. gal; val. galó</i>)	4,546 l	3,785 l
1 litre	1.76 pints	2.11 pints
	0.22 gallon	0.26 gallon
DRY / ÀRIDS	GRAN BRETANYA	EUA
1 peck	9,092 l	8,81 l
1 bushel	36,36 l	35,24 l
1 quarter	290,94 l	—
1 dry pint	—	0,550 l
1 dry quart	—	1,1 l
1 litre	0.1099 peck	0.1135 peck

5.3. RIQUESA EXPRESSIVA

En la producció audiovisual hi ha una sèrie de paraules que es repeteixen molt. Això fa que sovint es perden les capacitats expressives de la llengua, de tal manera que es cau en l'anomenat tòpic periodístic. Des d'ací volem fomentar l'ús de sinònims genuïns que ajuden a enriquir i donar fluïdesa al llenguatge.

La primera entrada, en negreta, és la paraula que s'usa més sovint i les altres són algunes alternatives possibles.

5.3.1. Verbs

Abaixar-se, acatxar-se, ajocar-se, ajupir-se, aponar-se, emponar-se,

Aconseguir, arribar a, assolir, obtindre.

Al·lucinar, desbarrar, delirar, flipar.

Anar-se'n, desaparéixer, escampar el poll, escampar la boira, esfumar-se, fofar, fotre el camp, pegar a fugir, pirar, pirar-se-les, tocar el dos.

Apegar, adherir, encolar, enganxar, engomar.

Arribar, aplegar.

Bonegar, cantar les quaranta, estirar les orelles, marmolar, renegar, renyar, sermonejar.

Començar, emprendre, mamprendre, iniciar, encetar.

Contagiar, apegar, encomanar.

Desanimar-se, desmoralitzar-se, desunflar-se.

Descobrir, desvelar, esbrinar, localitzar, trobar.

Disfrutar, fruir, aprofitar, assaborir, delectar-se, divertir-se, gaudir, paladejar, passar-s'ho bé, recrear-se; tindre bona salut, tindre una bona posició.

Dormir, clapar, fer nones, fer non non, xafar l'orella.

Embogir, trastocar-se, trastornar-se, pegar-li un tro el cap, ratllar-se.

Embrutar, empalustar, empastifar, empastrar, enviscar.

Endevinar les intencions, calar, filar, guipar.

Endossar, encolomar, penjar el mort.

Enfadar-se, cabrejar-se, disgustar-se, emprenyar-se, enfurir-se, mosquejar-se, posar-se de mala llet, posar-se com una fúria, pujar-se'n per les parets, traure foc pels queixals, estar que bufa.

Enganyar, prendre el pèl, quedar-se amb algú.

Escapar-se, fugir, escapolir-se, eixir-se'n.

Espantar (els animals) aüixar, escarotar.

Esvarar, esgolar-se, patinar, lliscar, rellicar.

Fer. En este cas no donem alternatives, ja que la llista és molt extensa.

El que proposem és que no en fem un ús abusiu i busquem la precisió lèxica. Possibles opcions segons el context: elaborar, efectuar, dur a terme, fabricar, crear, realitzar, construir, produir, dissenyar, executar, arreglar, cuinar, recórrer, adaptar-se, esforçar-se, tindre lloc, etc.

Ficar, clavar, introduir.

Fingir, dissimular, fer com que, fer vore que.

Furgar, dotorejar, escodrinjar, furonejar, fassar.

Gitar-se, deixar-se caure, recolzar-se, estirar-se, colgar-se, jaure.

Guardar, alçar, desar.

Importar, interessar.

No t'importa, no és cosa teua, no et claves on no et demanen.

No m'importa, m'és igual, tant m'és, tant se me'n dóna, tant se val, tant se me'n fot.

Intentar, mirar de, procurar, provar de, tractar de.

Lamentar, penedir-se'n.

Ho lamente, disculpa'm, em dol, em sap greu, em sap mal, ho sent, llàstima, perdona'm.

Marejar, atabalar, atalbar, atarantar, atordir, torbar.

Molestar, destorbar, empenyar, fer la col, fer la figuereta, fer la guitza, fer la punyeta, fotre, incomodar, picar, punxar.

Malgastar, balafiar, dilapidar, malversar, tirar la casa per la finestra.

Morir, anar-se'n a l'altre barri, anar-se'n a l'altre món, anar-se'n al clot, arribar-li l'hora, dinyar-la, faltar.

Pegar, apallissar, atonyinar, cascar, tocar la corfa, tocar la pell.

Perdre el control, passar-se de rosca, eixir-se'n de mare.

Pressionar, coaccionar, fer pressió, forçar, insistir.

Provocar, picar, punxar.

Rebel·lar-se, rebotar-se.

Recordar, fer memòria, fer pensar, vindre al cap.

Reparar, arreglar, apanyar, adobar.

Reprimir-se, tallar-se, mossegar-se la llengua, privar-se, contindre's.

Reprotxar, refregar, retraure.

Riure, badar-se de riure, baquejar-se de riure, encanar-se, pixar-se de riure.

Rondar, bambar, caminar sense rumb, vagarejar.

Soltar, amollar, deixar anar.

Treballar, pençar.

Treballar molt, esforçar-se, suar la cansalada, suar la camiseta, treballar com un burro, treballar com un desgraciat.

Treballar poc, fer el gandul, fer el gos, gandulejar, no fer ni brot, rascar-se la panxa, tirar-se la manta al coll.

Trencar-se, petar-se.

Usar, emprar, fer servir, utilitzar.

Xafardejar, dotorejar, furonejar, tafanejar.

5.3.2. Substantius

Atzucac, carreró, carrer sense eixida, cul de sac.

Bogeria, animalada, barbaritat, bestiesa, desficiaci, desgavell, despropòsit.

Busca, cerca, indagació, investigació, rastreig, recerca.

Calbot, carxot.

Calor, basca, calda.

Canalla, bergant, brètol, barrabàs, brivall, cafre, desgraciat, gamberro, malfactor, malvat, morral, pocavergonya, truà.

Cansament, abatiment, cansera, decaïment, esgotament, fatiga.

Colp, coca, nyespla, topada, trompada, xufa.

Colp de peu, puntelló.

Colp de puny, bocinada, punyada.

Comboi, alegria, entusiasme, il·lusió, festa.

Desig, ànsia, deler, deliri.

Desaigüe, desguàs.

Diners, cacaús, calés, caragols, pasta, peles.

Disgust, batistot, botó.

Dolor, alifac, xacra.

Embolic, cacau, canyaret, caos, cartapell, complicació, confusió, contratemps, desgavell, enrevessament, maremàgnum.

Empastre, bunyol, pegot, pífia.

Engany, ardit, astúcia, bola, enganyifa, estratagema, farsa, mentira, trampa, truc.

Error, cagada, equivocació, equívoc, ficada de pota, ficada de gamba, lapsus, malentés, pífia.

Esportives, espardenyes, sabatilles, vambes.

Esquerda, badall, clevell, clivell, clivella, escletxa.

Estupidesa, animalada, bestiesa, desbarat, desficaci, desgavell, disbarat, favada, poc trellat, ximpleria.

Frontera, façana, fatxada.

Home del sac, butoni.

Inquietud, desfici, neguit.

Insult, paraulota, renec.

Malifeta, barrabassada, maldat.

Minúcia, bagatel·la, borumballa, fútilesa, menuderies.

Molt, animalada, fotracada, fotralada, morterada, muntonada, tafar-rada, pila.

Oix (ois), fàstic, repugnància.

Safata, font, plata, fritera.

Sesta. Fer una sesta, una becada, una becaina, becar, estirar-se, deixar-se caure, tombar-se.

5.3.3. Adjectius

Adulador, llepaculs, llepó.

Antipàtic, bròfec, esguitós, groller, grosser, pudent, sec.

Boig, desficiat, destarifat, destrellat, estar com una cabra, estar tocat de l'ala, estar tocat del bolet, estar tocat del perol, estar mal de la perola, faltar-li un bull, faltar-li un reg, grillat, guillat, sonat.

Borinot, atarantat, atrotinat, tarambana, trompellot.

Cansat, baldat, esgotat, defallit, desmadeixat, estar fet pols, estar grogui, rebentat.

Covard, balòstia, cagarri, cagarrina, cagarris, cagat, cagó, gallina, merda, poregós, poreguita.

Delator, acusetar, espieta, llepó.

Desocupat, parat, aturat.

Despistat, desentés, desmenjat, fer-se el llonguis, fer-se el sord, fer-se el suec.

Enfadat, cabrejat, disgustat, mosquejat.

Escarransit, escanyolit, esquelètic, esquifit, fideu, mitja merda, poca cosa, raquític.

Espavilat, astut, despert, eixerit, estornell, guilopo, intel·ligent, llest, paixarell, saberut, viu.

Fanfarró, cregut, farruc, devanit, milhòmens.

Fantàstic, al·lucinant.

Fava, alficòs, bacora, bajoca, beneït, bleda, cap de suro, dessubstanciat, moniato, panoli, terròs, tros de soca.

Guapo, atractiu, ben plantat, polit.

Manifesser, endreçar.

Orgullós, arrogant, bufanúvols, desvanit, pagat, presumptuós, satisfet.

Primmirat, fetiller, melindrós.

Ridícul, coent, cursi, estrofolari, extravagant, grotesc.

Simpàtic, agradable, amable, cordial, graciós, salat.

Xafarder, dotor, furó, tafaer.

Xarrador, cascador, conversador, cotorra, parlador, romancer, traca, xarraire, xitxarra.

5.3.4. Adverbis, preposicions, conjuncions

a) *De temps*

Abans, adés, fa un moment.

A boqueta nit, a boqueta de nit, a poqueta de nit, a la caiguda del sol, al capvespre.

A deshora.
A hora.
A hores d'ara, a l'hora d'ara.
A la curta.
A la llarga.
A les tantes.
A mitjan matí (o vesprada, nit, abril, etc.)
Ara i adés, sovint.
A vegades, de vegades, a voltes.
En acabant, després, tot seguit.
Sempre, a cada moment, a tota hora, a totes hores, seguit seguit.

b) De quantitat

Molt, en abundància, a tutiplé, a base de bé, a la gana, a manta, a cabassades, a cabassos, a grapats, a muntó, a pilades, bona cosa, en quantitats industrials.
Un poc, una miqueta.
Ple, a caramull, a cormull, a corull, a corumull.

c) De manera

A arrapapeus, a gatameu, de quatre peus, de quatre potes, gatejant.
A bacs.
A cegues.
A contracor, de mala gana, a desgana.
A contrapèl, a repèl.
A espai, a poc a poc, xino-xano.
A espentes i redolons (amb dificultats).
A fosques, a les fosques.
A genollons, de genollons.
A la babalà, arreu.
Al be.

A males penes.

A mos redó.

A pesar de, malgrat, encara que, tot i que, a despit de, a desgrat de.

A pols (alçar una cosa a pols o guanyar-se una cosa a pols).

A rebolcons, a redolons.

A remulla, en remull.

Amb presses i corregudes.

D'amagat, d'amagatotis, d'estranguis.

De fit a fit.

De gaidó, de costat.

De gom a gom.

De pressa, a cent per hora, a tot drap, a tot rem, a tot vent, a tota castanya, a tota màquina, a tota paleta, a tota marxa, a tota pastilla, a tota velocitat, a tota virolla.

De rapafuig, a corre-cuita, de raspalló.

De repica'm el colze, de xavo, de por, d'upa, de categoria.

De retruc, de rebot.

De soca-rel.

De tos.

De tot cor.

De totes totes, amb tota seguretat.

De valent.

Ràpidament, en un bot, en un bufit, en un tres i no res.

Fil per randa, fil per agulla, amb pèls i senyals.

In fraganti.

Ni fet a mida, ni fet d'encàrrec.

Ni pintat.

Pensat i fet.

Per damunt damunt.

Sense trellat ni forrellat, sense solta ni volta.

5.3.5. Interjeccions i recursos expressius

a) *Dubte*

És que...
El cas és que...
Home...
Dona...
De fet...
Daixò...
Dallò...
Mira...
Vols dir...
Vull dir...

b) *Interpel·lació*

Tu!
Escolta!
Què fas?
I què?
On vas tu?
Què vols!

c) *Desacord*

Sí, home!
Sí, dona!
I què més?
Corre, vés!
Au, corre, vés!
Au, vinga!
Vés i fila

5. ANNEXOS

Au!
I ara?
Para el carro!
I una porra!
I una mec!
I una mel!
I una merda que plou!
Arri haca!
De cap manera!
Ah, no!
D'això res!
Ni pensar-ho ni somiar-ho!
Ni parlar-ne!
Això faltava.
Això podíem fer.
Això sí que no!
Creu-t'ho!
Què dius?
Calla!
Puja ací dalt i voràs París.
Tatí que neva!
I una llet!
Tu flipes!
Tu al·lucines!
No ni poc!
No ni ca!

d) Sorpresa

Ah!
Eh!

Eu!
Hola!
Hola, Pol!
Ostres!
Carai!
Caram!
Com?
Què dius?
Què dius tu ara?
Sí, home!
Sí, dona!
No fotes!
Però, tu què t'has pensat?
Vaja!
Alça!
Alça, Manel!
Alça, morro!
Guaita!
Contra!
Recontra!
La mare que va!
La mare que el va parir!
Redena!
Redeina!
Mecàsson deina!
Redell!
Fotre!
Refotre!
Mira per a on!
Xe!

5. ANNEXOS

Ai, cabàs!
Fosca!
Nyas, coca!
Jas, coca!

d) *Èmfasi*

Mare meua!
Ai, mare!
Déu del cel!
A gosades...!
Ausades...!
A gosades ma vida!
Que fort!
Que guai!
Que massa!

e) *Silenci*

Calla!
Calleu!
Silenci!
Que calles!
Mut!
Mut i a la gàbia!
Mut i callosa!
Mutis!
Prou!

f) *Fàstic*

Ecs!
Uix!
Quin oix!

Quin fàstic!
Que repugnant!

g) Assentiment/acord

Sí, sí...
Ja...
Fantàstic!
Perfecte!
I tant!
I tant que sí!
Per descomptat!
Naturalment!
D'acord!
Equiliquà!
Això mateix.
Exacte, exactament.
En efecte, efectivament.
Per descomptat.
I tant!
I tant que sí!
Naturalment!
Ja ho crec!
Està clar!
Ja ho veig, ja!
Justa la fusta!
Tu diràs!
No cal dir-ho!
Entesos!
Veges!
Veges tu!
Ca!

h) Reprovació

Ai, ai, ai! (entonació ascendent)

Mira, mira que...

No anem bé!

Malament!

En portaràs!

Cobraràs!

i) Situació compromesa

Ui, ui, ui...

Ai, ai, ai... (entonació descendent)

Ai, mare!

Ai, Déu meu!

Un poc més i...

De poc no...

De miracle...

j) Prevenció/avís

A espai!

Alerta!

Atenció!

Compte!

Vigila!

k) Dolor

Ai!

Quin mal!

Quin dolor!

l) Encoratjament

Va!
Au, va!
Vinga!
Va, vinga!
Vinga, va!
Anem!
Ànim!
En marxa!
Avant!
Tira!
Tira-li!
Tira-li, Martí!

m) Imprecacions

Malparit!
Bord!
Desgraciat!
Cabró!
Canalla!
Putà!
Bandarra!
La mare que el va parir!
Fill de sa mare!
Fill de puta!
Cafre!
Morral!
Càsson dena! Caguen dena!
Merda!

5. ANNEXOS

Redena!
Redeina!
Diantre!
Rediantre!
Redell!
Hòstia! Hòstic! Hosti!
Collons!
Recollons!
Caracollons!
Torracollons!
Fill de satanàs!
Gandul!
Mala bèstia!
Pendó!
Barrabàs!

n) Salutació

Hola!
Com va!
Com va això?
Com va tot?
Bon dia!
Què fem?
Com anem?

5.3.6. Noves acceptacions lèxiques

No volem deixar d'incloure una llista de paraules que, durant un temps, han estat relegades de l'estàndard valencià i en els últims anys han anat acceptant-se en els diccionaris normatius i en els mitjans de comunicació. En alguns casos, han esdevingut les formes preferibles, ja que són les més conegudes i usades per la població en general, i complixen amb l'objectiu més important dels mitjans de comunicació: la comunicabilitat.

agilitzar
 alabança
 barra (taulell)
 caldo
 carrera (cursa)
 carret (rodet)
 ceguera
 clero (clergat)
 colar-se (cua)
 curació
 dentífric
 desenroscar (descaragolar)
 entarimat (cadafal)
 entrega
 estant
 fer front a
 gamberro
 influència
 lideratge
 matxo (mul)
 melancòlic
 mentres

misto
mitat
moneder
orde (ordre)
palissa
parentesc
personar-se
promocionar
quadro
suposar (comportar)
tamany
tartamudeig
tartamudesà
tartamut
trago (glop, tirada)
trasto
variu (variça)
verdader
xocolate

5.4. DUBTES FREQUENTS

En este apartat presentem una llista de paraules i estructures que apareixen en els mitjans audiovisuals que presenten algun problema. La majoria són calcs del castellà. Evidentment aquí no estan tots els casos conflictius, però sí els més freqüents.

***a corda** → de corda. *Rellotge de corda.*

***a diari** → cada dia, diàriament. *És una faena que fem cada dia.*

***a reacció** → de reacció. *Motor de reacció.*

***a fi de comptes** → al capdavant, al cap i a la fi, fet i fet, ben mirat. *No poses més arròs, al cap i a la fi només en som quatre. És inútil patir, ben mirat això no té cap importància.*

- ***(un) ajustament de comptes** → venjança, revenja. *L'ha mort per venjança.*
- ***ajustar comptes** → passar comptes. *És l'hora de passar comptes.*
- ***a l'igual que** → igual que, a l'igual de, d'una manera igual a la de, de la mateixa manera que, com. *Ballava igual que un estaquirot.*
- ***a l'orde** → a les seues ordes. *A les seues ordes, senyora!*
- ***a no ser que** → llevat que, si no és que, a menys que, tret que... *Si no és que fa mal oratge, vindrà. Llevat que faça mal oratge, vindrà.*
- ***al respecte** → sobre això, referent a això, respecte a això, pel que fa al cas... *No em van dir res sobre això.*
- ***amb respecte a** → respecte a, pel que fa a, quant a. *Pel que fa a allò que em vas explicar...*
- ***Any Nou** → Cap d'Any. *Celebrarem la nit de Cap d'Any amb els amics.*
- ***arrel de** → arran de. *Arran d'aquell accident, li fa mal la cama.*
- ***atemptat a** → atemptat contra. *Això és un atemptat contra la salut pública.*
- ***averiguar** → arribar a saber, saber, descobrir, investigar, vore, esbrinar. *Hem d'investigar l'origen de la infecció.*
- ***bolso** → bossa, bossa de mà, bossa de viatge. *M'he deixat la bossa de mà en casa.*
- ***búsqueda** → busca, recerca, cerca. *La brigada ha représ la busca dels excursionistes perduts. La policia ha emés una orde de cerca i captura (o de crida i cerca).*
- ***callar-se** → callar. *Calla i fes faena.* Però: *Callar-se alguna cosa.*
- ***caure's** → caure. *Pobre xiquet, ha entropessat i ha caigut.*
- ***colilla** → burilla (o punta de cigarret). *No llances la burilla a terra.*
- ***corba (de carretera)** → revolta, revolt. *Esta carretera està plena de revoltes.*

- ***de quan en quan, de volta en quan** → de tant en tant, a vegades, de vegades, a voltes, adesiara. *Li agrada menjar all i pebre de tant en tant.*
- ***de que** → que. *No tenien ni idea que havien ajornat la reunió.*
- ***des de que** → des que. *Des que te n'anares que no t'havia vist.*
- ***diferent a** → diferent de. *Les dos còpies són diferents de l'original.*
- ***durader** → durador. *Han mantingut una relació poc duradora.*
- ***en certa mida** → en certa manera, d'alguna manera. *En certa manera la seua explicació és correcta.*
- ***en motiu de** → amb motiu de. *Han fet una festa amb motiu del seu aniversari.*
- ***en quant a** → quant a, pel que fa. *Pel que fa a eixe tema no hi ha res a dir.*
- ***enxufar** → connectar, endollar. *Encara no he connectat l'ordinador nou.*
- ***enxufat** → tindre contactes, influències, padrins, estar recomanat. *Eixe ha aconseguit la faena perquè té padrins.*
- ***event** → esdeveniment, efemèride, succeït, fet, fita. *El viatge a la lluna és tot un esdeveniment.*
- ***gust a** → gust de. *El caramel que m'has donat fa gust de meló.*
- ***insertar** → inserir. *Inserix algunes fotografies en el document.*
- ***làmpara** → llum. *Encendré el llum del saló.*
- ***medir** → mesurar. *El campanar mesura trenta metres.*
- ***medir** → amidar. *Han amidat el solar que hi ha als afores del poble.*
- ***medir** → apamar. *Hem apamat la tela i no en tenim prou.*
- ***medir** → fer. *La casa fa sis metres d'ample per vint de llarg.*
- ***menys mal** → sort que, encara sort. *Encara sort que no ho has fet.*
- ***nit bona, nit vella** → nit de Nadal, nit de Cap d'Any.

- ***només + verb** → a penes, tan bon punt, tan prompte com, així que. *A penes vam eixir, va començar a ploure. Tan prompte com vindrà, posaré l'arròs a coure.*
- ***no poder amb** → no aguantar. *No aguanta l'olor del vi.*
- ***olor a** → olor de. *Fa olor de roses.*
- ***Papà Noel** → Pare Noel.
- ***pel contrari** → al contrari, per contra. *Ahir n'érem moltes en la reunió; hui, per contra, en som poques*
- ***per suposat** → per descomptat, naturalment, evidentment, sens dubte, no cal dir-ho, com sempre. *Sens dubte eixe llibre el trobaràs en la biblioteca.*
- ***polvos** → maquillatge, coloret, pólvores.
- ***por a** → por de. *Té por de la foscor.*
- ***posar de relleu** → posar en relleu, destacar. *El director va destacar el bon treball de les alumnes.*
- ***precís (obligatorietat)** → necessari. *És necessari que vingues.*
- ***primer de res** → primer de tot, abans que res, abans de res, abans de tot. *Primer de tot cantarem una cançó.*
- ***promig, mitja** → mitjana. *La mitjana d'aprovals és molt alta.*
- ***pulveritzar** → polvoritzar. *Amb un colp ha polvoritzat la pedra. Han polvoritzat amb insecticida les plantes del jardí.*
- ***quant abans millor** → com més prompte millor, al més prompte possible, tan prompte com pugues. *Com més prompte li ho digues millor.*
- ***Què tal?** → Com va? Com va això? Com estàs? Què fem? Com anem?
- ***recolzar** → donar suport, fer costat. *Li van donar suport durant la campanya electoral. Però: Les seues idees recolzen sobre una bona base.*
- ***redada** → batuda. *La policia va fer una batuda en el bar del cantó.*

- ***reemprendre** → reprendre. *El debat sobre els pressuposts es reprendrà demà*
- ***reflexar, reflectar** → reflectir. *L'espill reflectix la teua imatge.*
- ***reinserir** → reinserir. *Han fet un programa per a reinserir els delinqüents.*
- ***repàs a** → repàs de. *Farem un repàs de les notícies del dia.*
- ***respecte a mi** → quant a mi, pel que es referix a mi. *Pel que es referix a mi, sóc de la mateixa opinió.*
- ***retràs** → endarreriment, retard. *El tren porta un retard de mitja hora.*
- ***riure's** → riure. *Tota la gent reia en la festa.* (És pronominal quan equival a 'burlar-se' *Tota la gent es reia d'ell en la festa.*)
- ***segur (de vida, de casa...)** → assegurança. *L'assegurança de la casa em costa un dineral.*
- ***segur (mecanisme)** → fiador (armes de foc), passador, tanca, piu de seguretat. *El policia porta l'arma amb el fiador posat.*
- ***subsananar** → solucionar, superar, resoldre, arreglar. *Encara no hem resolt el problema dels horaris.*
- ***tabic** → envà, separació, paret, barandat. *Han separat la sala amb un envà.*
- ***taula de surf** → planxa de surf.
- ***tindre l'amabilitat** → fer el favor. *Em faries el favor d'acostar-me la cadira?*
- ***tindre que** → haver de. *Hem de comprar pa per als berenars.*
- ***voràs...** → mira..., el cas és que... *Mira, la notícia encara no s'ha fet pública. El cas és que la notícia encara no s'ha fet pública.*
- ***varis** → alguns, diversos, uns quants. *Va cantar algunes vegades.*
- ***vertit** → abocament. *En esta zona està prohibit l'abocament de residus líquids.*
- ***xino** → xinés. *Estic fent un curs de xinés.*

5.5. GUIA D'USOS PREFERENTS EN LA RETOLACIÓ

La comunicació audiovisual no solament està basada en el suport oral, sinó que també presenta contextos en què forçosament apareixen elements escrits. És el cas de la titulació que acompanya la imatge i la locució: rètols com ara **sumaris**, **localitzadors** (com per exemple "València, hui"), **faldons** (en platós, o siga, quan la imatge tapa el presentador mentre se l'escolta), **mosques** amb l'avanç d'algun programa... que tenen una duració determinada, o d'altres, com el **tíquer** (banda informativa, retolació a peu de pantalla, que apareix de manera continuada), que és constant.

Per esta raó, hem considerat pertinent incloure en el *LEMAV* l'apartat següent, en el qual aportem una guia d'usos preferents i homogenis per als textos escrits que acompanyen l'audiovisual (retolació de pel·lícules inclosa).

Cal tindre en compte que a estes remarques s'han d'afegir les que coincideixen amb el model oral que descrivim en el treball i que considerem que no cal repetir en esta guia, com els següents: *hòmens, pediatre, analiste, discs, foscs, meua, ací, este, eixe, huit, nadar, xarrar, redó, fenoll, complit, oferit, sigut, tindre, servisc, cantara, diguera, sàpien...*, i el lèxic preferent especificat en l'apartat corresponent.

ACCENTS

- Paraules acabades per *-és* (participis, gentilicis i adjectius), *-é* o *-én*: *portugués, interés, permés, cortés; café, alé, amé, Mercé; pretén, comprén, edén...* Però: *Novetlè, què, perquè.*
- Els ordinals, si escau, *cinqué, sisé, seté...* (amb coherència amb les respectives abreviatures).
- Els infinitius acabats en *-éixer, -éncer* i *-ényer*: *conéixer, paréixer, convéncer, empényer, estrényer...*
- Els imperfects d'indicatiu *féiem/féieu, déiem/déieu, réiem/réieu...* i de subjuntiu: *fórem/fóreu.*
- Algunes paraules com ara: *terratrémol, pésol, cércol, térbol...* (Compte, però: *estómac, cérvol, córrer*).

5. ANNEXOS

GRAFIES

- Paraules amb el dígraf *tl*: *espatla, guatla, titlar, vetlar...* Però: *bitllet, ratlla, rotllo, butlletí...*

VERBS INCOATIUS

- *patisc, patixes, patix, patim, patiu, patixen*

CONVENCIONS

- Convé usar el signe d'interrogació (i d'admiració) tant al principi com al final de les oracions corresponents.

6. BIBLIOGRAFIA

6.1. BIBLIOGRAFIA GENERAL

ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA (2006): *Diccionari ortogràfic i de pronúncia del valencià*, València, Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua.

ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA (2006): *Gramàtica normativa valenciana*, València, Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua.

ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA (2007): *Vocabulari de neologismes dels mitjans de comunicació*, València, Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua.

AGOST, Rosa (1999): *Traducción y doblaje: palabras, voces e imágenes*, Barcelona, Ariel.

ALCOVER, A. M.; MOLL, F. de B. (1926-1962): *Diccionari català-valencià-balear (DCVB)*, Palma, Ed. Moll, 10 vols. [Edició en línia: <http://dcvb.iecat.net>]

AMADEO, Imma; SOLÉ, Jordi (1996): *Curs pràctic de redacció*, Barcelona, Columna Edicions.

BADIA, Jordi; CASELLAS, David; MARQUET, Lluís (1998): *Resolguem dubtes*, València, 3 i 4.

BADIA I MARGARIT, A. (1994): *Gramàtica de la llengua catalana. Descriptiva, normativa, diatòpica, diastràtica*, Barcelona, Enciclopèdia Catalana.

BASSOLS, Margarida; RICO, Albert; TORRENT, Anna M. (eds.) (1997): *La llengua de TV3*. Barcelona, Empúries.

6. BIBLIOGRAFIA

- BERNAT, Francesc; FAVÀ, Xavier (1992): «La llista de la RTVV (1990): Estudi lexicogràfic», dins J. SOLÀ (ed.), *Sobre lexicografia catalana actual*, Barcelona, Empúries, pp. 75-121.
- BIBILONI, Gabriel (1997): *Llengua estàndard i variació lingüística*, Barcelona, 3 i 4, pp. 109-145.
- Bolletí de la Secció de Llengua i Lliteratura*, Editorial Real Acadèmia de Cultura Valenciana, núm. 1 (2001), núm. 2 (2004), núm. 3 (2010).
- BORONAT I GISBERT, J. (2002): *Introducció a la fonologia valenciana*, València, Editorial Lo Rat Penat.
- CASALS, D. (2003): *El català en antena. Vint anys construint el model lingüístic de Catalunya Ràdio*, Benicarló, Onada Edicions.
- CASANOVA, Emili (1990): «Elements per a una proposta lèxica», dins A. FERRANDO (ed.), *La llengua als mitjans de comunicació*, València, Universitat de València – IIFV, pp. 101-147.
- CATALUNYA RÀDIO (2001): *Orientacions lingüístiques*, Barcelona, Catalunya Ràdio. [Document d'ús intern]
- CHAUME, Frederic (2003): *Doblatge i subtitulació per a la TV*, Biblioteca de Traducció i Interpretació 8, Eumo Editorial, Universitat Pompeu Fabra, Universitat Autònoma de Barcelona, Universitat de Vic, Universitat Jaume I.
- CHAUME, Frederic; AGOST, Rosa (eds.) (2001): *La traducción en los medios audiovisuales*. Castelló, Publicacions de la Universitat Jaume I.
- COLOMINA, Jordi (1995): *Els valencians i la llengua normativa*, Alacant, Generalitat Valenciana – Institut de Cultura Juan Gil-Albert.
- COROMINA, E. (1991): *'El 9 Nou'. Manual de redacció i estil*, Vic, Eumo Editorial.
- (2008): *El 9 Nou / El 9 TV. Manual de redacció i estil*, Vic, Eumo Editorial.
- COROMINES, Joan (1971): «Sobre l'elocució catalana en el teatre i en la recitació», dins *Lleures i converses d'un filòleg*, Barcelona, Club Editor.
- CUENCA, M. J. (1989): «Sobre el català als mitjans de comunicació de massa», dins Vicent SALVADOR, *Teletextos*, València, Universitat de València, pp. 121-150.

- DGPL (1998): *Curs de correcció de textos orals i escrits. Pràctiques autocorrectives*, Vic, Eumo.
- Diccionari castellà-català*, Barcelona, Enciclopèdia Catalana. [3a ed., 1997]
- Diccionari català-castellà*, Barcelona, Enciclopèdia Catalana, 1987. [4a ed., 2005]
- Diccionari de la llengua catalana (DIEC)*, Barcelona, IEC, 1995. [2a ed., 2007]
- Diccionari del català col·loquial: dubtes davant del micròfon*, Barcelona, Grup Flaix, Enciclopèdia Catalana.
- Diccionari Ortogràfic Valencià-Castellà i Castellà-Valencià*, València, Real Acadèmia de Cultura Valenciana, 2005.
- Diccionari valencià*, Alzira, Bromera – Generalitat Valenciana – IIFV, 1995. [2a ed., 1996]
- DOLÇ, M. (1997): «Llengua i mitjans de comunicació al País Valencià. La importància dels mitjans de petit abast», dins *Actes de les V Jornades de Sociolingüística, Comunitat Lingüística i Espais Comunicatius*, Alcoi, Gabinet Municipal de Normalització Lingüística, Ajuntament d'Alcoi, pp. 77-105.
- DOMÉNECH, J. Lluís; GARCIA PERALES V. F.; BUCHON, J. C.; BOSCH, J. I.; CASTELLANO, E. (2002): *Diccionari bàsic de la comunicació*, València, Nau Llibres.
- DOURO, Miguel (coord.) (2001): *La traducción para el doblaje y la subtitulación*, Madrid, Cátedra.
- DROU, Pere (2000): *Llibre d'estil d'El Punt*. Girona, Hermes Comunicacions. [Exemplar multicopiat]
- El català a TV3: llibre d'estil*, TVC, Barcelona, TVC, Comissió de Normalització Lingüística, Edicions 62, 1995.
- El Doblatge: <http://www.eldoblatge.com/>
- EL PERIÓDICO DE CATALUNYA (2002): *Llibre d'estil*. Barcelona, Editorial Primera Plana.
- Els verbs valencians*, Alzira, Edicions Bromera, 1995.
- FERRANDO, Antoni, i altres (1986): *Invitació a la llengua catalana*, Gregal llibres, València, pp. 285-292.

6. BIBLIOGRAFIA

- FERRANDO, A. (1990): «Elements per a una proposta fonètica», dins A. FERRANDO (ed.), *La llengua als mitjans de comunicació*, València, Universitat de València – IIFV, pp. 51-64.
- (ed.) (1990): *La llengua als mitjans de comunicació, Actes de les Jornades sobre la Llengua Oral als Mitjans de Comunicació Valencians*, València, Institut de Filologia Valenciana – Universitat de València.
- GARCIA PERALES, V. (2002): *Atlas Lingüístico de la Península Ibérica (ALPI): edició i estudi del País Valencià*, tesi doctoral inèdita, València, Departament de Filologia Catalana.
- (2001): «Models locals de la llengua als mitjans de comunicació», dins R. LÓPEZ LITA, i altres, *Radio y televisión en el ámbito local*, Castelló de la Plana, UJI, Col·lecció Humanitats, núm. 12, pp. 339-349.
- GENERALITAT VALENCIANA, CONSELLERIA D'EDUCACIÓ I CIÈNCIA (1995): *Criteris lingüístics*, col·lecció Propostes Lingüístiques 2, València, Comercial Denes.
- GENERALITAT VALENCIANA, CONSELLERIA D'EDUCACIÓ I CIÈNCIA (1995): *Gramàtica valenciana*, Alzira, Bromera, IIFV.
- Gran Enciclopèdia Catalana*. [En línia: <http://www.enciclopedia.cat>]
- Gran enciclopèdia valenciana*, 10 vols., València, Difusora de Cultura Valenciana, SA, 1990.
- Gran Larousse Català*
- Gripau* (Glossari de Recomanacions i Instruccions per a les Proves d'Accés a la Universitat), Servei Tècnic de Normalització Lingüística, Universitat d'Alacant, 1994. [Reeditat diverses vegades; reconvertit en 2009 en el CD *Universitat en valencià: recursos per a l'alumnat de 2n de batxillerat*, publicat per les universitats públiques valencianes: <http://www.ua.es/spv/gripau>]
- GRUP D'ESTUDIS CATALANS (GEC) (1992): *El barco fantasma (1982-1992)*, Barcelona, Llibres de l'Índex.
- Guia d'usos lingüístics. Aspectes gramaticals*, València, IIFV, 2002.

I Jornades de Sociolingüística: La llengua estàndard, Alcoi, Ajuntament d'Alcoi, 1992.

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (1990): *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana. I: Fonètica*, Barcelona, IEC. [3a ed., 1998; reimpressió corregida, 1999]

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (1992): *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana. II: Morfologia*, Barcelona, IEC.

JULIÀ, J., i altres (2004): *El català nord-occidental. Descripció i orientacions ortoèpiques*, Lleida, Pagès editors.

LACREU, Josep (1991): *Manual d'ús de l'estàndard oral*, València, Universitat de València. [7a ed. corregida i ampliada, 2006]

— (1993): «Un model de llengua per als mitjans de comunicació» dins la revista *Saó*, Monogràfics 14, València.

— (1997): «Les paraules i els símbols», dins la revista *L'illa*, Edicions Bromera, Alzira.

— (2002): «Els models de llengua del valencià», dins *Estudis del valencià d'ara*, València, Denes, pp. 241-251.

— (dir.) (2007): *Diccionari de sinònims, antònims i idees afins*, Alzira, Edicions Bromera, València.

— (dir.) (2002): *Diccionari valencià de pronunciació*, Alzira, Edicions Bromera.

LÁZARO CARRETER, Fernando (1997): *El dardo en la palabra*, Madrid, Editorial Galaxia de Gutenberg.

LEDESMA, Iolanda; LÓPEZ ARNABAT Mercè (2003): «El doblatge», dins *II Seminari de Correcció de Textos. La qualitat de la llengua oral en els mitjans de comunicació*, a cura de Joan Martí i Castell, Josep M. Mestres i Oriol Camps, Servei de Relacions Exteriors de l'IEC, IEC, Barcelona, pp. 47-56.

Llenguatges específics, Sèrie Menor, 14, Generalitat Valenciana.

Llibre blanc de l'ús del valencià - II València, Acadèmia Valenciana de la Llengua, col·lecció Recerca, núm. 9, 2008.

6. BIBLIOGRAFIA

- Llibre d'estil d'Andorra TV*. [En línia: http://www.catala.ad/images/stories/Models_documents/Llibre_estil_Andorra.pdf]
- Llibre d'estil de Bromera* (Normes d'ús lingüístic). [Document intern editat]
- Llibre d'estil de Saó*. [Document intern]
- Llibre d'estil de Tramuntana Universitària* (*Revista de Ciències de la Informació*, CEU). [Exemplar multicopiat]
- Llibre d'estil de Softcatalà*.
- Llibre d'estil per als mitjans de comunicació orals i escrits*, Universitat de les Illes Balears, Consell Insular de Menorca, Menorca, 2006.
- Llibre d'estil de l'Avui*, Barcelona, Editorial Empúries, 1997.
- Llibre d'estil de Vilaweb* (Jem Cabanes). [En línia: <http://10anys.vilaweb.com/llibreestil/>]
- LÓPEZ DEL CASTILLO, LL. (1976): *Llengua 'standard' i nivells de llenguatge*, Barcelona, Ed. Laia.
- LÓPEZ I VERDEJO, J. Salvador (1997): *Proposta d'un 'standard' oral valencià*, València, L'Oronella.
- Manual d'estil: Ajuntament de Mataró*, Ajuntament de Mataró, Mataró, 2001.
- MARÍ, Isidor (1983): «Els registres i les varietats de la llengua», *Com ensenyar català als adults*, núm. 3, Barcelona, Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura.
- (1992): «Varietats i registres en la llengua dels mitjans de comunicació», dins *Un horitzó per a la llengua. Aspectes de la normalització lingüística*, Barcelona, Editorial Empúries.
- MARTÍNEZ SANCHIS, Francesc (2010): *Periodisme contra les cordes. El valencià en els mitjans de comunicació*, València, Denes.
- MAS I CASTELLS, J. À. (2007): «Un repte de la (socio)lingüística aplicada: el model de llengua col·loquial per a la comunicació audiovisual», dins *Revista de Lingüística y Lenguas Aplicadas*, 2, pp. 45-54.
- (2008): *El morfema ideològic. Una anàlisi crítica dels models de llengua valencians*, Benicarló, Onada Edicions.

- MESTRES, J. M.; COSTA, J.; OLIVA, M.; FITÉ, R.: *Manual d'estil. La redacció i l'edició de textos*, Eumo Editorial – Universitat de Barcelona – Universitat Pompeu Fabra —Associació de Mestres Rosa Sensat, 1995. [4a. ed., 2009, amb CD]
- MOLLÀ, T. (1990): *La llengua dels mitjans de comunicació*, Alzira, Bromera.
- NICOLÀS, M. (1990): «Algunes notes a l'entorn de la televisió i la normalització lingüística», dins Vicent SALVADOR (ed.), *Teletextos II (Lectures de sociologia de la comunicació)*, València, Universitat de València, pp. 79-105.
- Normes d'Estil de Canal Nou Ràdio i Model(s) Lingüístic(s) de la RTVV*. [Exemplar multicopiat, 1988-1989]
- OBSERVATORI DE NEOLOGIA (1998): *Diccionari de paraules noves. Neologismes recollits a la premsa*, Barcelona, Enciclopèdia Catalana.
- PALOMA, D.; RICO, A. (1998): *Diccionari de dubtes de català*, Barcelona, Edicions 62.
- PALOMA, D., i altres (2009): *Guia fonètica per a les televisions locals*, Barcelona, Universitat Autònoma de Barcelona.
- PARDINES LÓPEZ, Susanna; TORRES GARCIA, Nathalie: *Criteris lingüístics per al Tirant lo Blanc*. [En línia: <http://www.upv.es/tirant/principal/criteris/crilin.htm>]
- PAYRATÓ, Lluís (1988): *Català col·loquial*, València, Universitat de València.
- PAZOS, M. Lluïsa (1992): «L'al·lucoteria lingüística valenciana», dins *La violació del català*, Barcelona, Tibidabo, pp. 55-85.
- REIG, E. (1999): *Valencià en perill d'extinció*. València, edició pròpia. [2a. ed., 2005]
- REIG, E. (2008): *Les nostres paraules*, València, Acadèmia Valenciana de la Llengua.
- RIGO, A.; SOLDEVILA, E. (1994): *Llibre d'estil i documents*, Barcelona, Escola Superior d'Administració i Direcció d'Empreses (ESADE) – Servei Lingüístic.
- RUAIX, Josep (1982): *Punts conflictius del català*, Barcelona, Barcanova.
- RUAIX, Josep (1994): *Observacions crítiques i pràctiques sobre el català d'avui*, 1, Moià, Editor J. Ruaix.
- RUAIX, Josep (1995): *Observacions crítiques i pràctiques sobre el català d'avui*, 2, Moià, Editor J. Ruaix.

6. BIBLIOGRAFIA

- RUAIX, Josep (1996): *Diccionari auxiliar*, Moià, Editor J. Ruaix.
- RUIZ NEGRE, A. (2004): *Diccionari valencià de sinònims, afins i antònims*, València, Real Acadèmia de Cultura Valenciana.
- SANGLES I MOLES, Ramon (2009): *Compendi de normes d'estil. Manual per a redactors i correctors*, Barcelona, Llengua Nacional (2a edició revisada i augmentada). [Edició en línia: <http://www.llenguanacional.cat/pdf/compendi.pdf>]
- SARAGOSSÀ, Abelard (1997): *Criteris de la normativa. L'ortografia contemporània. Uns quants problemes actuals*, Biblioteca Josep Giner, 1, València, Editorial Saó.
- SERENA, Pura (1995): *Manual d'estil: Cambra Oficial de Comerç, Indústria i Navegació de Barcelona*, Barcelona, Cambra Oficial de Comerç, Indústria i Navegació de Barcelona.
- SERVITJE, Albert (1996): *Llibre d'estil de la Universitat Pompeu Fabra*, Barcelona, Universitat Pompeu Fabra. [Edició en línia: <http://www.upf.edu/leupf>]
- SOLÀ, J., i altres (1995): *Llibre d'estil de l'Ajuntament de Barcelona*, Barcelona, Ajuntament de Barcelona, Consorci per a la Normalització Lingüística.
- (dir.) (1993²): *Llibre d'estil*, Barcelona, Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona.
- SOLVES, J. (1997): «És possible un espai de comunicació valencià?», dins *Actes de les V Jornades de Sociolingüística, «Comunitat Lingüística i Espais Comunicatius»*, Alcoi, Gabinet Municipal de Normalització Lingüística, Ajuntament d'Alcoi, pp. 143-157.
- TELEVISIÓ DE CATALUNYA (1997): *Criteris lingüístics sobre traducció i doblatge*, Barcelona, Edicions 62.
- TERMCAT (1997): *Diccionari de neologismes*, Barcelona, TERMCAT.
- (2001): *Nou diccionari de neologismes*, Barcelona, Edicions 62.
- (2001): *Nou Diccionari de Neologismes*, Barcelona, Termcat/Edicions 62.
- TERMCAT: www.termcat.cat

- TORRENT, Anna M. (1997): «Els espots», dins M. BASSOLS, A. RICO i A. M. TORRENT (eds.), *La llengua de TV3*, Barcelona, Empúries, pp. 119-143.
- TRES I QUATRE. *Llibre d'estil*. Editorial Tres i Quatre, 68 f. [Document de treball intern]
- TUBAU, Ivan (1990): *El català que ara es parla. Llengua i periodisme a la ràdio i la televisió*, Barcelona, Empúries.
- Un model de llengua pels mitjans de comunicació. Llibre d'estil del 'Diari de Barcelona'*, Barcelona, Editorial Empúries, 1987.
- VALLVERDÚ, F. (1986): *Elocució i ortologia catalanes*, Barcelona, Jonc.
- VALLVERDÚ, F. (2000): *El català estàndard i els mitjans audiovisuals*, Barcelona, Edicions 62.
- VALOR, E. (1979²): *Millorem el llenguatge*, València, Papers Bàsics, 3 i 4.
- VALOR, E. (1992³): *Curs mitjà de gramàtica catalana referida especialment al País Valencià*, València, Papers Bàsics, 3 i 4.

6.2. BIBLIOGRAFIA ESPECÍFICA

LLIBRES D'ESTIL

- Normes d'Estil de Canal Nou Ràdio i Model(s) Lingüístic(s) de la RTVV*, 1988-1989. [Exemplar multicopiat]
- BASSOLS, Margarida; SEGARRA, M. (2009): *El col·loquial dels mitjans de comunicació*, Vic, Eumo Editorial.
- CASTELLANO, Ezequiel (2008): «Situació del valencià als mitjans de comunicació: un bon moment per al canvi d'actitud», dins *Llibre blanc de l'ús del valencià - II*.
- CATALUNYA RÀDIO (2001): *Orientacions lingüístiques*, Barcelona, Catalunya Ràdio. [Document d'ús intern]
- CHAUME, Frederic (2008): «Criteris d'ús del valencià en la televisió», dins *Llibre blanc de l'ús del valencià - II*, 278-279.
- COROMINA, E. (1991): *'El 9 Nou'. Manual de redacció i estil*, Vic, Eumo Editorial.

6. BIBLIOGRAFIA

- COROMINA, E. (2008): *El 9 Nou / El 9 TV. Manual de redacció i estil*, Vic, Eumo Editorial.
- Diccionari del català col·loquial. Dubtes davant el micròfon*, Barcelona, Enciclopèdia Catalana, Grup Flaix, 2009.
- DROU, Pere (2000): *Llibre d'Estil d'El Punt*. [Exemplar multicopiat]
- El català a TV3: llibre d'estil*, TVC, Barcelona, TVC, Comissió de Normalització Lingüística, Edicions 62, 1995.
- EL PERIÓDICO DE CATALUNYA (2002): *Llibre d'estil*, Barcelona, Ed. Primera Plana.
- FERRE PAVIA, C. (2008): *Barcelona TV: Llibre d'estil*, Barcelona, Ed. UOC.
- GARCIA PERALES, Vicent (2008): «El valencià actual comunica?», dins *Llibre blanc de l'ús del valencià – II*, 274-277.
- JUAN, Reis (2008): «El valencià oral als mitjans», dins *Llibre blanc de l'ús del valencià – II*, 280-281.
- JULIÀ-MUNÉ, Joan (2004): *El llenguatge de la ràdio i de la TV*, Alzira, Bromera.
- LACREU, J. (1991): *Manual d'ús de l'estàndard oral*, València, Universitat de València. [7a ed. corregida i ampliada, 2006]
- Llibre blanc de l'ús del valencià – II*, València, Acadèmia Valenciana de la Llengua, col·lecció Recerca, núm. 9, 2008.
- Llibre d'estil de la Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona* (Joan Solà [dir.]). Barcelona, Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona, 1991. [2a ed., 1993].
- LÓPEZ VERDEJO, Voro (1997): *Proposta d'un "standard" oral valencià*, València, L'Oronella.
- Llibre d'estil d'Andorra TV*.
- [En línia: http://www.catala.ad/images/stories/Models_documents/Llibre_estil_Andorra.pdf]
- Llibre d'estil de Bromera* (Normes d'ús lingüístic). [Document intern editat]
- Llibre d'estil de Saó*. [Document intern]
- Llibre d'estil de Softcatalà*
- Llibre d'estil de Tramuntana Universitària* (Revista de Ciències de la Informació, CEU). [Exemplar multicopiat]

- Llibre d'estil per als mitjans de comunicació orals i escrits*, Universitat de les Illes Balears, Consell Insular de Menorca, Menorca, 2006.
- Llibre d'estil de l'Avui*, Barcelona, Editorial Empúries, 1997.
- Llibre d'estil de Vilaweb* (Jem Cabanes). [En línia: <http://10anys.vilaweb.com/llibreestil/>]
- MOLLÀ, T. (1990): *La llengua dels mitjans de comunicació*, Alzira, Bromera. Portal <http://esadir.cat/>
- SABORIT VILAR, Josep (2009): *Millorem la pronúncia*, València, Acadèmia Valenciana de la Llengua.
- SERVITJE, Albert (1996): *Llibre d'estil de la Universitat Pompeu Fabra*, Barcelona, Universitat Pompeu Fabra. [Edició en línia <http://www.upf.edu/leupf>]
- SOLÀ, J. (dir.) (1993²): *Llibre d'estil*, Barcelona, Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona.
- SOLÀ, J., i altres (1995): *Llibre d'estil de l'Ajuntament de Barcelona*, Barcelona, Ajuntament de Barcelona, Consorci per a la Normalització Lingüística.
- TRES I QUATRE. *Llibre d'estil*. Editorial Tres i Quatre. 68 f. [Document de treball intern]
- Un model de llengua pels mitjans de comunicació. Llibre d'estil del 'Diari de Barcelona'*, Barcelona, Editorial Empúries, 1987.

GRAMÀTIQUES

- ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA (2006): *Gramàtica normativa valenciana*, València, Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua.
- BADIA I MARGARIT, A. (1994): *Gramàtica de la llengua catalana. Descriptiva, normativa, diatòpica, diastràtica*, Barcelona, Enciclopèdia Catalana.
- Gramàtica valenciana*, Alzira, Bromera – Generalitat Valenciana – IIFV, 1995.
- INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS: *Gramàtica de la llengua catalana*. [Edició electrònica: <http://www.iecat.net/institucio/seccions/Filologica/gramatica>]
- SANCHIS GUARNER, M. (1950): *Gramàtica Valenciana*, València, Editorial Torre.

DICCIONARIS

ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA (2006): *Diccionari ortogràfic i de pronunciació del valencià*, València, Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua.

ALCOVER, A. M.; MOLL, F. de B. (1926-1962): *Diccionari català-valencià-balear (DCVB)*, Palma, Editorial Moll, 10 vols. [Edició en línia: <http://dcvb.iecat.net>]

Diccionari castellà-català, Barcelona, Enciclopèdia Catalana. [3a ed., 1997]

Diccionari català-castellà, Barcelona, Enciclopèdia Catalana, 1987. [4a ed., 2005]

Diccionari de la llengua catalana (DIEC), Barcelona, IEC, 1995. [2a ed., 2007]

Diccionari valencià, Alzira, Bromera – Generalitat Valenciana – IIFV, 1995. [2a ed., 1996]

FABRA, P. (1932): *Diccionari General de la Llengua Catalana*, Barcelona, Edhasa. [28a ed., 1992]

FERRER PASTOR, F. (1985): *Diccionari general*, València, Denes.

APARTATS DEL LEMAV

Elocució i pronunciació

ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA (2006): *Diccionari ortogràfic i de pronunciació del valencià*, València, Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua.

ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA (2006): *Gramàtica normativa valenciana*, València, Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua.

FERRANDO, A. (1990): «Elements per a una proposta fonètica», dins A. FERRANDO (ed.), *La llengua als mitjans de comunicació*, València, Universitat de València – IIFV, pp. 51-64.

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (1990): *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana. I: Fonètica*, Barcelona, IEC. [3a ed., 1998; reimpressió corregida, 1999]

- JULIÀ, J., i altres (2004): *El català nord-occidental. Descripció i orientacions ortoèpiques*, Lleida, Pagès editors.
- LACREU, Josep (1991): *Manual d'ús de l'estàndard oral*, València, Universitat de València. [7a ed. corregida i ampliada, 2006]
- (dir.) (2002): *Diccionari valencià de pronunciació*, Alzira, Bromera.
- MAS, J. À. (2008): *El morfema ideològic. Una anàlisi crítica dels models de llengua valencians*, Benicarló, Onada Edicions.
- MOLLÀ, T. (1990): *La llengua dels mitjans de comunicació*, Alzira, Bromera.
- PALOMA, D., i altres (2009): *Guia fonètica per a les televisions locals*, Barcelona, Universitat Autònoma de Barcelona.

Morfosintaxi

- ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA (2006): *Gramàtica normativa valenciana*, València, Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua.
- Guia d'usos lingüístics. Aspectes gramaticals*, València, IIFV, 2002.

Lèxic

Sinònims

- Normes d'Estil de Canal Nou Ràdio i Model(s) Lingüístic(s) de la RTVV*. [Exemplar multicopiat, 1988-1989]
- CASANOVA, E. (1990): «Elements per a una proposta lèxica», dins A. FERRANDO (ed.): *La llengua als mitjans de comunicació*, València, Universitat de València – IIFV, pp. 101-147.
- LÓPEZ DEL CASTILLO, LL. (1976): *Llengua 'stàndard' i nivells de llenguatge*, Barcelona, Editorial Laia.

Falsos sinònims

- El català a TV3: llibre d'estil*, TVC, Barcelona, TVC, Comissió de Normalització Lingüística, Edicions 62, 1995.
- Diccionari valencià*, Alzira, Bromera – Generalitat Valenciana – IIFV, 1995. [2a ed., 1996]

Topònims, antropònims i gentilicis

ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA (2006): *Diccionari ortogràfic i de pronunciació del valencià*, València, Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua.

Atles Universal Català, Barcelona, Enciclopèdia Catalana, 1994.

Corpus Toponímic Valencià, València, Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, 2009.

Criteris lingüístics sobre traducció i doblatge, Televisió de Catalunya, Barcelona, Edicions 62, 1997.

El català a TV3: llibre d'estil, TVC, Barcelona, TVC, Comissió de Normalització Lingüística, Edicions 62, 1995.

Gran Enciclopèdia Catalana, 24 vols., Barcelona, Enciclopèdia Catalana, 1986-1989.

Llibre d'estil per als mitjans de comunicació orals i escrits, Universitat de les Illes Balears, Consell Insular de Menorca, Menorca, 2006.

MOLLÀ, T. (1990): *La llengua dels mitjans de comunicació*, Alzira, Bromera.

Portal <http://esadir.cat/>

SALT, traductor corrector de valencià (versió 3.0).

VALLVERDÚ, F. (2000): *El català estàndard i els mitjans audiovisuals*, Barcelona, Edicions 62.

Vocabulari de noms de persona, València, Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, 2006.

Neologismes

ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA (2007): *Vocabulari de neologismes dels mitjans de comunicació*, València, Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua.

Diccionari de la llengua catalana (DIEC), Barcelona, IEC, 1995. [2a ed., 2007]

Diccionari valencià, Alzira, Bromera – Generalitat Valenciana – IIFV, 1995. [2a ed., 1996]

Gran Enciclopèdia Catalana

Gran Larousse Català

OBSERVATORI DE NEOLOGIA (1998): *Diccionari de paraules noves. Neologismes recollits a la premsa*, Barcelona, Enciclopèdia Catalana.

TERMCAT (1997): *Diccionari de neologismes*, Barcelona, TERMCAT.

TERMCAT (2001): *Nou diccionari de neologismes*, Barcelona, Edicions 62.

TERMCAT: www.termcat.cat.

Annexos

Calcs de l'anglès

Cambridge Dictionaries Online: www.dictionary.cambridge.org

Criteris lingüístics sobre traducció i doblatge, Barcelona, Televisió de Catalunya, Edicions 62, 1997.

Llibre d'estil per als mitjans de comunicació orals i escrits, Universitat de les Illes Balears, Consell Insular de Menorca, Menorca, 2006.

Oxford Dictionaries Online. www.askoxford.com

Portal www.esadir.cat.

TORRENTS DELS PRATS, Alfonso (1976): *Diccionario de dificultades del inglés*, Barcelona, Editorial Juventud.

Taules de conversió de mesures

Portal www.esadir.cat.

Criteris lingüístics sobre traducció i doblatge, Barcelona, Televisió de Catalunya, Edicions 62, 1997.

Riquesa expressiva

ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA (2006): *Gramàtica normativa valenciana*, València, AVL.

Criteris lingüístics sobre traducció i doblatge, Barcelona, Televisió de Catalunya, Edicions 62, 1997.

CUCARELLA, A. (1990): *La lluna vista des de la Terra a través de la tele*, Barcelona, Editorial Columna.

6. BIBLIOGRAFIA

- Diccionari del català col·loquial. Dubtes davant del micròfon*, Barcelona, Enciclopèdia Catalana, 2009.
- GARCIA PERALES, V. (2002): *Atlas Lingüístico de la Península Ibérica (ALPI): edició i estudi del País Valencià*, tesi doctoral inèdita, València, Departament de Filologia Catalana.
- LACREU, J. (dir.) (2007): *Diccionari de sinònims, antònims i idees afins*, Alzira, Edicions Bromera, València.
- POMARES, J. (1997): *Diccionari del català popular i d'argot*, Barcelona, Edicions 62.
- REIG, E. (1999): *Valencià en perill d'extinció*, València, edició pròpia. [2a. ed., 2005]
- (2008): *Les nostres paraules*, València, Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua.
- VERDAGUER, P. (1999): *Diccionari de renecs i paraulotes*, Perpinyà, El Trabucaire.
- VILA, P. (1990): *Bocavulvari eròtic de la llengua catalana*, Barcelona, La Magrana.
- VINYOLES I VIDAL, J. J. (1978): *Vocabulari de l'argot de la delinqüència*, Barcelona, Millà.
- VINYOLES, J. J.; PIQUÉ I HUERTA, R. (1989): *Diccionari eròtic i sexual*, Barcelona, Edicions 62.

Dubtes freqüents

- Diccionari del català col·loquial. Dubtes davant del micròfon*, Barcelona, Enciclopèdia Catalana, 2009.
- Diccionari valencià*, Alzira, Bromera – Generalitat Valenciana – IIFV, 1995. [2a ed., 1996]
- El català a TV3: llibre d'estil*, TVC, Barcelona, TVC, Comissió de Normalització Lingüística, Edicions 62, 1995.
- PALOMA, D.; RICO, A. (1998): *Diccionari de dubtes de català*, Barcelona, Edicions 62.
- Portal www.esadir.cat.

ÍNDEX

Presentació	3
1. EL MARC LINGÜÍSTIC	5
1.1. Introducció	5
1.2. L'adaptabilitat al mitjà (variació)	7
1.3. Model de llengua (referencial, estàndard)	9
1.4. Tipologia dels mitjans de comunicació	11
1.5. Traducció i doblatge	13
1.6. Justificació i descripció del <i>LEMAV</i>	14
2. ELOCUCIÓ I PRONUNCIACIÓ	21
2.1. L'elocució en la comunicació audiovisual	21
2.2. La pronunciació: ortologia del valencià	23
2.2.1. Vocalisme	24
2.2.1.1. <i>Vocals tòniques e i o</i>	24
2.2.1.2. <i>Vocals àtones</i>	28
2.2.1.3. <i>Diftongs</i>	29
2.2.2. Consonantisme	30
2.2.3. Accentuació	36
2.2.4. Fonètica sintàctica	37
2.2.5. Convencions	38
3. MORFOSINTAXI	41
3.1. El nom i l'adjectiu	41

ÍNDIX

3.1.1. El gènere.....	41
3.1.1.1. <i>Terminacions</i>	42
3.1.1.2. <i>Diminutius</i>	43
3.1.1.3. <i>Títols, càrrecs i professions</i>	44
3.1.1.4. <i>Femenins incorrectes</i>	44
3.1.2. El nombre.....	44
3.2. Els determinants.....	46
3.2.1. L'article.....	46
3.2.2. Els demostratius.....	47
3.2.3. Els possessius.....	47
3.2.4. Els numerals	48
3.2.5. Els quantitatius	49
3.2.6. Els indefinits.....	50
3.3. Els pronoms.....	50
3.3.1. Pronoms personals forts.....	50
3.3.2. Els pronoms febles	52
3.3.2.1. <i>El pronom neutre ho</i>	54
3.3.2.2. <i>El pronom adverbial en</i>	54
3.3.2.3. <i>El pronom adverbial hi</i>	56
3.4. Els relatius	56
3.5. El verb. Formes i usos.....	57
3.5.1. Formes no personals.....	57
3.5.1.1. <i>L'infinitiu</i>	57
3.5.1.2. <i>El participi</i>	58
3.5.1.3. <i>El gerundi</i>	58
3.5.2. Formes personals.....	59
3.5.2.1. <i>L'imperatiu</i>	60
3.5.2.2. <i>Les perífrasis verbals</i>	61
3.5.2.3. <i>Els verbs ser i estar</i>	62
3.6. L'adverbi	63

3.6.1. Remarques generals.....	63
3.6.2. Les partícules negatives.....	63
3.7. La preposició.....	64
3.7.1. Remarques generals.....	64
3.7.2. Les preposicions <i>a</i> i <i>en</i> en complements de lloc.....	65
3.7.3. Les locucions temporals.....	66
3.7.4. Usos de <i>per</i> i <i>per a</i>	67
3.7.5. Usos de <i>fins</i> i <i>fins a</i>	68
3.7.6. La preposició <i>a</i> i l'objecte directe.....	69
3.7.7. Elisió i canvi de preposicions àtones.....	70
3.8. Les conjuncions.....	71
3.8.1. Remarques generals.....	71
4. LÈXIC.....	73
4.1. Sinònims.....	73
4.2. Falsos sinònims.....	78
4.3. Topònims, antropònims i gentilicis.....	84
4.4. Neologismes	102
5. ANNEXOS.....	109
5.1. Calcs de l'anglès	109
5.1.1. Literalismes i falsos amics	109
5.1.1.1. <i>Lèxic</i>	109
5.1.1.2. <i>Construccions</i>	114
5.1.2. Expressions que es poden ometre.....	116
5.2. Taules de conversió de mesures.....	117
5.3. Riquesa expressiva	123
5.3.1. Verbs	123
5.3.2. Substantius.....	126
5.3.3. Adjectius.....	127
5.3.4. Adverbis, preposicions, conjuncions.....	128

ÍNDIX

5.3.5. Interjeccions i recursos expressius.....	131
5.3.6. Noves acceptacions lèxiques.....	139
5.4. Dubtes freqüents.....	140
5.5. Guia d'usos preferents en la retolació.....	145
6. BIBLIOGRAFIA	147
6.1. Bibliografia general	147
6.2. Bibliografia específica	155

